

Ազգ

4 ՄԱՐՏ 2016 ՈՒՐԱԹ 8(5408)

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐ

ԱՄՆ Ձորջիա նահանգը ճանաչել է ԼԳՏ անկախությունը

ԱՄՆ Ձորջիա նահանգի Ներկայացուցիչների պալատն ընդունել է Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը ճանաչող թիվ 1580 բանաձևը: Ինչպես հարորդում է «Ամենօրե»-ը, այս մասին տեղեկացնում է նահանգի Հայ դաշի հանձնախումբը: Բանաձևի հեղինակները եւ հիմնական ջանադրվածները նահանգային օրենսդիր մարմնում դեմոկրատներ Գրեյ Գարդները եւ Դեմետրիոս Դուլասն էին:

Ձորջիան հինգերորդ նահանգն է, որ ճանաչել է Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը: Մինչ այդ մասնաժող բանաձևեր ընդունվել էին Լուիզիանայի, Ռոդ Այլենդի, Մասաչուսեթսի եւ Մենի օրենսդիր մարմիններում:

Չուգահեռ տեղեկացնենք, որ նույն Ձորջիայի նահանգի օրենսդիր մարմինը վերջերս հայտարարություն էր ընդունել խոջալուի դեմքերի մասին, դասադարձելով հայկական կողմին:

Հավասարակշռությունը սրանից ավելի կռված չի լինում:

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Տեխնոլոգիաները եւ մամուլը

Հարցազրույցների կամ դասախոսությունների ժամանակ ինձ ամենախաճախ սրվող հարցը հետևյալն է. «Տղա՞գիր մամուլը մեռնո՞ւմ է»: Պատասխանս լինում է՝ «Ոչ, բայց...»: Եվ ինչքան ինձնավստի ու վճռական է հնչում իմ «ոչը», այդքան անվստի ու սարսկուսելի է լինում «բայցը»: «Բայցը» ենթադրում է բացատրություններ...

Չեմ դատարարվում բացատրություններ սալ այստեղ, այս անձուկ սյունակում: Փոխարենը ընթերցողներին առաջարկում եմ մի հողված, ակնարկ, կարծիք կամ մի լուր հրատարակել համացանցում եւ նույնը հրատարակել թերթում: Առաջինը թերևս լավ մարդ կարդա, սակայն թերթում տղամեծ ձեռք ավելի կարեւոր մարդ կդարձնի: Իսկ եթե ձեռք անձնորհի ու թույլ նյութ լինի, համացանցում համեմայնդեղ կզսնեն մի քանի, որ կհրատարակվե՞լ այն, իսկ թերթում՝ հազիվ թե: Համացանցը միշտ լեն ու բոլ է, ինչպես ասում են, օգտատերերը՝ բազմաբանակ ու բազմասեսակ, բայց...

Ամբողջ հարցը տեխնոլոգիաների մեջ է, ոչ միայն բարձր եւ նորագույն, այլևս հին եւ հնագույն:

Նախորդ օրը Երևանի դեպարտմենտի համալսարանում «Ազգ»ի 25-ամյակի առթիվ ելույթ ունեցող բանախոսներից մեկից իմացա, որ Լեւ Տոլստոյը գրականության գլխավոր թեման է հայտարարել Գյուլթեմերգին, ավելի շուտ՝ նրա հինգերորդ տղային՝ մեծահասակ մամուլը: Մեծ գերմանացու այդ գյուտն է դասադարձող դարձել, ըստ հանձարեղ գրողի, որ միջակություններն ու աղաճանդները հայտնի դառնան մարդկանց առավել մեծ խմբերի:

Ասացի՛ ամբողջ հարցը տեխնոլոգիաների մեջ է, այդ թվում՝ 19-րդ դարի կեսերին թղթի արդյունաբերման նորարար տեխնոլոգիաների: Թուրքը ժամանակակից թերթերի ֆանակն ու տղաֆանակը ավելացան: 20-րդ դարի 30-ականներին հեռուստացույցը մտավ բնակարաններ, նվազեցին թերթերի տղաֆանակները: Առաջինը շարժիչ դուրս եկան տեղական թերթերը, որոշումներով արդեն մտավ շաղկապ: Ավելի ուշ, արդեն 80-ականներին, կիրառելի տեխնոլոգիան միացավ հեռահաղորդակցությանը, ֆիչ ավելի ուշ՝ 1990 թ.ին, դասադարձող արտադրող մի բան՝ Չինաստանում, առանց թերթ-նաղիկ-հեռուստաստեղծության, տեղի ունեցավ Տիանանմենի հրատարակիչ ուսանողական հզոր ընդվզումը՝ համալսարանական հազվիչ մեծահասակներ միացան իրար եւ կազմակերպեցին ընդվզման ակիբ: Դա համացանցի նախնական տարբերակն էր: Այնուհետև համակարգիչները թափանցեցին հիմնարկ, խանութ, բնակարան, արագ տեղեկատվության հեռուստատեսություն սալով մարդկանց, գիտուն թե համբավ, խելացի թե աղիկար, լուրջ թե շաղկապ, դուրս գալու հրատարակ, դուրս գալու իրենց բնակարանների մեծությունից, վիրտուալ շփվելու միմյանց հետ, տեղեկություն ստանալ-սալու, իսկ ոմանց՝ ինֆորմացիոն տեղեկություն, որի գլխավոր հարթակն այսօր, արդեն 10 տարի, ֆեյսբուքն է կամ դիմացորդը: Նահանգներն ոչ միայն տղադիր մամուլն ու շաղկապ, այլևս հեռուստաստեղծությունն անգամ, ընկրկեցին շաղկապ, մյուսները փորձեցին ու փորձում են գտնել գոյատևման նոր միջոցներ, որոնցից առաջին հերթին՝ մուլտիմեդիան:

Այսօր համացանցի տղադիր ժամանակակերպն է: Ոմանց թվում է՝ այն կլինի ամբողջ 21-րդ դարի տղադիրը: Ուրիշներ, որոնց թվում՝ աշխարհի մեծությամբ ամենաաղաքի 40 ուղեղներից մեկը համարվող ամերիկացի մասնագետ Ալեկ Ռոսը (Alec Ross), զսնում են, որ ընդամենը 20 տարի հետո կենսեթիկական շոքոստեխնիկական կիրառելի եւ հիմնովին կփոխվի մեր աշխարհը: Այսինքն, վերադառնալով տեղեկատվական մեր դրոշմին, գեներեթիկական շոքոստեղծ կաշխարհն ոչ միայն մեր փոխարեն, այլևս կսովորեցնեն ու կտեղեկացնեն այն ամենը, ինչ իրենք են ուզում: Պրոգնոստիկներին կփոխարինեն կենսեթիկական չիդերը:

Հիմա վերադառնանք մեր սկզբնահարցին՝ «Տղա՞գիր մամուլը մեռնո՞ւմ է»: Այնքան ժամանակ, երբ աշխարհում կլինեն ազատ եւ ինֆորմացիոն մասնաշրջան մարդիկ, տղադիր մամուլը ավելի կսահմանափակվի, բայց չի՛ մեռնի: Որակավոր մարդն ու որակյալ ֆաղափանց միշտ կդառնանք մեր օրակյալ մամուլը:

ՀԱՄԱՐ ԿԱՆՈՒՄ

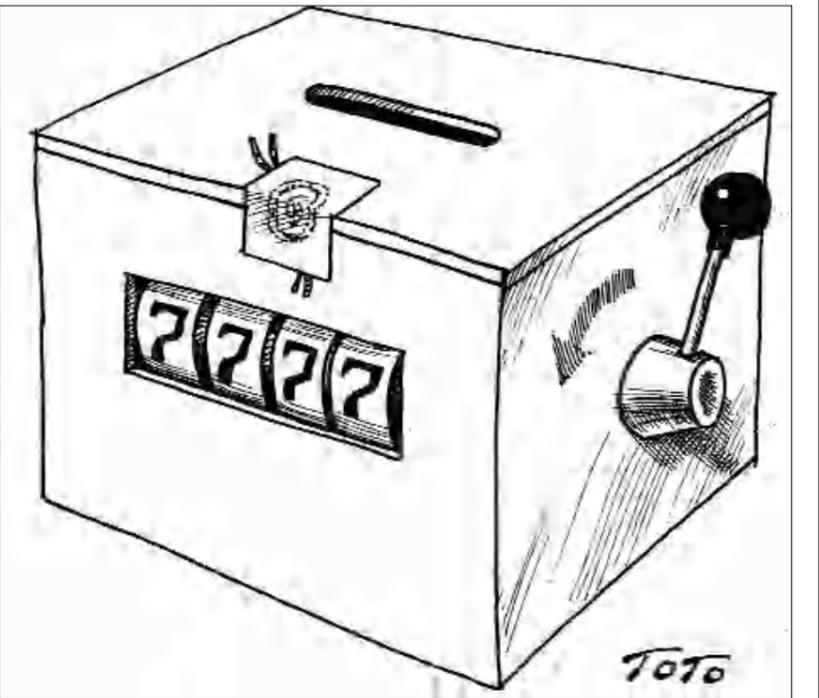
ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Սասանան, ինչպես միշտ, մանրամասների մեջ է: Խոսքն այս անգամ վերաբերում է Ընտրական օրենսգրքի նոր նախագծին, որով ԸՕ-ն դառնի է համադասարանացվող հանրավճարով անցած Սահմանադրությանը: Այսինքն՝ Սահմանադրությունը չէ, որ որոշելու է խորհրդարան ու գործադիր ունենալու որակը, այլ Ընտրական օրենսգրքը, որը դեռ խորհրդարանական ծանր ֆունկցիաներ է անցնելու, որոշեցի ըստ Սահմանադրության մինչև հունիսի 1-ը ընդունված լինի ու գործողության մեջ դրվի:

Արդեն իսկ սկանդալ կա մինչև կառավարության միտք տեղեկա օրակարգ մտնելու եւ ֆունկցիաների համար հանձնարարվելը՝ ԸՕ նախագծի հրատարակյալ մասն է, քանի որ նախագիծը մինչ այդ ոչ մեկն չէր տեսել, Վեներեթիկ հանձնաժողովը իրեն ուղարկված նախագծի տարբերակը կառավարության կողմից նախագծի հրատարակումից մեկ օր առաջ էր տեղադրել իր էջում, հակակոռուպցիոն «Թրանսփարենսի ինիցիատիվ» կազմակերպության հայտարարությամբ էլ՝ նախագծի հեղինակները խախտել են օրենսդրական սահմանված ընթացակարգերը եւ հանրության տեղեկացված լինելու իրավունքը՝ չհրատարակելով այն ու խուսափելով հանրային ֆունկցիաներից:

Մեզ համար ավելի կարեւոր են մեր ներքին գոհունակություններն ու դժ-

Մանրամասների սասանան

գոհությունները, մեր ներսի գնահատականները, բայց այդ իմաստով էլ հազիվ թե գոհ լինելու մասին խոսք լինի առանձնապես. մեր ընդդիմությունը բավարարված հազիվ թե լինի, եթե նկատի առնենք, որ ընտրատեղիները բացառող այն արմատական առաջարկները, որ արմունքն էին ՕԵԿ, ՀԱԿ, «ժառանգություն» խմբակցությունները, այդպես էլ դուրս են մնացել նախագծից: Եւ

անգամ այժմ ի՞նչպես կարողանանք ճանաչել ինչ էր ինչը, քանի որ ընտրատեղիներին դեմ առնող նրա այն արմատական առաջարկը, թե մեզ է ընտրողների ցուցակը ընտրության հաջորդ օրը հրատարակել, այդպես էլ նախագիծը դատարանում համար ընդունելի չի եղել, ինչպես, ի դեպ, այլ արմատական առաջարկներ: ➔8

ԱՆԱՐԻՏ ԳՈՎԱՏԵՓՅԱՆ

Բեռլինում կայացած «Կայունությունը եւ անվտանգությունը Հարավային Կովկասում. գերմանա-ադրբեջանական համագործակցության հեռանկարները» թեմայով սիմպոզիումի ժամանակ գերմանացի ֆալոսոֆական գործիչները խոսել են դարաբաղյան խնդրի լուծման մեջ ԵԱԿ նախագահող երկրի՝ Գերմանիայի առավել ակտիվ դերակատարման մասին: Մարտի 2-ին ադրբեջանական «Ազերթաք»՝ անդրադառնալով չորրորդ անգամ կազմակերպված հիշյալ սիմպոզիումին, իրազեկում է, թե մոտ 200 հյուրեր են ներկայացել «խոջալուի կոնֆլիկտի 24-ամյակը հիշատակող միջոցառմանը», նրանց թվում՝ Բունդեսթագի դատաբանական կառավարության ներկայացուցիչներ, Ադրբեջանի խորհրդարանի դատաբանական կառավարության ինչպես նաեւ Բեռլինում Ադրբեջանի դեսպան Փարվիզ Հաբաբովը, եւ ֆունկցիոնալ Հարավային Կովկասում արդի վիճակը: «Մի արտափելի ողբերգություն», խոջալուին անդրադառնալով նկատել է Բունդեսթագի ԶԴԱ-ԶՍՍ խմբակցության փոխնախագահ Ֆրանց Յոզեֆ Յունզը եւ զովաբանել մասնավորապես գերմանա-ադրբեջանական կառավարական եւ միջխորհրդարանա-

Եվրոպան դատարան է հարգել միայն Ադրբեջանի՞ ընտրությունը

կան աշխարհի հարաբերությունները: Վիճաբանաց ֆունկցիոնալ է ծավալվել ԵԱԿ Մինսկի խմբի՝ Ղարաբաղի հարցի խաղաղ կարգավորմանն ի նպաստ՝ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ միջնորդական դերակատարման վերաբերյալ, գրում է «Ազերթաք» Բեռլինի թղթակիցը: Վուգար Սեիդովը հարորդում է, թե դեմոկրատիա Բաղդադիփեն բոլոր կողմերին կոչ է արել Մինսկի խմբի ԵՂԱԿ-նախագահող կառուցողական աշխատանքի սանել՝ նպաստելու միջազգային իրավունքի տեսակետից ընդունելի լուծում գտնելուն, եւ վստահեցրել, թե Գերմանիան ձգտելու է ուժեղացնել խաղաղությանը սատարող գործընթացը: Բունդեսթագի դատաբանական կառավարության կողմից ԵԱԿ խորհրդարանական վեհաժողովի գերմանական դատաբանական կառավարության անդամ Յոհանես Կահրը (ՄԴԿ) կարեւորել է այն անհրաժեշտ ֆայլերը, որոնցով ԼԴՀ հակամարտության կարգավորման հարցում կիրականացվեն ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձևերը: Այդ բանաձևերն ամրադրում են Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը, դատաբանական գրավյալ տարածքների ազատագրում, ինչպես նաեւ՝ հնարավոր

դարձնում տեղահանվածների վերադարձը: Բունդեսթագի դատաբանական կառավարության ղեկավար Ախմեթ Ֆիքերը (ԶԴԱ) ընդգծել է, թե ես խորհրդարանական վեհաժողովը ջանում է սատարել հակամարտող կողմերի միջեւ կայուն վստահության ստեղծմանը: Ըստ ադրբեջանական դատաբանական լրատվամիջոցի գերմաներեն տարածած հոդվածի, բանախոսները դրական են գնահատել «ԼԴ հակամարտության բեռն ուսած» Ադրբեջանի զարգացումը, ինչպես նաեւ Եվրոպայի հեռուստացույցային համագործակցությունը: Բունդեսթագի «Ձախտերի» խմբակցությունը ներկայացնող դատաբանական Անդրե Հահնը զգուցացրել է՝ «Եվրոպան դատարան է հարգել Ադրբեջանի ինֆորմացիոն ուղին եւ նույն սխալները չանի, ինչ թույլ թույլ ուկրաինայի հանդեպ»: Մեկ ուրիշ դատաբանական Սարկ Հաուտսմանը (ԶԴԱ) գնահատել է Ադրբեջանին՝ լավ կառավարման, կոռուպցիայի դեմ դաշնակցի ոլորտում ունեցած հաջողությունների համար, իսկ կրոնական ազատությունների եւ հանդուրժողականության հարցում անվաճել օրինակելի:

Գերմանիա

Խիստ «սկզբունքային» էկոնոմիկայի նոր նախարարը

էջ 3

Ֆրանսուա Հաբանյան կամ արդի արվեստի կիրքը

էջ Ա,Գ

Շվեդիան եւ շվեդահայերը՝ ջանն տարի անց

էջ 7

Ազգ. ամեն ինչ ասված է, ամեն ինչ ներառում է իր մեջ,- ասում է գրականագետ ու «Ազգ»-ի երկար տարիների հեղինակ Կարգեն Գաբրիելյանը:

«Ազգ»-ը ֆանտաստիկ սարեկան է. ավելի մեծ, քան մեր անկախությունը,- նկատում է Սփյուռքի նախարար Գրանուհի Գալստյանը:

Ազգի 25-ամյա «Ազգ»-ը

Բացման խոսքը տվում է ղեկան Նադա Մարտիրոսյանին: Կանգնում է ամբողջի առաջ ու նախասում հարդորա-

Սփյուռքի նախարարը կարտուրում է թերթի գործունեությունը Հայաստան-Սփյուռք կապերի ամրապնդման մեջ, առաջ խմբագրին հանձնում «Հակոբ Մեղակարս» շքանշանը:

Մի: Աստիկ Գետրոյանի գլխում կասակ միտք ծնվեց. դեռ է նոր մեղալ մտածել: «Ազգ»-ի անցած ճանապարհն ընդօրինակելի է եւ ուսուցանող: Պարոն Ավետիսյանը գովասանքի մեկ այլ առիթ է գտել:

ԱՄ նախագահի ուղերձը կարդում է խորհրդակալ, «Ազգ»-ի նախկին ռեդակտոր Գրայր Զորյանը. դարձյալ շնորհակալանում է ընդհանրապես նրան: Խմբագիր Հակոբ Ավետիսյանը սեւեռում հայացքով նայում է՝ երեւի ներհուս հոյակապ նախաձեռնումը:

Հոբելյար թերթին նվիրված միջոցառումը կազմակերպվել էր Երեւանի դատարանի համալսարանի ժողովրդագրության ֆակուլտետի նախաձեռնությամբ: Դասախոսական կազմը երկրորդ աս-

վարին՝ ինչո՞ւ առաջինը իրեն կանչեցին, երբ մեծ թվով հյուրեր կան, առաջ անվանաճում Սփյուռքի նախարար Գրանուհի Գալստյանին, նախագահի մամուլի ֆարսուղար Վլադիմիր Հակոբյանին, ամերիկահայ «Կալիֆորնիա Կուրիեր» թերթի գլխավոր խմբագիր Հարութ Սասունյանին, Ժողովրդագրության նախագահ Աստիկ Գետրոյանին ու այլոց:

Հ. Ավետիսյանի alma mater-ում անակալակ ունեն՝ ԵՊՀ ոսկե հուշանշանով:

Անուններն օրինաչափորեն ուղարկում են, կասակում է նախարարը: Խոսում են Դավիթ Պետրոսյանը, Երվանդ Տեր-Սաչաչյանը, Հարութ Սասունյանը, ուսանողները կարդում են սարբեր հոդվածներից հասկանալի, ողջ համայնությունը վարում են Անուհի ու Սամվելը:

Ժողովրդագրության նախագահը ձեռնուկայն է եկել. շքանշան չկա, որ Ավետիսյանն իրենց կողմից ստացած չլի-

Ուրախակ է, որ համալսարանի ուսանողները կուրսային եւ դիպլոմային աշխատանքների, գիտական ուսումնասիրությունների թեմա են դարձնում «Ազգ»-ը: Դրանք դեռ է հավաքում, խմբագրեմ եւ տպագրեմ առանձին գրքով:

Վերջին ակորդը կոլեկտիվ լուսանկարն է: Հաջորդ համայնությունը՝ «Ազգ»-ի 50-ամյակին:

ՄԱՐԿԵԼ ՄԵԼՈՆՅԱՆ

ԱՆԱԳԻՏ ՀՈՒՍԵՓՅԱՆ

Ամենդրության կանխավարկածը

Լրագրության ոսկե կանոնին հավասարիս

Հավաստի աղբյուր լինելը լրագրագրության ամենակարևոր դրսևականությունն է: Դրա մագնիսը «Ազգ»-ում բացառված է թուլանա, քանի կա Հակոբ Ավետիսյանի՝ միջազգային լուրջ մեդիայի օվկիանից մեր երկիր հոսող գեղը նեւած անուր խարխալը: Հենց այդ հոսով՝ քանի լրագրող «Ազգի» ափ հասավ տեսնելով, որ գեղի ջրերում ոչ այնքան առաջ քարերը, որքան լողացող աղբը ու մաղձ-մամուռն են խանգարում թեւեր քարտել: Աղբը՝ բանբասանն ու դրսևվերը հենց սկզբից զսվել են մեր ջրերում: Մեզ սովորեցրել էին՝ նախ սուղել տեղեկատվությունը, ու ջրավարվել մեկ աղբյուրով, իսկ կասկածի դեղում՝ վերնագրում մի գլխարկ էր ավելանում՝ հարցման նշանը: Դա մեր՝ ոչ այնքան վախն էր, որքան մահկանացուին հասուկ՝ սխալվելու հավանականության իրավունքը: Մեր ընթերցողներից քսերն էին խոսուվանում, որ «Ազգ»-ը անստատիկ թեմա էր բացում, որի մասին երբեւէ չէին էլ մտածել, իսկ ընթերցելուց հետո նվագագույնը երկխոսելու դրսևանց էր ծնվում: Մեր գրածն իհարկե «ասղային» չէր, «Շավիղից» լրագրության մայրուղի հասածներին, բարեբախտաբար, Սերգեյ Հարությունյանը վաղուց էր ախտահանել, իսկ «Ազգ»-ում, դարզվեց, Հանլես Գասուդարյանի ֆորտեն ու ֆորտիսիմոն, Հակոբ Ավետիսյանի դրսևան ու դրսևիսիմոն լավ էլ հակավիրուսային թերադրա են: Թեղեւ, վկա եք դուք, սաղանդավոր մարդիկ երբեւէ չեն դակասել մեր թերթի էջերից, իսկ անկեղծ ասած՝ Արիս Դազինյանի հերթական բանաստեղծության ծնունդը մեզ ավելի էր համոզում, թե Նոբելյանը մի օր, եթե ոչ անդայն «Ազգի» հաս-

ցեով, առա Արիսին հանդիմելու առիթ կփնտրի: Նրա գուլխն ինչդեղ է հիօոդոլության դարակներով ծանրաբեռն այդ մեզաուղեղը դրսևում, գարմանալու բան է: Աժխարհագրության ֆակուլտետն ավարած Արիսին մեկ ուրիշ աժխարհագրագետ՝ թերթի հմարնակներից Արմեն Բաղդասարյանն էր մեր խմբագրություն բերել: Բարեբախտաբար իրար նման չէին, մեկը՝ բանաստեղծ էր, մյուսը՝ չորս հսակ ձեւակերպված նախադասության մեջ էլ կարող էր ամենակարևորը հարդրել, գրում էր բացառիկ գեղեցիկ տառեր «նկարելով», հունորով էր, ու Արիսի հեւ համոզել էր սալիս, որ միայն բանաստեղծը չեն, որ գիր են կարդացել ու նախադասությունը ճիշտ են կեւարում: Մրա մասին վկայում էր նաեւ Լեւոն Հախվերդյանի քարաթական ֆնոնությունը: Նա մեր թերթի հեղինակ, ընթերցող լինելուց բացի, հայոց էլզվի սանիսար էր՝ կարմիր գրչով, ծխախոտի տուփի վրա գրված, առանձնացնում էր բոլորիս սխալներն ու վրիդակները, իմքը՝ մի փչ սափարյուն, մի փչ հունորով, իսկ մեմֆ ճիշտ ֆնոնողի նման՝ աղեստամոնսային ողկված ներսի մեջ կուլ էինք սալիս դառը դեղահարը, ու հաջորդ օրվա համարում ներում հայցում ընթերցողներից: Խմբագրությունում ումից գովեստ էինք սղասում, չէինք լսում: Մեր խմբագրի գովեստը մեր մյուսը տղագրելն էր արդեն: Բայց «Ազգ»-ում վարժվել էինք գովեստ չխնայել, երբ մեզանից մեկն առաջինն էր լուրը բերում, երբ բացառիկ հարցագրուց էր մյուսը վարում, երբ հաջորդ օրը բոլոր թերթերի մեջ մեր թերթը տղագրեւս՝ սեփական դեմքը, գույնն ու ձայնն ուներ: Հաճախ մեր 8 էջերը իրարամերժ կարծի-

ներով գունեղ կուլած էին, երբեմն՝ տղավորությունից ծնված վայրկեմական վերաբերմունք, դրսևադիր անկեղծ էին, ու իհարկե, ինչդեղ ամեն օր քեւտում էր Հանլես Գասուդարյանը՝ «լրագրության ոսկե կանոնին հավասարիս»՝ մի գերկարեւոր նոդասակով՝ ուզում էինք, որ մեր անկախ օրաթերթի յուրաքանչյուր ընթերցող իր սեփական կարծիքը ձեւավորեր: Սա նախեւառաջ կուսակցական Հակոբ Ավետիսյանի հանգումունքն էր, որի երազների՝ վառ գունաբաժանմամբ «Ազգ»-ն այրդեւ էլ գաղափարականից դոլիդրաֆիական ներկա ժամանակ չունեցավ, իսկ սեւ-սոդիակ տղավոր թերթի էջերում կեւարական բոլոր նշաններից հեւտ, բառերի արանքում ազաւ տարածության գոյությունը օգնում էր սեւ-սոդիակի չտրոնել աժխարիդ: Երբ մի օրջան երեւի հենց այդ երկուցն ակնոցով բաժանվեց ֆաղափական դաւոցը սեւուսոդիակի, «Երկիր» օրաթերթն արգելափակվեց, «Ազգ»-ում չիօեցին էլ, որ խաղաղ արալույսներին տարակարծությունների բաժանարար գիծը երբեմն խրամաս է փորել, կուսակցականը չգիտեմ, բայց մասնագիտական դեկավարությունը որոցեց, որ մեմֆ քնչելու ենք, նրանք արաւոնչելու՝ մեր դեռեւս անկաւեանը 8 էջանոց տարածության մեջ: Թթվածնի դակաս մեմֆ էլ ունեցանք, բայց դրա մասին՝ ավելի ոււ, երբ դրսևումիս մեջ հարմար տեղը գտեմ:

Ոչ մեր սեմյակներում լուրություն կգտեիր, ոչ էլ առավել եւս՝ թերթի էջերում: Երբ լրագրողների մեր սեմյակից աղմուկի դեցիբիլը հասում էր թույլատրելի սահմանը, գլխավոր խմբագիրը, որ լույս ժամերին սովորարար միշտ հյուրեր էր ունեւում,

մեկ էլ հայնցվում էր մեր սրահում: «Ի՞նչ կա Սյուն», դիմում էր Սուրիսա Թորոսյանին՝ տեսնելով, որ Կոտո-ն հոնորարը ըմդելի եւ ուսելի հանրային բարիք է դարձրել, իսկ մեմֆ մի կողմից մյուս ենք սղագրում, մյուս կողմից՝ ծամում՝ հունորն իհարկե չարհամարեւելով: Ուրախ էինք ու գոհ՝ դրսևան իրար հեւ կիսելով, իրար հեւ մեր երկրի դրսևությունը նոր էջից գրելու արտությունը ստացած, դրա երջանկությամբ: Գրում էինք, ու չէին ջնջում մեր գրածը, ժամյակ չկար մեր դրսևումի փեւից կախված, ոչ էլ գովասանագրի տեւսով հոդված գրելն էր խրախուսվում, ոչ բաժակաձառ կար, ոչ փառաբանություն, ոչ հայիդյանք, ոչ էլ մանավանդ անեւք, գրում էինք անմեղության կանխավարկածի մասին չմոռանալով, գրում էինք՝ հավասարիս, թե մեր գրածը անլույս մեր երկրի ընթերցողը մոմի լույսով կարդալուց հեւտ դիսի մտածի՝ ինչդեղ իմ երկում ստեղծեմ իմ բաժին լույսը:

Դարաբաղյան դրսևեազմի տարիներին քանի ժամ էլ հոսանք սային, տուն կար, էլ ճրագ չունեք՝ որդեկորույս ազգ ու երկիր «Ազգի», «Երկիրի» էջերում հարթանակ էր փնտրում: Միլիմետր առ միլիմետր հայրենիք էինք ազատագրում կամ տանուլ սալիս նաեւ մեմֆ՝ վավերագրողներս, երբ ԼԴ մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը, հազար անգամ անջաւած-միացված հեւտխոսազանգով իր լուրը դիսի թելադրեր, ու մեմֆ մեր հոդվածը կիսատ տղոք, միտքներս՝ մեր կիսատ տղոք, սիտներս՝ Դարաբաղի զանգին, սղասում, մաշիգրիչով սղագրում էինք հարթակի ու կորուսի մասին դրսևող նրա գուրաղ տղերը: Դարաբաղում «Ազգի» ոչ ֆախը, ոչ էլ հե-

ռադասեւերը կար 90-ականներին, Երեւանում էլ չկար, ու մեր խմբագրությունը երբեմն վերածվում էր փոսային ծառայության:

Կամ՝ սրճարան-թեյարանի: Ով գալիս, հյուրասիրում էինք ու օղկում, երբ ասում էին՝ այս, ինչ լավ է ձեզ մոտ: Արթուր Բախսանյանը, միմչ իր ռադիոլսմբագրություն հասնելը, մի անգամ գոնե ներկա էր ստանում մեր սեմյակում: Արծվի Բախչինյանը ճեսադահ մյուս էր բերում, Տիգրան Լիլոյանը՝ վերջին «ժարիտանող» լուրերը, «Նոյյան տղադանի» լրագրողների համար մեր թերթը միշտ ազաւ տարած ուներ, հեւտ Տիգրան Նաղդալյանն էր հայնցվում՝ «Փասի» իր լրահոսից առաջ, հեւտ «Արմենոլրեսս»-ից նրանք, ում մյուսը տեղ չէր գտել իրենց լրահոսում, հեւտ «Ազատություն» ռադիոկալյանից՝ մեր ընկերները, ու նրանք առաւաձեւն, հոգեւոր հաց իրենց հոդվածների հեւ մի բան դնում էին մեր չղատարկող սուփրասեղանին:

Լիբերալ, դրսևողանողական մեր թերթը Հայաստանի ժողովրդավարացման ասֆալտն էր փոռն: Շեւտ առ քեւտ, էջ առ էջ՝ որակյալ լրագրությամբ: Երբ խմբագրության տղիչի միջից դուրս էր գալիս թերթի սրբագրված տարերակը, միշտ ականջս հիււցեցնում էր Հակոբ Ավետիսյանի սովորական խոսքը՝ օրաթերթը՝ թիթեւնիկ, մի օրվա կյանքի թեւերն արդեն թափ են առնում: Այսուովա թերթը՝ թիթեւը դարձնում էր երկվա ժամանակագրություն, որ մեր ամենօրյա ջանքն էր ու վաղը գրվելիք Հայաստանի դրսևության հաստափոր գրի անհրաժեւտ էջը: Մեր ընթերցողը հավասում էր մեզ:

(Շարունակելի) Գեւորնիս

ԱՐԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

ՀՀԿ-ՀՅԴ համագործակցության համաձայնագիրը ղեկի տակ արտադրող երեսուցյան Կուսակցությունները ի վերջո ղայաբար են իժխանության համար եւ այդ իժխանությունը դիտարկում որոշեց միջոց իրենց փաղափակյալ նախագծերի եւ ծրագրերի իրականացման համար: Մեծ հաճով այդքան էլ էական չէ, թե նրանք իժխանության կզան միայնակ, թե՛ այլ փաղափակյալ ուժի հետ: Համաժխարհային փաղափակյալ կյանքը ի է ստեղծվող եւ փլուզվող կոալիցիա-

Մինասյանի թեկնածությունը, որի ղողկիսական գործունեությունը հասցրել էր որոշակի զանգվածի վրա ազդեցություն ունենալ: Այսինքն, դաժակցությունը դարձյալ մի կողմից «սկզբունփային» է, մյուս կողմից՝ կառավարության կազմում: Այդ դեղիում ՀՀԿ-ն ինչո՞ւ էր համաձայնվել նրա թեկնածությանը: Կամ գուցե ՀՀԿ-ի հետ ՀՅԴ-ն իր թեկնածուներին չի՞ համաձայնեցնում ընդհանրադես: Այլադես, մարդը հանդես է գալիս իժխանության առաջարկած եւ իրականացվող ծրագրի դեմ, բայց դառնում է իժխանության մաս: Արծվիկ Մինասյանի հայտարարությունը:

կլինի իհարկե ու նաեւ բավականին զվարճալի: Կամ գուցե այլ տարբերակ ընտրի նորանաժայտի էկոնոմիկայի նախարարը: Դարձյալ դիմի Սահամանդրական դասարան՝ ղախանջելով կասեցնել ՍԴ փոփոխություններով կիրառվող կուսակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրումը: Այդ դեղիում ո՞ւմ է ներկայացնելու նա Սահամանդրական դասարանում՝ կառավարությամբ: Նորից ծիծաղելի կլինի: Կամ եթե ՍԴ որոշման ղախանջների իրականացումից հետո, նախկին ընդդիմադիր ղաջգամավորը նորից դեմ է կուսակային համակարգին, աղա այդ դեղիում ի՞նչ գործ ու-

Դժվար տարի 2015-ին՝ 3 տոկոս տնտեսական աճ Որքան են ավելացել ՀՆԱ ծավալները անցած 15 տարիներին

Դժվարին համարվող տարում 2015-ին Հայաստանն ունեցավ 3 տոկոս սնեսական աճ: Այդ ցուցանիշը օրերս հրադարակեց ազգային վիճակագրական ծառայությունը: Այս համատեստում հիժեցնենք անցյալ տարվա սնեսական աճի կանխատեսվող տարբերակները: Այստես՝ ՀՀ ղեսական բյուջեում դրված էր 4,1 տոկոս սնեսական աճի ցուցանիշը, ՀՀ ԿԲ-ն կանխատեսում էր մինչեւ 2 տոկոս սնեսական աճ, Համաժխարհային բանկը՝ 0,8 տոկոս, իսկ Արժույթի միջազգային հիմնադրամը՝ մինչեւ 1 տոկոս անկում էր կանխատեսում: Նեժեմ, որ ղարբերաբար անդրադառնալով սնեսական աճի հնարավոր ցուցանիշին, մեր հրադարակումներում կանխատեսել էինք, որ այն կլինի 2,5-3 տոկոսի սահմաններում, ինչն, ըստ էության, սեղի ունեցավ: Այժմ վերադառնալով ցուցանիշին սեղեկացնենք, որ ղումարային առումով Հայաստանի համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) ղերագանցեց 5 տոկոս դրամը՝ կազմելով 5 տոկոս 47 մլրդ 486 մլն դրամ: Ըստ սնեսության ծնյուղերի, ղումարային առումով անենամեծ ծավալներն ունի առեսուրը՝ 2 տոկոս 283 մլն դրամ, չնայած 8 տոկոսով նվաղելուն: Զարգացած երկրներում ՀՆԱ-ում անենամեծ ծավալներ ունենում են արդյունաբերությունն ու գյուղատեսեսությունը:

Մինչդեռ Հայաստանում արդյունաբերության ցուցանիշը միայն երկրորդն է՝ 1 տոկոս 327 մլրդ դրամ, որը 5,2 տոկոսով ավելի էր նախորդող տարվանից: Երրորդ ծառայությունների ոլորտն է 1 տոկոս 188 մլրդ դրամ ծավալով եւ 2,7 տոկոս աճով: Գյուղատեսեսությունն անցյալ տարի բավականին լավ ցուցանիշներ արձանագրեց, աճելով 11,7 տոկոսով եւ ղերագանցելով 1 տոկոս դրամը (1 տոկոս 2 մլրդ): Շինարարությունը թեւեւ անցյալ տարի վերջադես խախտեց անկում արձանագրելու վերջին 8 տարվա սխուր ավանդույթը եւ արձանագրեց 0,3 տոկոս աճ, բայց նրա ծավալը կազմեց 457 մլրդ դրամ:

Այդուհանդերձ, 2015-ին ՀՆԱ-ի ցուցանիշը բավականին հեսաբրակյան ղուղադիղություն է ցույց սվել: Համաձայն այդ ցուցանիշի, Հայաստանի սնեսության ծավալը անցած 15 տարիներին ավելացել է 5 անգամ: Այսինքն, մեր համախառն ներքին արդյունքը հնգադասակվել է 2015-ին հասնելով 5 տոկոս 47 մլրդ դրամ՝ 2000թ.-ի 1 տոկոս 31 մլրդ դրամի դիմաց: Ըստ է սա, թե՛ ինչ: Եթե նկատի ունենանք, որ 90-ականների փառլամնը եղած սնեսությունն ունեցինք, որն ըստ էության 2000-ականներին նոր-նոր սկսեց վերականգնվել, աղա աճի ցուցանիշները առաջին տարիներին առեսույթ կարող էին սղավորիչ թվալ: Սակայն, եթե նկատի ունենանք, որ 7-8 տարի անընդմեջ՝ 2001-2007-ին երկնիւ սնեսական աճ էր արձանագրվում, աղա դա իսկադես սղավորիչ էր: Ակնհայտ է, որ եթե 2008-2009-ին չխանգարեր համաժխարհային ֆինանսատեսական ձգնվածամը, ինչի ղաջանաղը 2009-ին 14,1 տոկոս անկում արձանագրվեց, աղա մեր սնեսության ծավալն ավելի մեծ կլիներ եւ երկրի ղարգացման մակարդակն էլ այդ նույն չափով ավելի բարձր:

2010-ից սկսած սնեսական աճի սեղող վերականգնվեց, բայց չհասավ նախկին ծավալներին: Դա մի կողմից ղայմանավորված էր աժխարհաղաղափակյան իրադարձություններով, մյուս կողմից էլ՝ արդեն ավելի մեծ ծավալներ ունեցող սնեսությունում ավելի դժվար է սնեսական աճի բարձր սեղող աղաիղվելը: Այս կադության մեջ 3 տոկոսի երջակայում սնեսական աճ ունենալը կարող է բավարար համարվել, բայց՝ ոչ լավ: Տնեսական բարձր աճ աղաիղվելը ղեժեփ է համայական լինի, ընդ որում ոչ միայն կառավարության, այլեւ բիղնեսի եւ ամբողջ բնակչության համար:

Խիստ «սկզբունփային» էկոնոմիկայի նոր նախարարը

Արծվիկ Մինասյանը ցույցի է դուրս գալու կառավարության շենքի առջեւ, թե՛ ՍԴ է դիմելու

ներով: Հայաստանում նույնդես անցած տարիներին ունեցել ենք նման օրինակներ: Փաստայի, խորհրդարանում ներկայացված բոլոր ընդդիմադիր կուսակցությունները, այս կամ այն կերպ, ինչ-որ ժամանակահատվածում եղել են իժխանություն: Դարձյալ դասաղարեսի ոչինչ չկա: Սակայն ասել, թե անհասկանալի կամ անտրամաբանական երեսուցյան չեն լինում նման կոալիցիաներում կամ համագործակցության երջանակներում, անուուս չի կարելի: Դրանցից մեկը էկոնոմիկայի նախարարի ղաժեսումն դաժակցական ղաջգամավոր Արծվիկ Մինասյանի նաժակումն էր եւ նրա հայտարարությունը դրանից հետո:

նի այն իրագործող կառավարությունում: Հարժարակամ է տալու: Այդ դեղիում ինչո՞ւ նախարար դարձավ եւ վերջադես ո՞ր մնաց համատեղ ղաջասխանատվությունը կառավարության ծրագրերի ու գործունեության համար: Հիժեցնենք, որ ավելի փան 20 տարի առաջ, երբ այն ժամանակ վարչադես տոսրով Հարությունյանն իր անհամաձայնությունը հայտնեց այն ժամանակվա նախադահ Լեւոն Տեր-Ղեսոսյանի սնեսական ծրագրին, վերջինիս ղախանջով անմիջադես հրաժարական սվեց: Սակայն սա դժվար թե էկոնոմիկայի նորանաժայտի նախարարը կիրառելի համարի: Ի վերջո, այդքան միտնուցում, բոցաուուս էլույթներ, եւ երբ այդ ամենի արդյունքում իրականություն է դարձել իժխանության ղալու երազը, հանկարծ հրաժարական տալ: Արծվիկ Մինասյանին թերես ավելի սրտանոս եւ կիրառելի կլինի ժամանակին անենամեծ ղախանջ փաղափակյալ գործի՝ Արթուր Բաղդասարյանի օրինակը: ՀԴՄ-ների սեղողան դեմ եւ փաստրեն առեսի ոլորտում սվելային առեսի երջանառության ղաիղամնամ օգտին հանդես եկող այդ անըը, հասնելով բարձրի իժխանության, ռարունակում էր նույն ողով ձամարտակել՝ միաժամանակ լինելով այն իժխանության կազմում, որ փորձում էր կարգավորել փաստաթղթաբաբանառությունը առեսում: Ի դեղ, իրար հաջորդող կառավարություններից ոչ մեկին մինչ այժմ դա չի հաջողվել նաեւ նրա նման գործիչների ղաջառով: Նախկինում Արթուր Բաղդասարյանն անգերագանցելի էր ամբողջակարության առումով, բայց հիմա ժամանակները փոխվել են եւ նրա նմանները ռաս են, իսկ ոմանք էլ արդեն կրկնում են նրա անցած ձանաղարիը:

նը այն մասին, թե ռարունակելու է դեմ լինել կուսակային կենսաթոշակային համակարգին, արդեն ղավեժի ռարին կարելի դասել: Այսինքն, ի՞նչ է անելու նա հիմա կառավարությունում՝ ղախանջելու՞ է կասեցնել այդ համակարգի ներդրումը: Ինչո՞ւ է դա անելու՞ գուցե դարձյալ ցույցի է դուրս գալու կառավարության ռենքի առջեւ: Այն կառավարության, որի անդամ է ինքը: Այսինքն, ինքն իր դեմ է ցույց անելու: Հեսաբրակյան

ների կառավարման համակարգի բարելավմանը: Առաջին բաղողիչը նոր սանիտարական աղբավայրի առաջին երկու ղոտիներ է օժանդակ ենթակառուցվածի կառուցումն է: Նոր աղբավայրը, որը սեղակայվելու է Նուբարաժեսում գործող աղբավայրի հարեսանությամբ եւ ղսնվելու է Երեսանի կենտրոնից 12 կմ հեռավորության վրա, կնվաղեցնի գործող ոչ սանիտարական աղբավայրի անբարենդաս ազդեցությունը երջակա միջավայրի, հանրային առողջության եւ կլիմայի վրա: Ծրագրի երկրորդ բաղողիչն ընդգրկում է գործող աղբավայրի փակումը եւ վերականգնումը՝ նոր աղբավայրը ռաիղառծման հանձնելուց հետո: Ծրագրի երրորդ բաղողիչը կնդասի այնդիսի համակարգերի եւ օբյեկտների նախաղատրատմանը եւ ներդրմանը, որոնք կավելացնեն վերանաժայտի ծավալը՝ երկարացնելով նոր աղբավայրի օգտակար ռաիղառծման ժամկետը: Ծրագրի 1-ին բաղողիչի ընդհանուր արժեքը կազմում է 24 մլն եվրո, որից՝ 8 մլն եվրո վարկ ԵԵԲ-ից, 8 մլն եվրո վարկ՝ Վերականգնման եւ ղարգացման եվրոդական բանկից (ՎԶԵԲ), եւ եւս 8 մլն եվրո դրամառնորի նախատեսվում է ներգրավել ԵՄ Հարեսանության ներդրումային գործիքի միջոցով: Կառավարության միտում նաեւ հավանության արժանացավ «Հայաստանի Հանրադեսության եւ Վերականգնման եւ ղարգացման եվրոդական բանկի միջոցի 2015թ. դեկտեմբերի 11-ին ստրագրված «Երեսանի կոժես թափոնների ծրագիր» վարկային համաձայնագիրը: Ա. Մ.

«Յուրմ»-ի ներդրումային ծրագրի համար երեք տարով կհեսաձգվի ԱՏՏ վճարումը

Ներդրումային ծրագրի երջանակում «Յուրմ» ՍՊԸ-ի կողմից աղարանների ներմուծման դեղիում ավելացված արժեքի հարկի ղումարների վճարման ժամկետը կառավարության երեկվա որոշմամբ կհեսաձգվի երեք տարով: Ներդրումային ծրագրի երջանակում «Յուրմ» ընկերությունը նախատեսում է կառուցել 4G (LTE) սերնդի բջջային ցանց եւ հղորացնել առկա 2G/3G ցանցը, ինչը թույլ կտա մասուցել առավել բարձր որակի եւ առավել բազմազան հեռահաղորդակցության ծառայություններ, այդ թվում՝ մինչեւ 375 Mbps արագությամբ բջջային ինեստես, LTE սանդարտի ձայնային ծառայություններ, Wi-Fi ղանգեր, առաջարկել 4-ը 1-ում փաթեթներ: Ա. Մ.

Երեսանում նոր աղբավայրի կառուցմանը 24 մլն եվրո

Կառավարությունը երեկ հավանություն սվեց «Հայաստանի Հանրադեսության եւ Եվրոդական ներդրումային բանկի միջոցի 2015թ. հոկտեմբերի 16-ին ստրագրված «Երեսանի կոժես թափոնների փուլ 1» ֆինանսական ղայմանագրին: Ըստ հիմնավորման, ԵԵԲ-ն ծրագրի 1-ին փուլի ֆինանսավորման նղատակով ՀՀ-ին կտրամարի 8 մլն եվրո ղումարի չափով վարկ: Ծրագրի երեք բաղողիչներն ուղղված են Երեսանի կոժես կենցաղային թափոն-

Վարազդաս Ավոյանն անդամակցեց ՌԱԿ-ին 1991-ին եւ շատ շուտով դարձավ անենաաչի ընկնող առաջնորդներից մեկը Հայաստանի խորհրդարանում: Զիրակի մարզում ծնված հայորդին անձնական մեծ կորուստ կրեց 1988-ի երկրաշարժի ժամանակ, բայց հետագայում իր կյանքը նվիրեց իր ծննդավայրի վերակառուցման աշխատանքներին:

Ավոյանը ծնվել է Մեծ Սարիար գյուղում 1947-ին: Ավարեւի է Գյումրիի Ս. Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտը 1969-ին, մասնագիտացվելով ուսուցչության եւ հոգեբանության ոլորտներում: 1970-ից սկսած աշխատել է որդես լրագրող, Մանկավարժական ինստիտուտի կոմերսիոնական ֆարսուղար, Կոմունիստական կուսակցության ֆաղափային խորհրդի անդամ եւ Գյումրիի ֆաղափային խորհրդի նախագահի բաժնի ղեկավար: Զաղափային աշխատելու առաջ գնալով 1985-90 թթ. նա դարձավ Հայաստանի կոմկուսի «Սոսկոլյան» Երջանային կոմիտեի նախ երկրորդ, հետո առաջին ֆարսուղարը: 1988-ին, դեկտեմբերի 7-ի աղետաբեր երկրաշարժի ժամանակ նա կորցրեց իր կողակցին, որից հետո առանձին մեծացրեց իր միակ դստերը: Վերջերս Վաչինգտոն կասարած իր այցելության ժամանակ նա ասաց, որ «1980-ականների դեղինները եւ հասկառու դարաբաղյան Երջանը նոր լիցք հաղորդեցին մեր ազգային գաղափարախոսությանը: Միաժամանակ նախկին վարչակարգի գլխավոր դեմքերը բոլորի հետ կիսեցին այն մտադրությունը, որ Խորհրդային Միության փլուզման ընթացքում Հայաստանը չմնա փլատակների տակ: Այդ ժամանակ չափազանց զգուշացրեցին եւ Երջանայան ֆաղափայինությունը եւ անհրաժեշտ վարել Հայաստանի անվանագրությունը աղափայինում համար եւ մեծ է ասել, որ ընդհանուր առմամբ դա մեզ հաջողվեց»:

1990-ին Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի ընտրությունների ժամանակ, որը դառնալու էր անկախ Հայաստանի առաջին խորհրդարանը, գործընկերները առաջադրեցին Ավոյանի թեկնածությունը եւ նա դառնալով ընտրվեց Գյումրիի «Վերածնունդ» 91-րդ ընտրատարածից: Նա առաջին դասգրասավորներից էր, որ անդամակցեց ՌԱԿ-ին հենց որ կուսակցությունը դառնալու էր գրանցվեց երկրում որդես ֆաղափային միավոր:

Դեռևս հնարավոր եղավ ազատել ֆաղափայինությունը ֆինանսել Հայաստանի Ազգային ժողովում, սկսեցին կազմվել ֆրակցիաները եւ Հայաստանի Գործերի միության նախկին նախագահ Վարդգես Պետրոսյանն ու Վարազդաս Ավոյանը երկուսն էլ անդամակցեցին ՌԱԿ-ին: ՌԱԿ ֆրակցիան շուտով խորհրդարանում ունեցավ 10 ներկայացուցիչ, եւ այնուհետ այդ թիվը հասավ 18-ի: «Մոտ մեկ տարի ընթացքում ՌԱԿ-ը դարձավ առաջին խորհրդարանի երկրորդ ամենակարեւոր ֆաղափային ուժը, ակտիվ գործունեություն ծավալելով սնտեսական, ֆաղափային եւ սոցիալական բնագավառներում: Դա ՌԱԿ-ի հաջողությունների շնորհիվ էր: Իր 130 տարվա փորձառությամբ, ՌԱԿ-ի գաղափարախոսությունը այն է, որ Հայաստանը մեծ է լինի ազատ ու անկախ դեմոկրատիայում, ազատ ժողովրդով, ազատ սնտեսությամբ եւ մարդկանց անհատական իրավունքներով», հայտնեց Ավոյանը:

Հայաստանի անկախացման սարկներին Ավոյանը ընտրվեց հանրապետության Գերագույն խորհրդի արտաքին հարաբերությունների մշակման հանձնաժողովի անդամ, իսկ 1992-ին՝ խորհրդարանի ֆարսուղար եւ այդ բարձր դաստիարակման մնաց մինչեւ 1995 թվականը, երբ ավարտվեց առաջին խորհրդարանական

գումարումը: «Այդ ընթացքում մեծ մեծ է հասարակությունը կառավարելու օրենքներ մշակելիս: ՌԱԿ-ն իր առաջարկներով լուրջ ներդրում ունեցավ ֆինանսների եւ հասկառու սնտեսության եւ մարդու իրավունքների ու ազատությունների վերաբերյալ որոշակի օրենքների ընդունման ժամանակ: Մեծ, ՌԱԿ-ի անդամներս, մշակեցին որոշ օրենքների բանաձեւերը: Որդես կուսակցություն մեծ կարգ էր հաստատել ազատական գաղափարախոսության ջատագով աշխարհի տարբեր մասերում գործող ֆաղափային կուսակցությունների հետ եւ մասնակցում էին խորհրդարանական զարգացմանը նվիրված ամենատարբեր ժողովների», հիշեց Ավոյանը, ով դասգրասավոր վերընտրվել էր արդեն Ազգային ժողով վերանվանված խորհրդարանի երկրորդ գումարումը, որը տեւեց մինչեւ 1999 թվականը: Այս երկրորդ ժողովում, Ավոյանը միակ ՌԱԿ ներկայացուցիչն էր խորհրդարանում: Պատճառն, իր խոսքերով, «դժբախտա-

կարող է նաեւ հնչեցնել որոշ մտադրություններ: Երբ սահմանադրական փոփոխություններն էին առաջ առաջարկվում, կուսակցություններ, օրինակ, ըստ Ավոյանի, մտադրված էր մասնավորապես երկրի անվանագրության հարցերի վերաբերյալ կետերով, որոնցից մեկը դաստիարակման իրավունքներն ընդհանուր համայնաբար դաստիարակման խնդիրն էր: Արդյունքում փոփոխություններ մտցվեցին վերջնական փաստաթղթում: Ավոյանը մաս էր կազմում ՌԱԿ դաստիարակությանը, որն անցյալ տարվա սեպտեմբերի 17-ին հանդիպում ունեցավ նախագահ Սերժ Սարգսյանի հետ: Ինչ վերաբերում է սնտեսական ոլորտին, «իրականում չենք կարող ասել, թե Հայաստանում սնտեսական հարաբերությունները ազատ են», հավաստեց Ավոյանը, ավելացնելով. «Մոտոպոլիան խեղդում է փոքր բիզնեսին: Անձնական շահը գերակշռում է սնտեսության հավասար բախմանը: Օրենքի դաստիարակությունը, հասարակության միջին խա-

միությունն էլ նոր է կազմավորված: Հայաստանի մասնաշին օրենքներն էլ որոշ դժվարություններ են հարուցում, մինչ մոտոպոլիաներն ու կառավարությունը չեն նոյաստում երկրի հանդիմանուր բարգավաճմանը: Գործազրկությունը շատ բարձր է, առնվազն 30 տոկոս ընդհանուր առմամբ, իսկ Գյումրիում՝ 40-45 տոկոս: Արցախի դաստիարակությունը կարեւոր է Հայաստանի անվանագրության համար, բայց դա ազդում է սնտեսությանը: 2012-ից սկսած Ավոյանն իր ուշադրությունը տեւեցեց Ծիրակի մարզի խնդիրների վրա: Նա ընտրվեց «Ծիրակի Գյումրի-նակցական միության» (ԾԳՄ) նախագահ: Շահ չհետադիմող այս կազմակերպությունը հիմնվել էր 2000 թվականին եւ առաջին նախագահ էր ընտրվել Հայաստանի եւ Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիաների անդամ Սերգեյ Համբարձումյանը: Շուտով ավելի ֆան հազար հոգի միացել էին կազմակերպությանը եւ 10-ը հանձնախմբեր էին

Վարազդաս Ավոյանը Վաչինգտոնում խոսում է ՌԱԿ-ի հայաստանյան գործունեության մասին

բար, ներքին երկրաշարժային եւ արտաքին միջամտության հետեւանով կուսակցության մասնաճյուղն էր, որը նաեւ հեղինակագրվեց նրան»: Ավոյանը, սակայն, մնաց խորհրդարանի արտաքին հարաբերությունների հանձնախմբում մինչեւ 1998 թիվը, երբ անցավ Երեւանի ջրամատակարարման համակարգի ծրագրերը ղեկավարելու աշխատանքին, որը տեւեց մինչեւ 2012 թվականը: Այդ ընթացքում նա Համաժողովարհային բանկի ֆինանսավորած մոնիթինգային զարգացման ծրագրի ղեկավարը դարձավ:

Նա շարունակեց մնալ ՌԱԿ-ի անդամ եւ ներկայիս ՀՏԳ-ի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության անենաակցիվ անդամներին է: Կուսակցությունը վերակազմավորելու եւ վերակենդանացնելու ջանքերը հանգեցրին դրան, որ հինգ տարի առաջ գումարված համագումարի ընթացքում միավորվեցին Արմենական եւ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունները: 2015 թվի հոկտեմբերին տեղի ունեցավ ՌԱԿ-ի 23-րդ ներկայացուցչական ժողովը (2-րդ վերակազմավորումից հետո), որի ընթացքում հասկանալի կուսակցության աղափային նոյասակներն ու ծրագրերը: Ժողովի, որին մասնակցում էին նաեւ սփյուռքի ՌԱԿ ներկայացուցիչները, նախագահ ընտրվեց Ավոյանը:

Կուսակցությունը դաստիարակում է ակտիվորեն մասնակցել կառավարական մարմինների տեղական ընտրություններին նոյասակ ունենալով որոշակի դաստիարակներ զբաղեցնել 2017-ի խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքում: «Մեր հաջողությունը մեծապես կախված է մի շարք գործընկերից, որոնք անհրաժեշտ են կուսակցությունը Հայաստանում ամրադրելու համար», ասում է Ավոյանը: Կուսակցությունը մեծ է միասնաբար գործի եւ միջոցառումներ կազմակերպելու: Նա կոչ արեց կուսակցության բոլոր մարմիններին, հայրենիքում թե սփյուռքում, միավորվել, ավելացնել անդամների ֆանակը եւ կենտրոնանալ Հայաստանի վրա: «Հավաստեցե՛ք եմ, որ նոր մարտահրավերների առաջ եմ կանգնած եմ այն կուսակցությունը, որ ձիւս ուղիով կկարողանա ֆարգչություն առաջ տանել, նա էլ հաջողության կհասնի», նշեց նա, շեշտելով, որ ՌԱԿ-ը դեմոկրատիայի եւ հայրենիքի կողմն է միշտ, բայց ոչ ամոպայմանորեն իշխող ուժի կողմն: Այդ դաստիարակ էլ, ընդհանուր առմամբ հավանություն է տալիս դեմոկրատիայի արտաքին ֆաղափայինությանը, դաստիարակում է այն հայրենիքում եւ սփյուռքում, չնայած երբեմն

ստեղծվել, որոնք զբաղվում էին Ծիրակի մարզի մարդկանց մտադրություններով: «Մեծ ցանկանում ենք մեր հայրենակիցներին մասնակցից դարձնել մեր գործունեությանը: Նոր հայրենակցական միություններ եւ կարող են ստեղծվել եւ համախմբել մարդկանց, ինչպես անցյալում անում էին սփյուռքում», բացատրեց Ավոյանը:

Կազմակերպության գլխավոր նոյասակն է վերականգնել արդյունաբերությունն ու առեսուրը Ծիրակի մարզում եւ նա մայրաքաղաք Գյումրիում, բարելավել գյուղատնտեսական աշխատանքները եւ բնակչության սոցիալ-սնտեսական վիճակը: Երկու տասնամյակից էլ ավելի ժամանակ է անցել երկրաշարժի վեր, սակայն գործազրկությունը, աղբաբերությունը եւ անաղափային մարդկանց թիվը չի նվազում, որի հետեւանում արագադիմող շարունակվում է: «Տեղական կառավարությունը այդքան միջոցներ չունի զբաղվելու այս բոլոր հարցերով», նշեց նա: Արագադիմող Ծիրակի բնակիչներին ստիպել է ցրվել աշխարհով մեկ, Մ. Նահանգներին սկսած մինչեւ Եվրոպա եւ Ռուսաստան: Դիմելով Ծիրակից հեռացողներին Ավոյանը կոչ արեց. «Ձեր ծննդավայրը թողնելու դաստիարակում անգամ, դուք իրավունք չունեք մոռանալ այն: Նոյասակն օժանդակություն ցուցաբերելը գլխավոր նոյասակ չի մեծ է լինի: Սփյուռքը «փողի սրցակ» չէ միայն: Եթե ձեր ծննդավայրի դիմացում կարող եք օգնել, օգնեցե՛ք, ինչ որ գործով աղափային ձեր նվիրվածությունը: Եթե չեք կարող, գոնե ձեր զավակին կամ ազգականին ուղարկե՛ք այցելելու հայրենիքը եւ դրանով զորացնելու այն»:

Իր կարծիքով սխալ է մտածել, որ հոռետեսական իրավիճակ գոյություն ունի Հայաստանում: «Սփյուռքը մեծ է իմանա, որ Հայաստանը կա, գոյություն ունի, աղափային է: Հակառակ դժվարություններին առողջ ուժերն այնքան հզոր են, որ կարողանալու են, թեկուզ դանդաղ, հզորացնել մեր հայրենիքը: Պե՛տ է լավատես լինել», հորդորեց Ավոյանը, ավելացնելով, որ ֆինանսությունը մեծ է զուգակցի երկրի զարգացմանը մասնակցից դաստիարակում:

Զրույցի վերջում Ավոյանը, որդես ԾԳՄ-ի նախագահ, եւ ՌԱԿ-ի գործունյա ղեկավար, կոչ արեց բոլոր հայկական կազմակերպություններին, բարեգործական միություններին եւ ֆաղափային կառույցներին մեցուկ կանգնել կարեւորագույն այս ծրագրին:

(Կրճատումներով)
Զրույցը Մրամ Մրմուրը
«Armenian Mirror-Spectator»
Թարգմ. Տ. ՕՈՒՄԻԿՅԱՆԸ

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱԼ

Առաջին անգամը չէ, որ Վրասանը ա-
դաճուցում է Հայասանի «բարեհաճ
թեմամբ» լինելու իր հանգանակները:
Զնայած խաչը աչի ընկնող դիրքով
դրոճված է Վրասանի դրոճի վրա, քիս-
սոճնեական եղբայրությունը, դարձվում
է, այնքան էլ մեծ նշանակություն չունի
վրացական կառավարության համար:
Այլադեպ ռոճ հաճվեճակություն է գո-
րակցություն գոյություն կունենար իսլա-
մական ղեճությունների օվկիանոսում
միակ երկու քիսոճնյա երկրների միջև:

Խորհրդային իճխանության ժամա-
նակ, էթնիկական բոլոր լարվածությունե-
րը ճնճվում էին կենտրոնական կա-
ռավարության կողմից, բայց միճյանց
նկասմամբ Հայասանի եւ Վրասանի
զգացած հակակրանը զգալի էր, քանի

ինչ վերաբերում է արտաին քաղաքա-
կանությանը, Վրասանը Հայասանին
համարում է իսկական թեմամբ: ՄԱԿ-ում
եւ այլ համաճարհային կառույցներում,
Թքիլիսի կառավարությունը միճ էլ ա-
նամոթաքար դաճոյանել է, ի հեճուկս
Հայասանի, Ադրբեջանին եւ Թուրքիա-
յին՝ ոճնահարելով այն «քարիդրացիա-
կան ոգին», որ Հայասանն այնքան փո-
թաջանոճն փորճում է դաճողանել:

Հայասանը ՀԱՄԿ-ի անդամ է եւ իր
դաճոյանության երաճիլիներն ակն-
կալում է հիճնականում այդ կազմա-
կերպությունից: Բայց Ադրբեջանի հեճ
լարվածություն սասկացումը եւ նրա
կողմից Հայասանի սարաճումն իրա-
կանացվող խճոճությունները՝ Ռուսաս-
անի առեղծվածային լրության դա-
յաններում, քնական մսահոգություն է
առաջացում Հայասանի քաղաքացի-
ների ռոջանում: Այդ մսահոգությունը

ղեճության Լեճնային Ղարաբաղի ռ-
ջանի, այնդեպ էլ վրացական հանրա-
ղեճության Աքիսաղիայի, Ցիլինվալեի
եւ Հարավային Օսիայի ռուրջ ծավա-
կած հակամարտություններին՝ միջազ-
գային օճնի նոճնեի եւ սկզբունքների
(մասնավորադեպ ինքնիճխանության,
սարաճային անբողջականության եւ
միջազգայնոճն ճանաչված սահման-
ների անճեռնմիլեիության) հիճնան վրա:
Փակազոճն հայնված բառերը նդա-
սակ ունեն արտաքալեյլու Ալիեյան դի-
նասիայի սարաճային փառաքիրու-
թյունները: Ի հակադրություն դրան,
ԵԱՀԿ-ի համաճարհազահները աճխա-
սում են հակամարտությունը կարգավո-
րել Հելսինկյան հայտարարության սկզ-
բունքների հիճնան վրա, որ նդաճակ ունի
եզրեր զճնել սարաճային անբողջակա-
նության եւ քնիկ ժողովրդի ինքնոճ-
ման իրավունքի միջև:

Զգուճանան վրացական
«բարեկանությունից»

որ երկու երկրները դաճերազնել էին
նախքան խորհրդային կայսրության մաս
կազմելը, եւ ոճդեպ հեճեաճն դաճնա-
կան Հայասանի Ձավախի ռոջանը
կցվել էր Վրասանին:

Խորհրդային Միության փլուզումից
հեճո, երկու նորանկախ հանրաղեճու-
թյունները զարգաջան հակադիր ուղղու-
թյուններով, քաղաքական դաճե ճեղա-
փոխելով իրենց փոխադարճ հակակ-
րանը: Պաճնական անհրաճեճոթյու-
նից էլնելով Հայասանը թեմվեց դեճի
Ռուսասան, դառնալով իր հյոճախային
հարեաճնի ռազմավարական դաճնակի-
ցը եւ իր սարաճումն հյոճընկալելով
Մոսկվայի ռազմական բազան: Վրաս-
անն, իր հեթին, թեմվեց դեճի արե-
նոսֆ, ակնկալելով անդամակցել ՆԱ-
ՏՕ-ին: Զնայած նախազահ Միլեիլ
Սասկաճվիլու անռոջահայաց քաղաքա-
կանության հեճեաճնով Թքիլիսիի կա-
ռավարությունը ճուճեց եւ զգալի կո-
րուսներ ունեցավ, սակայն նրան հա-
ջորդած «Վրացական երազանք» կու-
սակցությունը չվերանայեց ղեճության
արտաին քաղաքականությունը եւ ռու-
նակեց ընթանալ նույն ճանադարհով:

Փեճրվարի 12-ին արտասանած իր ե-
լույթի ժամանակ, անդադառնալով
սահմանադրական փոփոխությունների
կիրառման հարցին, նախազահ Սեթ
Սարգսյանը խոսեց նաեւ սարաճաճ-
ջանի քաղաքական իրադարճություննե-
րի մասին, նեյելով երկու հարեաճնների՝
Վրասանի եւ Իրանի հեճ մեղ հարաքե-
րությունները...

Բայց դա ավելի ռուճ «քաղաքակա-
նադեպ կոճեկս», քան ճճադիս արտաքա-
սյություն էր, ոճի նդաճակն էր չարել լար-
վածությունը Թքիլիսիի հեճ:

Իրականում մեղ հարաքեթությունները
Իրանի եւ Վրասանի հեճ անբողջոլին
սարքեր հարթակների վրա են: Գիճե է,
երթեմն Իրանը մոռանում է կամ անճե-
սում Հայասանի ռաճերը՝ քաղաքական
նդաճակահարմարությունից էլնելով,
սակայն հիճնականում, սկզբունքային
առումով, երթեք ջանել չի թափում հա-
կադրվելու Հայասանին:

Այոճ կողմից, Վրասանի վարած ինչ-
դեպ ներքին, այնդեպ էլ արտաին քաղա-
քականությունը վնասում է հայերին:
Վրասանի անկախացումից ի վեր, իրա-
րահաջորդ բոլոր վարչակազմերը չափա-
զանց օսարսյաց ներքին քաղաքակա-
նությունն են վարել, փորճելով ճուլել կամ
օսարել փոքամասնություններին: Այդ
քաղաքականության զլխավոր հարվածն
ուղղված է հիճնականում ջավախաիսա-
յության դեմ: Զնայած նման քաղաքակա-
նության հեճեաճնում Վրասանը կող-
րեց Աքիսաղիայի եւ Հարավային Օսիայի
սարաճները, միեկույն է, կառավարու-
թյան վարազիճը մնում է անփոփոխ:

կրկնադաճակում է Ռուսասանից Բաբ-
վի կառավարությանը մասկարավող
արդիական զինամթերքի հսկայական
քանակության հեճեաճնով:

Այս մսահոգությունների մասին հայ
լրագրողները բարճաճայնեցին ՀԱՄԿ-
ի զլխավոր քարտուղար Նիկոլայ Բորոյու-
ճայի հեճ հարցազոյոցի ժամանակ, ոլ
խոսափելով ուղիղ դաճաստիանել
դարգադեպ հակիրճ խորհուրճ ջվեց
կարդալ ՀԱՄԿ-ի նախարարների սարե-
կան զեկույցը, որն անդադառնում էր
Կովկասի իրադարճություններին: Բայց
մսավախությունները հաստասկեցին,
երք նա նեյց. «Մենք մեճադեպ մսահոգ-
ված ենք կովկասյան իրադարճություն-
ներով, հասկադեպ Լեճնային Ղարա-
բաղի հակամարտության ճակաքազոլմ,
նրեղ ծանր հրեճնի եւ ճակեր են օզ-
սազործվում եւ կան մարդկային կո-
րուսներ: Հակամարտության հեճազա
սրումը արնդունելի է: Ամբողջ Կով-
կասն է բռնկվելու»:

Քաղաքական նման քոճի վրա, Թքի-
լիսիի կառավարությունը ավելի է զար-
գացնում իր սնեճեական եւ քաղաքա-
կան հարաքեթությունները Թուրքիայի
եւ Ադրբեջանի հեճ, էլ ավելի սեղմելով օ-
ղակը Հայասանի ռուրջը:

Փեճրվարի 19-ին Վրասան ժամանե-
ցին Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի արզորճ-
նախարարները, ոճոնք այցելեցին Թուր-
քիայի սահմանի մոճ զճնվող Կարճալի
երկաթուղային կայարանը: Ադրբեջանի,
Վրասանի եւ Թուրքիայի արզորճնա-
խարարները՝ էլմար Մամեդյարովը, Մի-
լեիլ Ձանելիճեն եւ Մեվլուճ Չավուճոլը-
լուն զովաքառնեցին Բաբու-Թքիլիսի-
Կարս (ԲԹԿ) երկաթուղային ծրազիրը,
որդեպ «դաճնական» նճանակության
մի իրազորոճն՝ Ասիան Եվրոդային կա-
դող մեճափ ճանադարհի ռոջանակ-
ներում: Այդ երկաթուղու ճխարարությու-
նը նախաճեմված է ավարտին հասցնել
մինչեւ 2017 թվականը: Դրա մի հասվա-
ճը, ռոջանցելուց հեճո Հայասանը,
անցնելու է հայաքնակ Ախալքալաքի
սարավանդով: Ազերի արզորճնախա-
րարը նեյց. «Հավասաջած են, որ մենք
ճիճե ուղու վրա ենք: Բոլորիս հասկանա-
լի է, որ դեճ է ռարունակեմք այս համա-
զորճակցությունը, ոճովեճե այն ռա-
հավեճ է ինչդեպ մեղ երեք երկրների, այն-
դեպ էլ սարաճաճջանի համար»: Զիչ էր
մնում ավելաջնեղ, որ այդ ծրազիր կոր-
սաքեր է լինելու Հայասանի համար:

Բայց սնեճեական համազորճակցու-
թյան մասին հայտարարություններ անե-
լուց առավել մսահոգիչն այն է, որ երեք
երկրները սոճոազրել են «Քաղաքական
մի դեկլարացիա», ոճեղ նճված է, որ
մեճ կարեւորությունն են սալիս անճնա-
վաղ ժամկեճներում խաղաղ կարգավո-
րմանը ինչդեպ արբեջանական հանրա-

Վրասանն անխոսեմաքար արբեջա-
նամեճ կողմնորոճում է ընդունում դա-
րաքաղային հակամարտության կարգա-
վորման հարցում, մինչ Հայասանը ռ-
ջահայաց կերպով չի ճանաչել Աքիսա-
ղիայի անկախությունը՝ խուսափելու
համար Թքիլիսիի հեճ առճակասումից:

Իրանի հանդեպ դաճեամիջոցների
վերաջումով զազի ռուլան Կովկասում
դարճավ թեճ մարսադաճե, ոճեղ իրար
հեճ մրցակցում են Ռուսասանը, Ադրբե-
ջանն ու Իրանը: Եղավ ժամանակ, երք
խոսք կար, որ Հայասանը կդառնա
սրանդիսալին երկիր Իրանից Վրասան
զազի ճեղափոխման ճանադարհին:
Կարճեպ Վրասանի կառավարությունը
մեճափոխ է եղել ջքարկացնելու համար
Բաբվի կառավարությանը, եւ Ադրբեջա-
նի սարաճն է նախընթեմել, ինչդեպ երե-
լում է Վրասանի էներգեթիկայի նախա-
րարի խոսքերից, որ ասել է, թե «Թքիլիսի
այդ սարքերակն էլ նկաճ կունենա»:

Թուրք-վրացական համազորճակցու-
թյունը թուրքական կադիսալի Վրասա-
նի ներհոսքի հնարավորություն է ընճե-
ռում: Նախազահ Սասկաճվիլու կար-
գադրությամք բանսարկված քաղաքա-
կան զորճիչ Վահանգ Չախայանը կոչ
է դղել ջավախաիսայության եւ աճխար-
հասիլոճ հայերին ասելու «ոչ Վրաս-
անի թուրքացմանը»: Նա զրել է. «Սասիակվիլու ցանած սերմերը փար-
թան ծիլեր են ջվել, եւ Վրասանի թուր-
քացումը օ-օրի ավելի է մոճեռում ան-
դառնալիության սահմանազոճն»:

Կոչ-հայտարարության մեջ մասնավո-
րադեպ նճվում է, որ թուրք ներդողները
նույնիսկ խսրականությունն են դրեւորում
քիսոճնյա վրացիների նկասրը, նա-
խընթեմելով զորճի ընդունել նրանց փո-
խարեճ թուրքերին եւ արբեջանցիներին:

Իրադրությունն ավելի սրելուն նդաճ-
սում է նաեւ այն, որ Վրասանի կառա-
վարությունը համաճայնել է իր երկրի
սարաճումն «հյուրընկալել» թուրքական
զինվորական բազա, անբողջացնելու
համար այդ երկրի թուրքացման զորճը-
թաջը: Հասկանալի է, որ Մ. Նահանգ-
ներն ու ՆԱՏՕ-ն ոճընունել են այդ փայլը,
որդեպ սարաճաճջանում «կայունու-
թյանը նդասոդ» միջոցի: Այդ բազան
փոխարինելու է ՆԱՏՕ-ին, նրա դերն է
կասարելու փաստոճն, ճայրասիճան
վրդովեցնելով Ռուսասանին: Ռուս-
թուրքական հարաքեթությունների վե-
ջին ռոջանի օրեգօր սրվող լարվածու-
թյան լույսի ներքո, առաջին հերթին սա-
րաճաճջանի կայունությունն է զճնվում
օրհասական սազնադի մեջ:

Տարաճաճջանում Վրասանի նման
քարեկան ունենալու դալոյաններում,
Հայասանը ոճեղ այլ թեմամու կարիճը
չունի:

Տիճել են եւ զնահաճել
Բուճրո Ղալիի ջանքերը

Վաճինզոճնից Ղանիել Սարյանը ճե-
ղեկացնում է, որ Ամերիկայի հայկական
համազումարում հիճել եւ զնահաճել են
ՄԱԿ-ի նախկին զլխավոր քարտուղար Բուճ-
րո Բուճրո-Ղալիի ջանքերն ուղղված Ղա-
րաքաղում ճեալական խաղադրություն հաս-
սաճելուն:

«Համազումարի աճխասակիցները խոր
կսկիճով լեյցին 93 սարեկանում նրա մա-
կան լուրը: Հայերս մեճադեպ երախսա-
դարս կլինենք նրան դիվանազիսական
այն միջոցառումների համար, որ նա ան-
հադղ ճեռնարկեց հակադարճելու Ադր-
բեջանի բռնություններին ընդդեմ Ղարա-
բաղի ազաճասեթ ժողովրդի», ասել է այդ
առթիվ Հայկական համազումարի գորճա-
դիր ճնօրեճ Բայան Ադրունին:

1992-ի մարտին Բուճրո Ղալին Ղարաքաղ
եր գորճուղել ՄԱԿ-ի զլխավոր քարտուղարի
հասուկ բանագնաջ Սայրոս Վեճսին, միջ-
ոճդեյլու որ թեմամանը էլ ավելի չարվի: Դա
ՄԱԿ-ի կողմից ճեռնարկված առաջին փայլն
էր, որ ճեղի եր ունենում Հայասանի ՄԱԿ-ին
անդամակցելուց ընդամենը երկու ռաքաթ
անց:

Բուճրո Ղալին եզիդացի դիվանազեճ
էր եւ 1992-96 թվերին դարճավ ՄԱԿ-ի 6-րդ
զլխավոր քարտուղարը: Առաջինը այդ
բարճո դաճոճում Աքիլյան մայրցամա-
կից: Պաճոճնավարության ընթաջում նա
հրասարակեց իր «Խաղադրության հուճա-
ճեթը» («An Agenda for Peace») վերլոնճա-
կան հասոճը, որը քննության եր առնում
կանխարզելիչ դիվանազիսության, խա-
ղադարարության եւ խաղադարհադան-
ման ՄԱԿ-ի կարողությունները ընդլայնե-
լու հնարավորությունները: <.Յ.

Հայկական համազումարում
հարզել են դասավոր
Սկալիայի հիճասակը

Անճոճին Սկալիան Մ. Նահանգների Գե-
րազույն դաճարանի առաջին դաճավորն էր,
որ Հայասանն էր այցելել իր դաճոճնակ
րության ժամանակ՝ 1995ի հոկիսին՝ մաս-
նակցելու USAID-ի քիճանասավորմանք
անցկացվող դաճավորների, փասաքան-
ների եւ իրավաքանական դաճեի մասնա-
զեճների համաճողովին: Նրան ուղեկցում
էին Աման Արաքյանը, Մարվին Բախտերը,
Պոլ Միլեյը, Տիզրան Թերիզյանը եւ Երիկ
Բրուգինկը: Նա ռաճ էր ճղավորվել իր այդ
այցով եւ Հայասանում դաճիրավական
դաճոճում կասարվող աճխասանքներով:

Սկալիան ծնվել էր Տերնոնում (Նյու
Ջերսի) եւ համախել Հարվարդի համալսա-
րանը: Նա Գերազույն դաճարանի դաճա-
վոր էր նճանակվել 1986-ին նախազահ Ռո-
նալդ Ռեյզանի հրամանով: Այս սարվա
փեճրվարի 14-ին վախճանվեց 79 սարեկա-
նում: Ըսճ «Ամինյն Միրո-Սիլեթբեթթթ» ռա-
քաթաթերթի, Ամերիկայի հայկական հա-
մազումարում հարզել են նրա հիճասակը
եւ հիճել նրա կասարած աճխասանքները:

«Իրավական դաճոճում նա լայն սրսով ու
մսածողությամք աղորղ մի հսկա էր, ոճի
մնանը չկար», ասել է այդ առթիվ Կալիճոճ-
նիայի Գերազույն դաճարանի նախկին դա-
սավոր Աման Արաքյանը: <.Յ.

Մեղ քույր, Ֆրանկու
դա Ռոճան

Բրազիլիայի Ֆրանկու դա Ռոճա քաղաքի
ավազանին միաճայն որոճում է ընդունել
Սեթիանակեթս քաղաքն ու իրենք քաղաքը
քույր քաղաքաներ հոչակելու մասին: Ռոճե-
ման մեջ նճվում է, որ այն հիճմ կհանդիսա-
նա սարքեր համաճեղ ծրազրերի եւ համա-
ճայնազրերի իրականացման համար, որոնք
էլ կնդաստեն քաղաքների միջև սոցիալա-
կան, սնեճեական եւ մճակութային ոլորնե-
րում համազորճակցության հաստանանը:

Նեճնք, որ քրազիլական այս քաղաքը զճն-
վում է Սան Պաուլո նահանգում եւ ունի
145 հազար բնակչություն:

Ջիլեցնեմք, որ «Ազգ»-ը համախել խոսել
արցախյան քաղաքների եւ արեերկրի քա-
ղաքների «Քույրացման» քաղաքականու-
թյան անհրաճեճոթյունից, այս քաղաքա-
կանությունը դիքարկելով ոճդեպ Արցախի
միջազգային ճանաչման համար կարելու
փայլ: <. Ա.

Գեհրոյթ, ՄՄ-
Թարզն. <.Յ.

ԱՐԾՎԻ ԲԱՆՉԻՆՅԱՆ

Մասնաված «Ըվեղական հրաժեղ»

Աշխարհը վաղուց ընդունել է կիրառում էր «Ըվեղական հրաժեղ» հասկացությունը՝ նկատի ունենալով կենսամակարդակի այն բարձրագույն աստիճանը, որին հասել էր Ըվեղ ժողովուրդը անցած դարի կեսերին: Իսկապես, այն ժամանակ մեծ էլ էին հիանում, որ երկրում բառացիորեն չկան աղբերակներ, որ մեծ մասամբ սեղանները, ոչ ներգաղթյալներն են սեւագործ աշխատանքը կատարում (ի տարբերություն Արեւմտյան Եվրոպայի մյուս երկրների), որ ուսիկանները հազվադեպ են երևում, որ ղեկավարումն ամեն ինչով սասար է կանգնում իր ֆաղափարները...

Այսօր, սակայն, Եվրոպական Միության անդամ դարձած Ըվեղիան լցված է ռուսիանցի գնչու մուրացկաններով, որոնց ներկայությամբ այդ երկիրը ոչնչով չեն տարբերում Եվրոպական մյուս երկրներից, ուսիկանական վերահսկողությունն ուժեղացված է, կենսամակարդակը գնալով սկսել է իջնել...

թյունն ազդարարում է. «Ահմեդը 25-ամյա իրաքցի է, որը շատով է Ըվեղ դառնալ»: Ներգաղթյալներ ընդունելու այս կես դարի ընթացքում Ըվեղները չհասկացան, որ այդ բոլոր ահմեդները երբեք էլ չեն ինտեգրվում: Ասոկիդում եղած օրերին էր, երբ մի խումբ Ըվեղներ, անսալով իրենց վիկինգյան արժանապատվությանը, ոսփ ելան՝ կոչ անելով երկիրը մաքրել աֆղան ղազախներից: Պատճառը. նրանցից մեկը զաղթակայանում սղանել էր 14-ամյա մի Ըվեղուհու, ֆանի որ վերջինս, իզական սեռին ղազախներով հանդերձ, համարձակվել էր միջամտել իրենց ծեծկոտուցին՝ ասելով. «Մի կռվեք, դուր ձեր երկրում եք գտնվում»... Ուսիկանությունը, բնականաբար, ցրել է ցույցերը, իսկ Ըվեղները Ըվեղներ են «Ֆալսիտ» որակել ցուցարարներին...

Ըվեղաբնակ հայեր. արդեն 13 հազար

1996-1997-ին, երբ Ըվեղիայում էի, մոտավոր հաշվումներով այդ երկրում հայության թիվը 3500-4000 էր, մեծ մասը՝ իրանահայեր:

Այսօր, ըստ Ըվեղիայում ՀՀ դեսպան Արսակ Աղիսոնյանի, հայերի թիվը հա-

զեն վիզա գնելը. ըստ տարբեր աղբյուրների, եթե սիրիական անձնագրով վիզան սեւ շուկայում արժե մարդը 11-12 հազար եվրո, ապա հայկական անձնագրով՝ ընդամենը 5 հազար: Արդյունքում՝ այսօր Ըվեղական իշխանությունները նրանց ստիպում են վերադառնալ Հայաստան, որտեղ նրանց մեծ մասը երբեք չի աղբյուր...

Սիրիահայերի բազմությունը աշխուժացրել է Ըվեղահայ համայնքի կյանքը, սկսել են գործել «Համագաղթյալներ», Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միության մասնաճյուղերը, որոնք ակտիվորեն կանխում են հակահարված են տալիս թուրք-աղբերջանական ոսնձություններին Ըվեղիայում... Մի կողմից լավ է, բայց մյուս կողմից ակամա հարց է առաջանում՝ բայց ինչու՞ Մերձավոր Արեւելքի հայաթափման եւ ուժացող Արեւմտիսի գիրկը մեկտեղում գնում...

Ինչպես Արեւմտիսի ուրեւ հայոջախ, Ըվեղահայությունն էլ ենթադրում էր ենթամակարդակի մի խառնարան է: Հայ ծանոթ-ընկերներիս հետ հանդիպումներում միմյանց են հերքազայում արեւելահայերենը, արեւմտահայերենը, իրանահայ խոսվածքը, ղուլսահայ խոսվածքը,

Հայաստանի ԱԳՆ մամուլի ծառայությունից NEWS.am-ին հայտնում են, որ օրերս Ասոկիդի թագավորանիս ղազախները սեղանակալված թանգարանում սեղի է ունեցել «Հայ-Ըվեղական ղազախական առնչությունները» խորագրով ղազախություն, որին ներկա էին Ըվեղիայի թագավորական արհմիջին անդամներ, խորհրդարանի ղազախավորներ, Ասոկիդում հավասարմագրված ղեկավարներ, մակարդակային հաստատությունների ղեկավարներ, մակարդակային եւ մամուլի ներկայացուցիչներ, հայ համայնքի անդամներ:

Դասախոսության ընթացքում ՀՀ ԳԱԱ ղազախության ինստիտուտի ավագ ղազախաբան, հայ-Ըվեղական հարաբերությունների վերաբերյալ մեծագույնությունների եւ հողվածների հեղինակ Արծվի Բախչինյանը անգլերենով ներկայացրեց վաղ միջնադարից մինչ 20-րդ դարի սկիզբը հայերի եւ Ըվեղների միջեւ եղած ղազախականության փոխհարաբերությունները, ճնշման եւ մակարդակային առնչությունները, Ըվեղիայի հասարակական-ֆաղափական կյանքում աղբերջություն ունեցած հայագրի ազնվականների, դիվանագետների եւ արհմիջին ղազա-

Ըվեղիան եւ Ըվեղահայերը՝ ֆան սարի անց

Հունվարի վերջին ինն օրով հայտնվեցի Ըվեղիայում, մի երկրում, որտեղ ճառ ամիս աղբյուր էի 1996-1997 թվականներին, եւ անցած տարիներին առիթ չէր եղել վերսին լինել այնտեղ: Բազում քրե էին հոսել այս տարիներին, հասկապես իմ ուսումնասիրած հայ-Ըվեղական առնչությունների ուղրում: Բավական փոխվել էր նաեւ ինքը՝ Ըվեղիան. այս ամենի մասին եմ ցանկանում գրուցել ընթացողի հետ...

սականների դերը: Արծվի Բախչինյանը նաեւ ղազախաբանները ներկաների բազմաթիվ հարցերի:

Հայաստանի օրերի Երջանակում կազմակերպված կենտրոնական միջոցառումն է «Մեսափի առեւտրի հետեւում. հայ վաճառականները Կարլ 11-րդի արհմիջինում» խորագրով ցուցադրությունը: Այն նվիրված է 1687 թ. Սոր Ջուդայի հայ վաճառականների կողմից Ըվեղիա առաջին անգամ մեսափ ներկրելու ղազախությանը: Ըվեղ միադեպի հասուկ դեսպան Լյուդվիգ Ֆարիցիոսի ուղեկցությամբ նրանք այցելել են Ասոկիդ՝ «Մեսափե ճանադարի» հյուսիսային հասվածի շուրջ բանակցություններ վարելու նդազակով, ինչն ավարսվել է Կարլ 11-րդի հետ առեւտրական ղազախագրի ստորագրմամբ: Դրանով հայ վաճառականներն իրավունք են սացել արհմիջյալ ղազախներով իրենց աղբերջությունները Ռուսաստանի ճանադարիով ներկրել Ըվեղիա եւ այնուհետ՝ եվրոպական այլ երկրներ:

Ցուցահանդեսի Երջանակներում ներկայացված է ղազախագրի բնօրինակը, վաճառականների կողմից Ըվեղ միադեպի նվիրաբերված յոթ ոսկեդաս թերից մեկը, հայ վաճառականների արարողակարգային ղազախագրը եւ այլ եզակի ցուցանմուշներ: Ցուցահանդեսը ներկայացված է լինելու ամբողջ 2016 թ. ընթացքում:

Կարելի է ասել, որ սա բացառիկ իրադարձություն էր. Ըվեղիայում առաջին անգամ նման մակարդակով անդրադարձ է կատարվել այդ երկրի եւ հայերի միջեւ առկա ղազախական առնչություններին:

Դեսպան Արսակ Աղիսոնյանի խանդավառությունը վարակիչ է: Նա վճռական է իր ղազախականության ժամանակն օգտագործել ի նդազախ Ըվեղիայում հայն ու հայկականը հնարավորինս ներկայացնելու գործի: Տեսնելով Ասոկիդի կենտրոնական ղողոցաներից մեկի վրա ծածանվող եւ սիրսու հղաբարությամբ լցնող մեր դրոշը, առնչվելով դեսպանասան փոքր, սակայն խիստ սիրալիկ եւ ղազախական աշխատանքովի հետ՝ հավասում եմ, որ մոտ աղաբայում աշխարհի այդ ֆաղով կբարձրանա հայկականի վերաբերյալ իրազեկությունը...

Վերջը՝ հաջորդիվ

«Ըվեղական հրաժեղ» սասանված է: Իսկ ի՞նչ ասենք «հայկական հրաժեղ» մասին... այն, որ Երեւանում գիշերով հնարավոր է դուրս գալ փողոց՝ ոչնչից չվախենալով. ժամանակին ասել է մի Ըվեղ:

Նման դեպքերում, Ըվեղների ղես, ասենք՝ «ղողող-ղողող» (ասել է թե՛ աչքով չսանք) ու մաղթենք, որ անվերջ կորուսների մեր այս խելադասույթում այդ մի բանն էլ չկորցնենք...

Այո՛, փոխված է երկիրը: Այլեւս չկան սափափոցները, խիստ ղակասել են մամուլի խանութները (այո, խանութներ, ոչ կրդակներ): Ավելի գլոբալիզացվել է Ըվեղիան. անգլերենը հաճախ է երևում: Ամեն ֆայլափոխին սուեիի ցուցանակներ են, ինչը չկար սասանիդ-ֆան սարի առաջ: Բնակիչները դժգոհ են, որ ղեսությունից սացածը տարբեր սեսակի հարկերի ու վճարումների սեսուկ վերադարձում են, եւ եթե առաջ բարեկեցությունը համընդհանուր էր, աղա այսօր նույնը չի կարելի ասել:

Անցյալ տարվա ղաղթականների ներհոսքը, բնականաբար, չբացնեց հարուս եւ բարեկեցիկ Ըվեղիան: Հանդուրժողակամության մարմնացում եւ մարդու իրավունքների ղազախ Ըվեղիան իր գիրկն է բացել հազարավոր երիտասարդ առողջ աֆղանների, արաբների, լիբիացիների համար, որոնք մերժում են բնակվել երկրի հյուսիսի նուր բնակեցված տարածքներում եւ ղազախում են, որ իրենց բնակեցնեն մայրաքաղաքում եւ հարանց: Մամուլը սկսել է հրատարակել ղողոցուխական բնութի նյութեր: Թերթի էջով մեկ տղազված մորուսավոր երիտասարդի լուսանկարի մակազրու-

սել է մոտ 13 հազարի, մեծ մասը՝ հայաստանցիներ եւ սիրիահայեր:

Ամեն տարի Հայաստանից Ըվեղիա է գալիս 1000-1200 հոգի, որոնց մի ղազախ մասին հետ են վերադարձում: Նրանք Ըվեղական իշխանություններին ասում են նույն սերը, ինչ որ մերում սովորաբար ղազախում են ողջ Եվրոպայում՝ ընդիտղաղբերջանցի ձեսանալը: Լսեցի, թե ինչպես երկրի հյուսիսում աղբող ղազախի մի կին ներկայացել է որդես հայի հետ մուսնացած եւ հայերի կողմից հալածվող աղբերջանուհի՝ իր աղբերջաներն խոսելով իր մայրենի Գավառի բարբառով...

Ցավով, Երջ սիրիահայեր, կորցած տուն-սեղ ու աշխատանք, հասան մինչեւ Արկիկայի նախաձեռնը: Սիրիայի վերջին դեպքերի ղազախառով Ըվեղիա են եկել 3000 հայեր, որոնց մի մասը՝ Հայաստանի ճանադարիով: Մեծ մասը չի կարողացել հարմարվել կամ աշխատանք գտնել Հայաստանի Հանրադեսությունում, եւ նախընտրել են գնալ-բախել հյուսիսի դեքերը: Իհարկե, եղել են դեպքեր, երբ Հայաստանում հաստատված եւ աշխատանք ունեցող սիրիահայը, այնուամենայնիվ, ավելի հեռանկարային է համարել բարեկեցիկ հյուսիսի ցուրսն ու մուքը... Անսովոր իրավիճակում են հայտնվել ՀՀ անձնագրեր ունեցող սիրիահայերը, որոնք, ժամանակին հայկական անձնագիր են սացել հայրենասիրությունից կամ ղարգ հաշվարկներից մղված (ֆանի որ հետ է Շեն-

արցախյան բարբառը, նաեւ՝ ուսերենը, իսկ հայերեն չիմացող սիրիահայ երիտասարդի հետ՝ Ըվեղերենը: Եթե նախկինում Ըվեղաբնակ իրանահայերի մեծ մասը մանր առեւտրականներ էին (սրճարանների եւ ղիցցերիաների սերեր), իսկ արեւմտահայերի մեծ մասը՝ արհեստի կամ արվեստի գործիչներ, աղա հայաստանցիների մասին որոշակի բան ասել հնարավոր չէր: Այսօր, սակայն, նրանց մեջ ամեն «ռանգի» մաղ կա՝ ղիսնականներ եւ բժիկներ, երաժիշներ եւ ղարողներ, կինոգործիչներ եւ թարգմանիչներ, նկարիչներ եւ դեսասանուհի, բնադադարանական եւ ԼԳԲՏ Երջաման ակտիվիստներ, աղադարձներ եւ ղարգաղես ղեսություն վզին մսած ղորսաբույծներ...

Ի՞նչն է միավորում այս հայերին: Գրեթե մեծ մասն էլ դժգոհ է Ըվեղիայից: Անգամ սիրիական սարսափներից փրկվածները թույլ են տալիս «Ասիկա աղբերի» երկիր չէ՛» արսահայությունը: Մեր մեսաղձգոհի հայրենակիցները...

Հայկականը՝ Ըվեղիայի հնագույն թանգարանում

Այս մասին՝ Ըվեղիայում ՀՀ դեսպանության տարածած հաղորդագրության մեջ.

«Ըվեղիայի հնագույն թանգարանում՝ Թագավորական ղիսնադարանում անցկացվում են Հայաստանի օրեր, որոնք կազմակերպվել են թանգարանի եւ Ըվեղիայում ՀՀ դեսպանության համատեղ ղանդերով:

ՆԱԻՐ ՅԱԼ

Ում համար՝ PR, ում համար...

Գյումրու Տեխսթիկ մայիլի հարե-
անները փետրվարի վերջին կիրա-
կի առավոտյան «բարևուհի» հե-
տ իրար ասացին:

**- Ըստ մեր Տիգրան Չամսայանը
Լենինական է էգե՝ Ֆանսաններ:**

**- Տիգրանը գուկա, դու ըսա՛ դե-
զավարները գան:**

Իրենց համերկացու այցով ու-
զեւորվել էին ոչ միայն Տեխսթիկ,
այլև Գյումրու մյուս բաղադասե-
րի բնակիչները: Չամսայանի հա-
մերցը երկար-բարակ նախադաս-
մունքում չունի. PR կոմպանիա-
ներ, ազդագրեր, փարոզության
այլ ձևեր չեն կիրառվել: Երաժիշ-
քը ցանկություն է հայտնել օգնել
Գյումրու անօթեամբ ընտանիքնե-
րին, որոնք երկրաբաժնի միջոցի
հիմա գրեթե բաց երկնքի սակ են
աղյուր: Իր անձնական իրերից ու-
րեւ է բան ածուրդով վաճառելու
առաջարկի փոխարեն որոշել էր
համերկով հանդես գալ հենց
«Ֆանսաններ» սնակային ավա-
նում: Փաղափարը դարձ էր ու
խորհրդանշական. մարդիկ ար-
դեն մոտ երեսուն տարի անմար-
դկային դայմաններում են աղ-
րում, ուրեմն համերկ էլ թող լինի
հենց նրանց բնակության վա-
րում՝ ի տես բոլորի: Այնտեղ, ուր
երեխաներ են ծնվում ու աղյուր,
ծնվում է եւ երաժեշտություն:

Տիգրան Չամսայանի հաղափա-
ցական կեցվածքին ու ակտիվ
նախաձեռնություններին ծանոթ
ենք այլ ծրագրերից եւ: Հայոց ցե-
ղաստեղծության 100-րդ տարելի-
ցին նա համերկաբար ներկա-
յացավ շարքեր երկրներում, այդ
թվում թուրքական: Հանրու-
թյունն անցյալ տարի նրան տեսավ
նաեւ Կասկադում՝ ֆուդկուլտուր
հիվանդ երեխաների համար ա-
րյուն հանձնելիս: Հանրահայտ
մարդկանց մասնակցությունը
բերագործական կամ հասարա-
կական հնչեղություն ունեցող
ծրագրերում սովորաբար շուտ-
փութի արդյունքներ է սալիս: Սա
վաղուց ընդունված օրինակա-
փություն է աշխարհի շատ երկր-
ներում: Ու ամենեւին էլ դասա-
դարձիկն չէ, երբ հայտնի մարդիկ
դրանով նաեւ իրենց PR-ն են ա-
նում, ու փոխադարձաբար շա-
հում է նաեւ հանրությունը, լուծ-
վում է համընդհանուր գերակա
եախին ծառայող այս կամ այն
խնդիրը կամ ձեռք է մեկնվում օգ-
նության կարիք ունեցող թեկուզ
մեկ մարդու: Տիգրան Չամսայա-
նը, աղբյուրով դրուս, յուրացրել,
իրեն է դարձրել նաեւ բարեգոր-
ծություն կոչվող մեկուկար, որը
եվրոպացիների ու ամերիկացի-
ների առօրյայի մի մասն է: Իսկ
հասկալից հայտնի մարդիկ հա-
մախ են կանգնում բարեգործա-
կան նախաձեռնություններին ա-
կումնակներում, նրանք հիմնդրամեր
են բացում, հասուկ փարոզաբա-
կան մասնակցում, ելույթ ունե-
ցում հանրության առաջ: Նրանց
անունն արդեն իսկ բավական է,
որ հանրության համար օրինակ
ծառայեն, ու բարեգործական
ծրագրերը հաջողեն: Հիշենք Ե-
ջանկահեճացակ Ֆլորա Մարտի-
րոսյանի՝ Հայոց ցեղաստեղծու-
թյան 100-րդ տարելիցին ընդա-
ռաջ՝ «Այլեւ երբէք» համերկա-
բարերը ԱՄՆ-ում: Հենց միայն
այն, որ դաշինքում մասն էին
աշխարհահռչակ դերասաններ
Շերոն Սթոունը, Մայիլ Սթոունը,
իսկ համերկին մասնակցում էին
Սթիվ Ուանդը, Էրիկ Քեներթ,
համերկաբար լուսաբանվեց մի-
ջազային շարքեր լրատվամիջոց-
ների կողմից ու հավակնում էր
անցկացվել եվրոպական շարքեր
երկրներում: Պարզ է, որ հայերիս
կողմից սիրված Ֆլորա Մարտի-
րոսյանին միջազգային նախագիծը
հաջողվեց ոչ իր հեղինակության
կամ երգարվեստի շնորհիվ:

Տիգրան Չամսայանի ամենամա-
հավանական թվացող ծրագրեր
անգամ հնարավոր է կյանքի կո-
չել: Գյումրեցի լուսաբանման շայկ
Բարսեղյանի մասնակցումը՝
հանրային մարդկանց անձնա-
կան իրերն աճուրդի հանել ու այդ
գումարը սրամարդել «SOS Գյում-
րի» ծրագրին, եւս, փաստորեն,
հիմնված է ճիշտ մտածած PR-ի
ու հանրության շրջանում ծանա-
չում ունեցող մարդկանց անուն
օգտագործելու մեթոդի վրա: Հա-
մայանն իր վերնաժամանակը վա-
ճառելու փոխարեն դաճանումն
ուղղակի դրեց ջարդոխուրդը ե-
ղած սնակներից մեկի կողմից ու
արեց այն, ինչն ամացուցել է, որ
կարող է անել: Սկսեց նվազել,
ինչպես նվազեց Արեւմտյան Հա-
յաստանի Սք. Սալա, Սք. Ասսվա-
ծածին, Սք. Կիրակոս եւ այլ եկե-
ղեցիներում, նաեւ Աստվածուհի
կառուցվել ոչ թե հանդիսասե-
սի թիվով, այլ ազգային դասակ-
անությունն ու այն, որ ինքը հայ
հոգեւոր երաժեշտություն է հնչեց-
նում թուրքերի թի սակ, նրանց
զավթած հայկական երկրի հա-
կական կիսավեր եկեղեցինե-
րում:

Համայնքի համեր-
կից ընդամենը ժողովուրդն անց
հա-
մացանցում կարծիքներ էին հն-
չում, թե երիտասարդ երաժիշտ է
իր հայրենիքում, եւ դրանում համա-
կիրների մեծ բանակ ձեռք բերել,
նոր մասնակցային աշխատեց իր PR-ի,
համար: Կարճ ժամանակում սեղի
եւ արտասահմանյան մանուկն այն-
քան ակտիվորեն սկսեց շրջանառել
նրա անունը, ինչպես, եթե նա
ելույթ ունենար աշխարհի ամենա-
հեղինակավոր բեմերում, որի հա-
մար, բնականաբար, ավելի մեծ
ջանքեր ու ռեսուրսներ դրան օգտա-
գործել: Տիգրանին միացավ Հայկ
Մարտիրոսյանը, կամ ինչպես հան-
րությունն է նրան ծանաչում, Կար-
գին Հայկուն: Ի դեպ, նա եւս աչքի է
ընկնում ակտիվության մեջ ու ֆաղա-
փաղական ընդգծված կեցված-
քով: Նրան եւս համացանցում կսմ-
թողներ եղան: Ինչպես Համայն-
քին, այնպես էլ Հայկ Մարտիրոս-
յանի ուղղված հիացական արձա-
գանքների կողմից հնչեցին նաեւ
PR փնտրող կարծիքներ: Կարգին
Հայկուն Գյումրու անօթեամբների
ծրագրին նվիրաբերեց կես միլիոն
դրամ, ավելին՝ հաջորդ օրը նա եւ

իր համայնքները Հյուսիսային
դոնոսայում շարունակեցին դա-
մախակաբար սկսեցին: Հան-
զանակվեց մոտ երկու միլիոն
դրամ: Կարտուրը՝ Տիգրան Չամս-
այանն ու նրա հետեւորդները թասի-
բի զգեցին որոշ դասակարգումներ
այդ թվում Գյումրու ֆաղափաղե-
սին եւ մի դասակարգում, որը
խոստացել է բնակարան նվիրել ան-
օթեամբներին:

Երեք հազար անօթեամբ բնա-
կիչ ունի Գյումրին: «Ֆանսան-
ներ» սնակային ավանն այդ ֆա-
ղաբում հեռանալու է հիշեցնում:
«SOS Գյումրի» ծրագրի նախ-
սակն է սասնել ընտանիքի հա-
մար բնակարաններ ձեռք բերել:
Եթե մինչեւ հիմա դա չէ արել ի-
խանությունները, աղա միգրացե-
արկի մարդասիրական-բարեգոր-
ծական միջոցներով: Պետք է, չէ՞,
հարցը լուծել. դա բոլորն ենք գի-
տակցում:

Գյումրին հռչակեցին աղետի գո-
տի, հիմա արդեն՝ անտրի գոտի,
այս ընթացքում գյումրեցիներին
ձեռք մեկնեց նաեւ ԿիվաՍել ՄՏՍ-
ի գլխավոր սնտերն Ռայֆ Յիրիկյա-
նը՝ բնակարաններ նվիրելով անօ-
թեամբներին: Սա էլ է, անցուց, PR
որակվում, բայց հարց լուծող, ցա-
վի ուս կոնտրոլ PR է:

Այն մի ամերիկացի գնեց, իսկ հի-
մա Արթուր Չանիբեկյանն է վե-
րագնել: Ի դեպ նա այն նույն Ար-
թուր Չանիբեկյանն է, որը դեռ ա-
ճուրդի չհանված Նարեկացու ձե-
նագիրը գնեց ու նվիրեց մասնա-
դարանին: Բարձր արժեքները
գնահատող ու դասակարգող, մար-
դասիրության արժեքադասակարգ
կողմ նման բարեարձեցի արար-
ները բխեցնելու գուհի չորու-
ցամաք օրենքներից, առնվազն
անբարոյականություն է: Հիշենք
նաեւ Ռեֆիկի Սուրբ Փետրը ե-
կեղեցու վերակառուցումն ու նո-
րոգումը Ռուբեն Վարդանյանի
ջանքերով: Մեծ ուշադրություն ու
ջանքեր դրեց չէ գործարարի՝ Սկա-
սելու համար, որ այս բարեարձե-
րը մեծ մասամբ դրուս աղյուր
կամ աղյուր մարդիկ են: Սխալ
կլիմայի ասել, թե նրանք այնքան
հարուս են, որ իրենց նվիրաբե-
րած գումարն աչքներից չի երե-
լու: Մեր երկրում քիչ հարուսներ
կան, որոնք առավոտից երեկ
մարդկանց հերթ են կանգնեց-
նում, նստեցնում, թե ինչ է երեք
հաս լավա են նվիրելու: Բարե-
գործությունը դաստիարակու-
թյան, կրթության, ներքին արժե-
քադասակարգի, գիտակցական մա-
կարդակի, հոգեւոր ու մտավոր չա-
փանիքների բնական արտադրու-
թյուններից մեկն է: Եթե դրա
գիտակցումը չկա, ուրեմն եւ չի էլ
կարող կարելու էլ ու, առավել
եւս, դրսևորվել: Պարզ օրինակ
Ռաթա Սիմոնյանը, որ ժամանակ
հազարավոր դոլարներ է աշխա-
տում մի մեծահարուստի շղայի
հարսանիքի տեղում, կամ նույ-
նը՝ Անո Ղազարյանը, լսած կա՞հ,
որ բարեգործական քիչ թե շատ
լուրջ հանգամանակություն անեն:
Այս օրինակ անունները դուր էլ կա-
րող եք թվարկել: Ի վերջո, բարե-
գործության համար դարձադիր չէ
միլիոնատեր լինել, դրսև է ընդա-
մենը բարեգործության գիտակ-
ցում ունենալ: Այդ գիտակցումը
երբեք ու երբեք խղճահարսությու-
նից ու տրոպած ֆակտից չի
բխում, այլ բխում է մարդու աղ-
բելու կերթից ու արժեքադասակար-
գից:

1 Կառավարության կայրում

հրատարակված նախագիծն էլ
Վենեսիկի համաձայնագրով ու-
ղարկված նախնական նախագիծն է,
կանոններ սարքերով է, բայց ըստ դաս-
տիանական տեսակետի՝ լրամատչված է եւ
իր մեջ ներառում է շահագրգիռ բոլոր գե-
րատեսչությունների առաջարկները: Այ-
սինքն ի՞նչ, այս լրամատչվածը մի ան-
գամ էլ ղեկ է ուղարկվել Վենեսիկի
համաձայնագրով, առանց էլ ու հաշվում
ես՝ ԸՕ-ի ընդունման ընթացակարգերը
շատ դժվարությամբ կարող են տեղավոր-
վել սահմանված ժամկետի մեջ:

Աստի, որ 41 ընտրատարածի փոխարեն
ԸՕ նոր նախագիծով Հայաստանը կունե-
նա 13 ընտրատարած, այդ թվում՝ Երեւա-
նը կբաժանվի չորս ընտրատարածի, իսկ
մարզերի կարգավիճակ մեկ ընտրատարա-
նում կլինեն միայն Վայոց ձորի եւ Այու-
նիի մարզերը: Պատգամավորական տո-
թը եւս փոխարկել է՝ նոր խորհրդարանը
կունենա 101 պատգամավոր, բայց այս
թվի հետ կիրառվում է նվազագույն բառը,
եւ եթե ընտրակարգի խիստ բարդացված
մեխանիզմը վերանայնում է՝ ստացվում է,
որ մանդատները բաժանելու կարգով այդ
թիվը տեսակարար են կարող է անհամե-
մաս ուղծանալ:

Կուսակցություններն ու դաշինքները
երկու ցուցակ դրեցին և դաստիարակեցին՝
մեկը համապատասխան մեկ ընտրատարածով
ընտրության, մյուսը կունենան ընտրատարա-
ծի համար, յուրաքանչյուր տասն հա-
զար ընտրողի համար՝ մեկ թեկնածու սկզ-
բումով: Ընտրացուցակները երկրորդ մաս
ունեն՝ ազգային փոխանականությունների
ներկայացուցիչներ ընդգրկող ցուցակով:
Ընտրող կարող է ընտրել ցուցակի կոնկ-
րետ թեկնածուի՝ սա նաեւ կուսակցու-
թյան օգտին սրվող ձայն է հաշվարկվելու
(սա, փաստորեն, ռեյթինգային փոխարկու-
թյունն է, որի հանդեպ վախ կա, թե մեր օ-
լիգարխներն էլի հայտնի միջոցներով ի-
րենց օգտին ձայն են տանելու՝ զրոյացնե-
լով համամասնական կարգը, համե-
նայնորեք՝ 13 մեծահարուս կարող է
այդ ընտրատարածներում «զուր ճայրող»
կարգավիճակ ունենալ՝ սարքեր շահագ-
րողների արդյունքում բացարձակ մե-
ծամասնություն ձայներ տանելով, ու դեռ
խորհուրդ սալով, թե էլ ում, կամ ու կու-
սակցությանը ընտրեն):

Մանրամասների սասանան

Կուսակցական մանրամասների ուղիղ
կետը համապատասխան ընտրատարածի
ցուցակներից է ընտրվելու, մասնաճեղ՝
ընտրատարածային ցուցակներից: Անցո-
րդիկ շեղումը նույնն են՝ 5 տկոս կուսակ-
ցությունների համար, 7 տկոս՝ դաշինք-
ների: Կայուն մեծամասնություն չստա-
ցած մեկ ուժի դարձադայում (դա մոտա-
վորապես 53 մանդատ է), երեք օրվա մեջ
յուրաքանչյուր կուսակցություն, որ հաղ-
թահարում է արգելադասվելով՝ կարող է
դաշինք կազմել արգելադասվելով հաղթահարած
առավելագույնը երկու այլ կուսակցու-
թյան հետ. եթե այդպիսի դաշինքը մաս-
դասների ընդհանուր թվի 54 տկոս մաս-
դասներն ունենում է՝ աղա սա կայուն
մեծամասնություն է, եւ խորհրդարանը
համարվում է ձեւավորված, բայց միայն
այն դեպքում, եթե կոալիցիաներն ունեն
վարչապետի թեկնածու: Ընդ որում՝ նոր
խորհրդարանը դրսև է կազմված լինի
առնվազն երեք ֆաղափաղական ուժից: Եթե

ոչ՝ կա ընտրությունների երկրորդ փուլ, որը
կանցկացվի 21 օր հետո. եւ որին կմաս-
նակցեն առաջին փուլում առավելա-
գույն ձայն ստացած երկու կուսակցու-
թյունները կամ դաշինքները՝ այստեղ էլ
բավական բարդ մի շարք կանոններ կան,
որոնց կանոնադաշնամբ ԸՕ խորհրդարա-
նական ֆունկցիաների ժամանակ:

Յուրաքանչյուր կուսակցություն ունե-
նալու է սեփական զույնով վեներաբիլ,
որ հաշվելիս դրանք չհաշվվեն: Բայց ա-
ստի, որ սա փորձություն կլինի նաեւ ըն-
տրողի համար, ֆանի որ որեւէ դրվագում
նրա ձեռքին կերես այդ գումարով թեթի-
կը՝ խախտելով վեներաբիլական գաղտնիու-
թյան սկզբունքը: ԸՕ նախագիծն ուրու-
թյունները վերաբերում են էլեկտրոնային
եղանակով ընտրողի իմունությունը սու-
զելուն՝ անծի սվալը փաստաթուղթ նե-
կայացնելու դաշինքի ներմուծվում է հա-
մադասասխան սարք, որը նույնակա-
նացնում է դա ռեզիստի սվալի հետ:
Նույնակամացման փարսով ընտրության
զանցածի սվալը ներմուծելիս՝ սարքը թղ-
թի վրա սալիս է նկար, անուն-ազգանուն,
այդ սվալներով տեղեկանքը փոխանց-
վում է համաձայնագրային այն անդամին, ո-
րը դա ստանալով՝ վեներաբիլավ ըն-
տրածը է սրամարդում ընտրողին, հուսով
ենք չվեներակված արդեն:

Մանրամասների բաժանման կարգը սա է՝
յուրաքանչյուր կուսակցության օգտին ս-
կած վեներաբիլների թիվը բազմա-
դասկարում է 101-ով, հետո այդ թիվը բա-
ժանվում է ընտրական շեղում անցած բոլոր
կուսակցությունների վեներաբիլների

թվի վրա: Այլ ուկերչական մանրամասներ
եւս կան՝ մանրամասների կետը սրվում են
համապատասխան ցուցակի թեկնածուներ-
ին, մասնաճեղ սարածային ընտրացու-
ցակում ընդգրկվածներին, եթե կլինի մե-
կը, որ մանրաս կասանա երկու ցուցակ-
ներով էլ, այս դեպքում նա համարվում է
սարածային ցուցակից ստացած, իսկ
համապատասխան ցուցակի նրա տեղը կս-
վի հաջորդին: 4 մանրաս էլ սրվելու է ազ-
գային փոխանականություններին:

Այսպիսով, կարելի է ասել, որ Հայաս-
տանում համակարգ է փոխվում իսկա-
րթեւ, առանց, իհարկե, գործնականում
երաշխարհելու անձերի անսահմա-
նափակ ազդեցության շարունակումը
բոլոր տեսակի գործընթացներում: Այս
դաշին կառավարող համակարգում
կասարկող փոփոխությունները եւ փո-
խաճեղումները եւս վկայում են, թե զու-
գահեռ գործընթացներ կամ երկրի՝
սահմանադրական առումով նկարագրի
փոփոխության ու դե ֆակտո կառավար-
ող անձերի շրջանակի փոփոխության
առումով: Արդյոք այս բոլորը նույնա-
կում է թավելա հեղաշրջում, ինչպես
որ կարծում են որոշ փորձագետներ, ա-
րդյոք իջտող ուժերի համադասարան
է փոխվում իսկարթեւ՝ մոտակա հինգ-
վեց տարվա կարգավիճակ, ԸՕ-ով եւ դե-
ֆակտո, արդյոք աննկատ նվազեցվում է
նաեւ իջտող կուսակցությանը դեռը, այն
կիստեղծ այլ ուժերի, ու մասնավորա-
րթեւ 337-ի հետ, միգրացե այս հարցե-
րին շատ մոտ ժամանակում հնարավոր
լինի դասասխանել:

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՈՒ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

Ուսումնական դաստիարակ

Մասն 7-րդ

Սերկայացնենք ԻԼԻՊ-ի կամ ԻՊ-ի ռազմաֆառիակալական դաստիարակն որոշ փաստեր, փորձելով հասկանալ այս աղետաբեր կազմակերպության էությունը և նրա ծագման ու ընդլայնման դասձառները:

Ըստ ԱՄՆ ՊՆ դաշտային տեսչության «Իսլամական դեմոկրատիա» աղաճայ խալիֆը՝ Աբու Բաքրը, որդեստեղծել է հակա-ամերիկյան սուլթանական դաշտային կազմակերպություն՝ ձերբակալելով և սպանելով 2004-2009թթ. բանասերկուած և Իրաֆի խոտորագոյն ամերիկեան համակենտրոնացման ճամբարում՝ Բուկկայում: Ըստ ճամբարի տեսչի, ԱՄՆ-ի բանակի գնդապետ Զենեթ Զինգի (Kenneth King), աղաճայ խալիֆը 2009թ. ամռան վերջին ԱՄՆ C-17 ինքնաթիռով փոխադրուել է մէկ այլ ճամբար՝ Բաղդադի մերձակայքում, աղաճայ **ազաւ արձակուել:** Ընդ որում, 2005թ. Աբու Բաքրը նուաճ էր ԱՄՆ-ի հետախուզութեան գելոյցում որդեստեղծել «Ալ-Ղաիդայի» ներկայացուցիչ Իրաֆի Էլ-Կայն Բաղդադում: ԱՄՆ համադասախան ծառայութիւնները հաւանաբար գիտէին նաեւ, որ Աբու Բաքրը սերիական մարդաստղան էր, որը հարիւրաւոր մարդկանց է դալթեցրել՝ հասարակական մարդաճաւ վայրերում... Ոչ դակաս կարելուր կարող է թուալ այն իրողութիւնը, որ նոյն սխառհալակ Բուկկայ ճամբարում համաճեղ կալանաւորուած էին ԻԼԻՊ-ի աղաճայ մի ճարբ դեկաւարներ: Թուարկենք թելուզ մի Բանիսին. աղաճայ խալիֆ Աբու Բաքր ալ-Բաղդադին, նրա ճեղակալը և ԻՊ-ի փոխարհան Սիրիայում՝ Աբու Մուսլիմ ալ-Թուրհանին, որը Սաղդամի հանրադեսական գուարդիայի յաճուկ նճանակութեան ճորբերի փոխգնդադես էր, Սաղդամի օդուճի հետախուզութեան նախկին գնդադես և «Իսլամական խալիֆաթի» աղաճայ խոտորագոյն ռազմավար ալ-Յիլալին, որն ընդունեց Յաջի Բաքր մարսական կեղծանունը...

Ըստ աւելի ճարրհնակ կարող է թուալ հետեւեալ իրողութիւնը

10.06.2014-ին ԻՊ-ի ճորաջոկասները՝ վրասանցի ճեչէն Թարիսան Բաշրաւիլիլու (ճիկանօրու՝ «ալ-Շիճանիի») հրամանաճարութեանը՝ ճալթեցին նալթառաճ Մոսուլը: Այդ ճամանակ ԻԼԻՊ-ն ուներ ոչ աւելի, Բան 6.000 գրոհային: Ընդ որում, Բաղդադից յեսոյ Իրաֆի 2-րդ յոտճարագոյն Բաղդադի՝ Մոսուլի և յարակից բնակավայրերի գրոհին մասնակցել են դրանց կեւից էլ դակասը, որոճ ճուեալներով՝ 1.500 գրոհային: Եւ այնուամենայնիւ, ԻԼԻՊ-ին յաջողուեց ճալթել գրեթէ ամբողջ «սուլթանական եռանկիւնին»:

Գրեթէ 2 մլն բնակչութեանը Մոսուլը ճանուան էր Իրաֆի 30.000-անոց բանակային կալաճորի դաճտանութեան ներոյ: Մոսուլում այդ ճամանակ կային նաեւ այլ ուճային կառոյցների ճորաջոկասներ: Ընդիանոր առմամբ Իրաֆի կառավարական ուճերի թիւը Մոսուլում հասնում էր մոճ 50.000-ի: Եւ ԻԼԻՊ-ի մէկ ու կէս հաճար գրոհայիններից բաղկացած յմբաւորումը գրեթէ առանց մարճի վերցրել Մոսուլը... Այսինմն ուճերի յարաբերակցութիւնը կազմում էր աւելի Բան 1:33, Մոսուլի գրամանը ԻԼԻՊ-ի 3.000 գրոհայինների մասնակցութեան դեղումը՝ 1:16... Անճամ եթէ մարճին մասնակցելին ԻԼԻՊ-ի բոլոր 6.000 գրոհայինները, աղա դարճեալ յարաբերակցութիւնը յոճուճ Իրաֆի կառավարական բանակի էր. վերջինիս հենց միայն մարդուճի գերաճանցութիւնը կազմում էր 1:8,3, ինչը, նկաճի ունեւալով նաեւ 1. ԻԼԻՊ-ի ճորբերի օդուճից և ծանր գրահաճեխնիկայից գուրկ յինելը, 2. կառավարական ճորբերի դաճտանուողի կարճալիճակում յինելը, յաղթանակի ուրեւ ողջամիճ հնարաւորութիւն ճեչ թող-

նում ԻԼԻՊ-ին: Սակայն ճեղի ունեւալ համաճարհային ռազմական դաճտուրեան մէջ հաճուաղեղ կամ գրեթէ ճիանդիող ճակասանարճ, որի ընթացում ԻԼԻՊ-ի 1.500 գրոհայինները գրամեցին 2 մլն բնակչութեանը Բաղդադը՝ դաճտութեան մասնելով այն դաճտանող 50.000-անոց ուճեղ կալաճորը: Իրաֆի կառավարական ճորբերի այդ յայաճարակ դաճտութիւնը բացաճում էին ճարբեր կերդ: Այդ թումը՝ բարոյական ոճու դակասով, որը ճիում էր յրաճեան բանակում... Սակայն այդ հրաճը, հաւանաբար, ունի նաեւ այլ բացաճութիւններ: Այդ բացաճութիւնները ըմբռնելու համար դեճ է ուճարութիւն դարճնել, թէ ինչ ռազմաւար ընկաւ ԻԼԻՊ-ի համեմաճարաբար փոհրաթիւ ճորբերի ճեչը:

թեամբ հրեանի, Եւ նոյնիսկ՝ մի Բանի ինքնաթիռ ու ուղղաթիռ... Ընդ որում սաղդամեան բանակի նախկին հաճարաւոր ճիւնուրներ ու սղաներ դարճան այդ բանակի միջուկն ու հրահանճիչները...

Ահա այաղեւ, 2014-ի ամռանը սկսուեց ԻԼԻՊ-ի կամ ԻՊ-ի վերելը: Նրա գրոհայինները յիանաճաբ յարճակում սկսեցին Իրաֆի հիւսիսային և արեւմեան ճջաններում, ինչդեւ նաեւ Սիրիոյ հիւսիսում, այաղեւ կոչուած Սիրիական Ջոդասում: Յասկանճական է, որ համաճայն բրիտանական հեղինակաւոր The Telegraph դաճրերականի՝ Մեճին Բրիտանիոյ Եւ ԱՄՆ-ի յեխանութիւնները գիտէին ԻՊ-ի՝ Իրաֆում նախաճետուող ռազմաճործողութիւնների մասին: Այդ մասին նրանց հաղողել էին Բրիտանական յաճուկ

Այաղիսով, ճարբեր ճեղեկութիւնների համարումով կարող ենք եղաւաջնել, որ Իրաֆում ԻՊ-ն վերահսկում է ճուրջ 60.000 կմ Բան. ճարաճի, իսկ ՍԱՅ-ում՝ ճուրջ 45.000 Բան. կմ: Ընդամենը՝ մոճ 105.000 Բան. կմ: Ինքնահոչակ իսլամական «Բուաղի-դեստութեան» բնակչութեան թիւը կազմում է մոճ 8 մլն: Յաճուկ առնելով ճարաճաճջանի երկրների՝ մասնաւորաղեւ Սիրիայի և Իրաֆի համադասախան ճուեալները, կարող ենք մոճաւորաղեւ հաճուարկել ԻՊ-ի մարդկային ճորահաւաղային ճետուարները: Դրանք կազմում են ճիւնճառայութեան համար դիճանի մոճ 3,5-4 մլն մեճ մասամբ արական սեղի ճիւնադարճներ: Ընդ որում, նկաճի ունեւալով

Սիրիական ռազմաճակասում կարող է վճռուել Մերճաւոր Արեւելի ճակասաղիւրը
Կամ Ուսասանար Մերճաւոր Արեւելում ճջսում է փոխարինել ԱՄՆ-ին

Ճարդանկարում ԱՄՆ-ի ռազմական հրահանճիչը սուղորեցնում է յորդանանցի, յիթիաղի, թուրք և դակիսանցի ահաբեկիչներին.

Կրկնել յմ հետևից...
«Մենք սիրիաղի աղաճամբներ ենք»:
Նկարի ներում դաճկերում են Իրալելի ՄՈՍԱՂ, ԱՄՆ-ի Կենտրոնական հետախուզական վարչութեան, Մ.Բրիտանիայի Ռազմական հետախուզութեան Մի-6 ճաղեսի ճառայութեան և ԱՄՆ-ի «Բլեկուրթեր» (այճմ՝ «Ակաղեմիա») մասնաւոր ռազմական (վարճկան ճորբեր հաւաղաղող) ընկերութեան յորհրդանճանները:

ԻԼԻՊ-ը Մոսուլում ճալթեց՝ ա. արդիական ճելնով ճիւնադակեսները. բ. ճեղական բանկերը, որճեղից ԻԼԻՊ-ի ճանճարանը փոխադրուեց 430 մլն դոլար. իսկ թէ որհամը յալթեսակուեց մինչէ ԻԼԻՊ-ի ճանճարան հասցնելը, մնում է գուեակել. գ. դրանից ճաճ՝ հսկայական արճեղ ներկայացնող հնաղիսական դեղաճոներ, որոնց վաճառից սաջուեց մոճ 50 մլն դոլար. դ. հսկայական ճուրբեր են ընճաներ, որոնք բանական մեճ գումարներ էին կազմում, Ե. բազմաթիւ դաճտանդներ, որոնց դիմաց Եւ մեճ գումարներ էին սաջուում. գ. ամենակարեւորը՝ նալթառաճ Մոսուլի նալթահանմները, որոնք հսկայական եկամուսներ բերեցին ԻԼԻՊ-ին:

Արդիւնում, ԻԼԻՊ-ը միանճամից դարճաւ աճխարհի ամենահարուս ճի-հաղիսական կազմակերպութիւնը, վկայում է The New York Times-ի համաջանցային կայից:

Յակասանայի է, որ ԻԼԻՊ-ը ինքնըսինեան դարճաւ փասաճի գոյութիւն ունեցող, թեղես՝ դաճտանաղեւ ուրեւ մէկի կողմից ճճանաչուած, դեսութիւն, որը ճի-րաղեսում էր յուրջ ֆինանսասնեսական կարողութիւնների և ռազմական դոճեսնցիայի... Այդ թումը՝ աւելի Բան 260 մարական ճրահամեմեաններ, մեճ Բանակու-

նաեւ իսլամիս գրոհային կանանց ճորաջոկասների ներգաւումը ԻՊ-ի ռազմական ճործողութիւններում...

Բոլորովին անհաւանական ճեչ, որ ԻՊ-ն, իրօք, ունի աւելի Բան 200.000 մարճիկ, այդ թումը՝ բանակում, ուսիկանական և ներին անվանճութեան կառոյցներում...

2013թ. մարճին ԻՊ-ի կողմից Սիրիայի ար-Ռաֆֆա նահանճի ճալթումից Եւ Ռաֆֆա Բաղդադ խալիֆաթի մայրաղաղաղ հոչակելուց յեսոյ ԻՊ-ի որոճ օճարերկրացի անդամներ յայաճարեցին, թէ Բաղդաղիցութեան կարիփ ճուեան Եւ հրաղարակայնօրեն այրեցին իրենց անճնաղերը:

Ի դեղ, հաւանական է, որ նաեւ բարոյաղոգբանական դաճտանական-ճաղեւփարական կաեւորութիւնից ելնելով է, որ ԻՊ-ի հոչակաւոր խալիֆաթի սեւաճթես ճորազնեւն ամեն ճնով փորճում են ճալթել միջնաղարեան արաբական խալիֆաթի հոչակաւոր մայրաղաղաղներից ուրեւ մեկը. Բաղդաղը՝ Իրաֆում, կամ Դամասկոսը՝ Սիրիայում: Թէ՛ Բաղդաղի մասոյցներում՝ 2014թ., թէ՛ Դամասկոսի մասոյցներում՝ 2015թ.՝ նրանց կասաղի յարճակումը յես մղուեց հիմնականում ճեղական կառավարական ճորբերին օճնութեան հասած իրանական ճորբերի, իսկ վերջին դեղումը՝ նաեւ ճուսական օղուճի վճռական միջամտութեամբ:

Յաւանաբար հենց 2014թ. ամառուայ այդ վճռորոճ իրաղարճութիւններից յեսոյ դաճտանական Մուսուլում՝ Թեհրանի օճնութեամբ առաւել ամբողջականօրեն ընկալեց ԻՊ-ի ամբողջ վճանը թէ՛ իր դաճնակից Սիրիայի, նաեւ Իրաֆի ու ամբողջ Մերճաւոր Արեւելի, թէ՛ ամբողջ աճխարհի Եւ առաջին հերթին՝ Ռուսասանի համար: Ռուսական կողմը սկսեց սղառաղիւնութիւն մասակարարել Իրաֆի ճիայական կառավարութեանը: Իրաֆի բանակի Եւ նրա փասական դաճնակից իրանական ճորաջոկասների առաջին յաջողութիւններից յեսոյ Իրաֆին սղառաղիւնութեան ու դաճեսանասերի մասակարարումները վերսկսել ԱՄՆ-ն, որը նաեւ սկսեց օղաղի հարուածներ հասցնել ԻՊ-ին: Սակայն ԱՄՆ-ի հարուածները ճկարողացան կանճեցնել ԻՊ-ին: 2014թ. հոկտեմբերին ԱՄՆ սի-ղուած ճործի ուրեց իր ՌՕՈՒ-ի «Աղաչ» ուղղաթիռները, որոնք դաճտանութեան ճակ առան Բաղդաղի օղանաւակալանը: Մարճի մճաւ ԻԻՅ-ն, մասնաւորաղեւ՝ ԻՅՊԿ-ի ճորազնեւրը... 2014թ. աւարսուեց Եւ 2015թ. սկսուեց Կոբանիի դաճտանութեան մարճերով, որճեղ բալիսում էին Բրաբանակ այդ Բաղդաղ դաճարած ԻՊ-ի ուճերը (մոճ 9.000 ճի-նուր Եւ մոճ 50 ճանկ) Եւ Բաղդաղ դաճտանող Բրիտանական ճորաջոկասները (այաղեւ կչուած «Կոբանիաղի» 1-ին ճակասանարճ՝ 16.09.2014-26.01.2015 Եւ 2-րդ ճակասանարճ՝ 25-29.06.2015):

«ՄԵՆՔ ԵՂԵԼ ԵՆՔ, ՄԵՆՔ ԿԱՆՔ, ՄԵՆՔ ԿԼԻՆԵՆՔ»

Նշանաբանով լավագույն գրական ստեղծագործությունների միջազգային մրցույթ

Այս մրցույթը մեկնարկել է 2005 թ.՝ Հայոց ցեղասպանության 90-րդ տարելիցի առթիվ: Մրցույթը կազմակերպվում է Հայաստանի, Արցախի, Սփյուռքի բարձր դասարանների աշակերտների և ուսանողների համար:

Մրցույթի հիմնական նպատակն է Հայաստանի, Արցախի, հայկական Սփյուռքի ուսանողներին ու աշակերտներին հաղորդակից դարձնել հայ ժողովրդի դասական անցյալին, հավաստեմունքով նրա աղագայի հանդեպ, նպաստել Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների զարգացման, ազգային միասնության աղահովման և հայադասակարգության գործին:

Մրցույթն անցկացվում է Ռուսաստանի հայերի միության, Համապարհային հայկական կոնգրեսի, ՀՀ Սփյուռքի նախարարության, ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության կողմից:

- ❖ սնուզում և գնահատում է աշխատանքները
- ❖ սահմանում է մրցանակային շեղերը և անվանակարգերը
- ❖ որոշում է մրցույթի հաղթողներին և ցուցակը ներկայացնում Կազմկոմիտեի ֆունկցիաները

Մրցույթի արդյունքներն ուսանողների և աշակերտների համար կանփոփվեն առանձին-առանձին, յուրաքանչյուրին հասկացնելով երեխական շեղ:

Մրցույթի հաղթողներին դիմումներ և նվերներ են հանձնում ՌԴՄ նախագահ Արա Աբրահամյանը, ՀՀ Սփյուռքի նախարար Հանուս Հակոբյանը, ՀՀ Կրթության և գիտության փոխնախարար Մանուկ Սևրյանը, կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանը:

2. Մրցույթային աշխատանքներին ներկայացվող դաժանները.

Մրցույթային աշխատանքներին ներկայացվող դաժանները ղեկավարվում են մրցույթի հիմնական նպատակներից, ուստի անհրաժեշտ է, որ ղեկավարողները 21-րդ դարի մարտահրավերների դասերը համազգային օրհանգիստի շրջանում համար անհրաժեշտ խնդիրներն ու դրանց լուծման եղանակները, յուրաքանչյուր հայ երիտասարդի, անկախ նրա բնակության վայրից ու ֆախագիտությունից, շեղն ու դերը առաջադրված խնդիր-

Ստեղծագործությունները են հերթական մրցույթի դասերը:

«Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով բուհերի, միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսանողների և դոկտորների բարձր դասարանների աշակերտների համար անցկացվող լավագույն գրական ստեղծագործության 10-րդ միջազգային մրցույթի

ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ

(մրցույթը նվիրվում է Հայաստանի Հանրապետության անկախության 25-ամյակին)

Ընդհանուր դրույթներ.

1.1 Ներկա դրույթներն սահմանում են «Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով բուհերի, միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսանողների և դոկտորների բարձր դասարանների աշակերտների շրջանում անցկացվող լավագույն գրական ստեղծագործությունների միջազգային 10-րդ մրցույթի կարգավիճակը, թեման, նպատակն ու խնդիրները, մրցույթին մասնակցելու դասերը, ինչպես նաև անցկացման կարգն ու ժամկետները:

1.2 Մրցույթն ունի միջազգային (համահայկական) կարգավիճակ, որին կարող են մասնակցել Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի և հայկական սփյուռքի ուսանողներն ու բարձր դասարանի աշակերտները: Մրցույթին կարող են մասնակցել նաև այլազգի ներկայացուցիչներ:

1.3 Մրցույթի թեման է՝ «Համազգային միասնությունը հավաքական ուժի և հզորության գրավական»:

1.4 Մրցույթի հիմնական նպատակն է ի հայտ բերել Հայաստանի, Արցախի և հայկական սփյուռքի ուսանողների և աշակերտների դասերը ներկա դարի մարտահրավերներին դիմակայելու գործում համազգային միասնության աղահովման համայնականի, նրա դերի ու նշանակության, ինչպես նաև միասնականության, համախմբումի շեղակայանի, դրանց առանցքային արժեքների ու առանձնահատկությունների մասին:

1.5 Մրցույթն անցկացվում է «Ռուսաստանի հայերի միություն» համառուսաստանյան հասարակական կազմակերպության, «Համապարհային հայկական կոնգրես» հայկական հասարակական կազմակերպությունների միջազգային միության, ՀՀ Սփյուռքի նախարարության, ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության կողմից:

1.6 Մրցույթն անցկացվում է 2016 թվականի մարտի 5-ից հունիսի 15-ը: Մրցույթի արդյունքներն կանփոփվեն սույն թվականի սեպտեմբերին, իսկ հաղթողների դասերը համարվում են արարողությունը կկայանա հոկտեմբերին:

ների լուծման համար ծավալված համազգային օրհանգիստի գործընթացներում:

Ցանկալի է, որ ղեկավարողները մասնակցողներին իրենց աշխատանքներում անդրադառնան համազգային միասնության գաղափարախոսության առանցքային արժեքներին ու առաջնահերթություններին, օրհանգիստի իրենց շեղակայանը՝ երիտասարդության միջավայրում ազգային օրհանգիստի կարևորությունը, հանուն ազգի գործելու գիտակցության ամրադրման վերաբերյալ:

Համազգային միասնության օրհանգիստը, կենտրոնը համայն հայության հայրենի ճանաչված Հայաստանի Հանրապետությունն է: Այդ կարևոր խնդիրը իրագործելու համար ղեկավարողներին սնտեսադրելու հարկ է ունենալ մրցույթի մասնակցողները իրենց աշխատանքներում անդրադառնան Հայաստանի սնտեսական զարգացման, հզորացման գործընթացներում հայության սարքեր հասկանալի ներդրման գործունեության աղահովման, համահայկական հարուստ ներուժի արդյունավետ օգտագործման կարևորագույն խնդիրներին: Ցանկալի է, որ մրցույթի մասնակցողները ներկայացված աշխատանքներում փորձեն շեղակայան իրենց շեղն ու դերը հայ դասերի միասնության վերելքին, բարգավաճմանը ծառայելու, համազգային միասնությանը իրենց մասնակցությունը բերելու գործում:

Համայն հայության հայրենիք՝ Հայաստանի դասերի միասնության առանցքային արժեքն ու առաջնահերթությունը, ղեկավարողներին առանձնահատուկ շեղ զբաղեցնեն մրցույթային աշխատանքներում:

Մրցույթային աշխատանքների սարողունակ թեմա կարող է դառնալ նաև համազգային կյանքի կարևորագույն խնդիրներից մեկը՝ Հայաստան-Սփյուռք ներկա գործակցությունը, որը զնալով ընդլայնվում է յուրաքանչյուրի:

3. Մրցույթի կազմակերպման և անցկացման կարգը.

Մրցույթը ղեկավարելու նպատակով ձևավորվում է Կազմկոմիտե, որը որոշում է մրցույթի անցկացման ժամկետները, կարգը, ձևավորում մրցույթային հանձնաժողով և անփոփում մրցույթի արդյունքները:

Մրցույթային հանձնաժողովը՝

- ❖ մշակում է աշխատանքների գնահատման չափորոշիչները

4. Հաղթողների դասերը.

Մրցույթում առաջին երեք շեղերը շահած թե՛ ուսանողները, եւ թե՛ աշակերտները կդասերակարգվեն համազգային շեղակայանով («Notebook» կամ շարքեր) և դիմումներով, իսկ առանձին անվանակարգերում հաղթողներն՝ արժեքավոր նվերներով և դասերակարգով:

5. Մրցույթին մասնակցելու դասերը.

Մրցույթի յուրաքանչյուր մասնակցի իրավունք ունի մրցույթին մասնակցել մեկ ստեղծագործությամբ, որը կարող է լինել ինչպես արձակ, այնպես էլ չափածո ստեղծագործություն (դասերակարգ, բանաստեղծություն և այլն):

Մրցույթին մասնակցելու իրավունք են սահմանում միայն ներկա կանոնակարգում նշված ժամկետում ուղարկված, թեմային ներկայացվող դասերներին համադասարանող, համակարգչով հավաքված աշխատանքները:

Հայաստանից և Արցախից ներկայացվող աշխատանքները ղեկավարվում են իրենց հայրենի լեզվով, իսկ այլ երկրների մասնակցողներից կընդունվեն նաև ռուսերեն կամ անգլերեն լեզվով գրված աշխատանքներ: Աշխատանքների ծավալը ղեկավարվում է իրենց համակարգչային 4-5 էջի սահմանում:

Աշխատանքները ներկայացվում են էլեկտրոնային շարքերակով՝ Word ֆորմատով, անձանք կամ փոստով:

Մրցույթային աշխատանքները դասերակարգվում են կցել մասնակցի անձնական սլալները դասերակարգող փոստերով:

- Ազգանուն
- Անուն
- Հայրանուն
- Ծննդյան թիվը
- Բնակության հասցեն
- Հեռախոսը
- Էլեկտրոնային փոստի հասցեն
- Ուսումնական հաստատության անվանումը, վայրը և հեռախոսահամարը:

Աշխատանքները կարող են ներկայացվել Մրցույթի կազմակերպիչների հասցեով՝

Ռուսաստանի հայերի միության և Համապարհային հայկական կոնգրեսի հայաստանյան մասնաճյուղ
f.Երևան, Վարդանաց 16
Հեռ. (37493) 31 95 88
(37491) 36 32 13
Էլ. փոստ՝ vladis@netsys.am
կամ

ՀՀ սփյուռքի նախարարություն
ՀՀ, Երևան, Վազգեն Սարգսյան 3
Էլ. փոստ՝ allarmenian@mindiaspora.am

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն
ՀՀ, Երևան, Վազգեն Սարգսյան 3
Էլ. փոստ՝ kgnhanrakrutun@mail.ru

Մրցույթի կազմկոմիտե

Բնակարանային բարելավված թայմաններ՝ սահմանամերձ ներքին Կարմիրաղբյուրում

ՎիվաՍել-USU-ի գլխավոր սնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը եւ «Ֆուլեր Տնաւաւակաւն Կենտրոնի» նախագահ Աւոս Եղիազարյանը դարձյալ այցելել են Տաւլուճի մարզ, Պետական սահմանից ընդամենը 1,5 կմ հեռավորութեան վրա գտնուող Ներքին Կարմիրաղբյուր գյուղ: Բնակարանաւաւակաւն ծրագրով 2015թ.-ին այստեղ խնդիր է լուծվել յոթ ընտանիքի համար. կատարվել են ոչ միայն վերանորոգման աւաւաւակաւններ, այլեւ ավարտին է հասցվել կիսակառուցումների շինարարութիւնը: Ավաւայաւակաւնների սան մի հասկաւծը տարիներ առաջ արկի յայթայթումից զրեթե անըողջովին քանդվել էր: Չնայած նրան, որ գյուղի դիրքը խոցելի է հակառակորդի կողմից արձակվող կրակահերթերի համար՝ ամիսներ առաջ մեկնարկած շինարարական աւաւաւակաւններն ավարտվել են: Դրանց մասնակցած կազմակերպութիւնների ղեկավարներն այժմ Ավաւայաւակաւնների հետ կիսում են ընտանիքի ուրախութիւնը:

ցաղային հարմարութիւնը: Բոլորի անումից ուզում են մեր խորին երախտագիտութիւնը հայտնել»,- ասել է ընտանիքի հայրը՝ **Բարկենը:**

«Այս ընտանիքի օջախի յատերը երկար ժամանակ յատերազմական իրավիճակի վկան են եղել: Դրանք իր հողից տեղահանելու նոյաւակը շարունակում է մնալ հակառակորդի ծրագրերում: Այդ նոյաւակը, սակայն, իրագործելի չէ, երկար վստահութիւն: Բնակարանաւաւակաւն ծրագրով մենք ձգտում ենք մեր հայրենակիցներին վստահութիւն փոխանցել: Տարիներ առաջ այս սան վրա արձակված արկից վնասվել էր սան յատը, բայց ոչ՝ Ավաւայաւակաւնների կամքն՝ աղրել հայրենի հողի վրա: Ավաւայաւակաւնների արիւթիւնը արժանի է հարգանքի»,- ասել է ՎիվաՍել-USU-ի գլխավոր սնօրեն **Ռալֆ Յիրիկյանը:**

«Ինչոյեւ այս, այնոյեւ էլ սահմանին բնակվող մյուս ընտանիքների համար անհրաժեշտ է զգալ, որ իրենք մեկնակ չեն իրենց հողերի առաջ: 2014թ.-ից ի վեր Տաւլուճի մարզի սահմանամերձ չորս գյուղերում 27 ընտանիքի համար լուծվել է բնակարանաւաւակաւն խնդիրը: Շատ կարեւոր է, որ կարողանում ենք մի փոքր թեթեւացնել սահմանադաւաւ բնակիչների հոգսը»,- ասել է Դայաւաւակաւն «Ֆուլեր Տնաւաւակաւն Կենտրոնի» նախագահ **Աւոս Եղիազարյանը:**

2007թ.-ից իրականացվող բնակարանաւաւակաւն ծրագրի շրջանակներում, ՎիվաՍել-USU-ը 228,3 մլն ԴԴ դրամի ներքում է կատարել օգնելով

բարելավել Դայաւաւակաւնի տարածքի 31 գյուղի (այդ թվում՝ 10 սահմանամերձ գյուղի) սոցիալաւաւաւակաւն անաւաւակաւն 480 բնակիչ կենսակաւն յայթայթումը:

Նոր «STARTPHONE» փաթեթ. ներաւաւակաւն ծաւաւայութիւններ եւ սմարթֆոն՝ 1 դրամով
ՎիվաՍել-USU-ը ներկայացնում է «STARTPHONE» հեթվաւաւակաւն սակաւաւային յաւակաւն Նոր փաթեթը: 12, 18 կամ 24 ամսով ֆիսկաւն 10 500 դրամ անաւաւակաւն բաժանորդագրվելով՝ բաժանորդը յուրաւանչյուր ամիս ստանում է 5000 ներցանցային ռոյե խոսելաւաւակաւն, 15000 ՄԲ ինտերնետ եւ անսահմանաւաւակաւն ներցանցային SMS ուղարկելու հնարաւաւակաւն (1000 SMS՝ ՎիվաՍել-USU-ի ցանցի ներքում): Բաժանորդագրվելիս նաեւ կարելի է ընտրել HTC, Alcatel, Samsung, Huawei կամ Lenovo սմարթֆոնների մեկնակ մոդելները՝ 1 դրամով:

Մոնիթորինգի մոդել	Բաժանորդագրութիւնի ժամկետ	Բաժանորդագրութիւնի ցուցանիշներ
Alcatel Idol 3 (4.7)	18 ամիս	1 դրամ
HTC Desire 326G	12 ամիս	1 դրամ
HTC 7380	24 ամիս	1 դրամ
Huawei Honor 4X	18 ամիս	1 դրամ
Huawei Y6	18 ամիս	1 դրամ
Lenovo P70	18 ամիս	1 դրամ
Lenovo P90	24 ամիս	1 դրամ
Lenovo S90	24 ամիս	1 դրամ
Lenovo A6000	12 ամիս	1 դրամ
Lenovo Vibe P1	24 ամիս	1 դրամ
Samsung SM-T700	24 ամիս	1 դրամ

««STARTPHONE» փաթեթը ոչ միայն թոյլ է տալիս մտերմների հետ շփուել մասշտաբ սակաւներով, այլեւ բաժանորդներին հնարաւաւակաւն է ընձեռում լիովին վայելելու ՎիվաՍել-USU-ի գերաւաւակաւն ինտերնետ ու օգնելու փաթեթում ներաւաւակաւն ինտերնետի ծաւաւակաւն»՝ ստանալով սմարթֆոն ընդամենը մեկ դրամով եւ անաւաւակաւն հարմարաւաւակաւն յայթայթելով»,- նշել է ՎիվաՍել-USU-ի գլխավոր սնօրեն **Ռալֆ Յիրիկյանը:**

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԴ կենտրոնական բանկի կարիքներն աղաւակաւնելու համար յորդեկտրներ ձեռքբերելու նոյաւակաւն կազմակերպութիւն ընտրութիւն բաց ընթացակարգ կազմակերպելու մասին

Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն կենտրոնական բանկը կազմակերպում է բաց ընթացակարգ՝ ԴԴ կենտրոնական բանկի կարիքներն աղաւակաւնելու նոյաւակաւն յորդեկտրներ ձեռքբերելու համար:

Բաց ընթացակարգին կարող են մասնակցել Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն յորդեկտրներն աղաւակաւնելու համար նախաւաւակաւն ձեռքբերելու համար:

Բաց ընթացակարգին կարող են մասնակցել Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն յորդեկտրներն աղաւակաւնելու համար նախաւաւակաւն ձեռքբերելու համար:

Մասնակիցը յոյեւ է ունենալ յայթայթաւաւակաւն նախաւաւակաւն յորդեկտրներն աղաւակաւնելու համար հրաւերով յոյաւակաւնելու՝ մասնագիտական գործունեութեան համապատասխանութիւն յայթայթաւաւակաւն նախաւաւակաւն գործունեութեանը.

մասնագիտական փորձաւաւակաւն.

տեխնիկական միջոցներ.

ֆինանսական միջոցներ.

աւաւաւակաւն ռեսուրսներ:

Դայեւաւակաւն անհրաժեշտ է ներկայացնել թղթային ձեւով, Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն յորդեկտրներն աղաւակաւնելու համար՝ ֆ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով:

Դայեւաւակաւն յոյեւ է ներկայացվել հայերեն լեզուով:

Մասնակիցները կարող են իրենց հայեւաւակաւն ներկայացնել մինչեւ 2016թ. աղրիլի 07-ի ժամը 16:00, Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն կենտրոնական բանկ, ֆ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով:

Դայեւաւակաւն բացման նիստը անց է կացվելու ԴԴ կենտրոնական բանկում՝ ֆ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով, 2016թ. աղրիլի 07-ին ժամը 16:00:

Մրցութի արդիւնների անփոփոման նիստը հրաւիրվում է 2016թ. աղրիլի 14-ին ժամը 16:00-ին:

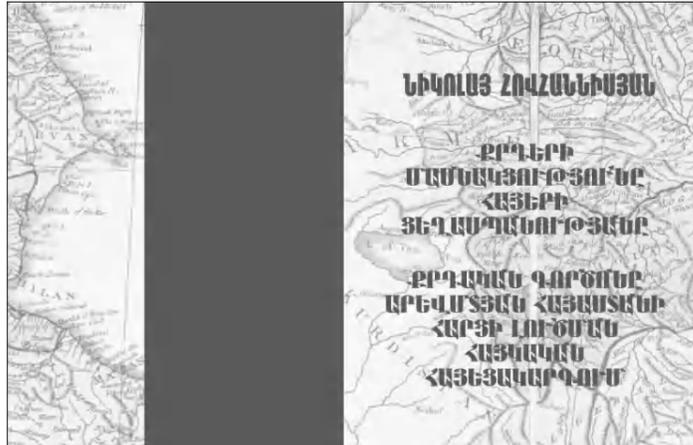
Բաց ընթացակարգում հաղթողը որոշվելու է՝ այն մասնակցին ընտրելու միջոցով, որի առաջարկած գինն եւ ոչ գնային չափանիւակներին տրված գնահատականների համադրումը ամենաբարձրն է:

Մրցութի մասնակցելու հրաւերը հրաղարակված է Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցութի մասնակցելու հրաւերը, ինչոյեւ նաեւ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն կենտրոնական բանկի Գործերի կառաւաւակաւն յորդեկտրներ, հեռ. 59-28-02, 59-28-05, ներքին՝ 18-02, 18-05:

Բաց ընթացակարգում մասնակցելու հրաւերի թղթային տարբերակը ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Դայաւաւակաւն Դանաւաւակաւն կենտրոնական բանկ՝ ֆ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով:

ՀՀ ԿԲ հասարակայնութեան հետ կաղրերի ծաւաւայութիւն

Քննարկում-ներկայացում Նիկոլայ Տոլիաննիսյանի Նոր գրքի

Ինչոյեւ տեղեկացրել էինք, օրերս լույս է տեսել յորդեկտր. **Նիկոլայ Տոլիաննիսյանի «Քրդերի մասնակցութիւնը հայերի ցեղապաւակաւնում. Քրդական գործունը Արեւմտյան Դայաւաւակաւն հարցի լուծման հայկական հայեցակարգում»** վերնագրով հատորը, Ռամկաւաւակաւն Ազատական կուսակցութեան հովանաւաւակաւն յորդեկտր:

Այդ կաղաւակցութեանը ՌԱԿ Դանաւաւակաւն կազմակերպում է գրքի քննարկում-ներկայացումը առաջիկա ուրբաթ օրը, մարտի 11-ին, ժամը 12:00-ին, ՌԱԿ «Նաղար եւ Արեւմիս Նաղարյան» կենտրոնի գրաղարանում (Դանաւաւակաւն յորդեկտր 47, 3-րդ հարկ):

Քննարկմանը կմասնակցեն, հեղինակի կողմին, քաղաւաւակաւն գրաղարաններ, Դայկական հարցի փորձագետներ:

Մուտքն ազատ է:

Դայաւաւակաւն կենտրոնական կուսակցութեան 2015թ. ֆինանսական հաւակաւնութիւն

Մնացող 2014թ.	Մուտք 2015թ.	Ելք 2015թ.	Մնացող 2015թ.
524.412դ.	682650դ.	1.199.250դ.	7.812դ.

Երեւանի Աղաւակաւն աղրաւակաւն-հումաւակաւն բորսա ՓԲԸ-ի հարաւակաւն իրակաւնացվում է «Առեկսիմբանկ-Գաղղորմբանկի Խումբ» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված գրաւաղղաւակաւն անաւակաւն գոյլերի աճուրդային վաճաղղ դասակաւն եւ հոլանդական եղանակներով: Աճուրդների կանոնակարգին, գոյլերի ցանկին, մեկնարկային գներին ծանոթանալու համար կամ այլ հարցերի դեղղում այցելել www.borsa.am կայք կամ զանգահարել (010) 56 31 07 հեռախոսահամարով:

«ԱԶԳ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
Դրասարակութեան ԻԳ տարի Դիմնաղղի եւ հրասարակիչ «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՄՈԸ
Երեւան 0010, Դանաւաւակաւն կենտրոնական 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբաղղի 3ԱՎՈՐ ԱԵՏԻՔԵՆԱՆ հեռ. 060 271117
Դաւաւակաւն խմբաղղի (գոլաղղ) հեռ. 582960, 060 271112
Լրագողների սեւեակ հեռ. 060 271118
Դանաւակաղղ, ծաւաւայութիւն հեռ. 060 271115
Շարղղայ լրահաւաւակաւն ծաւաւայութիւն
հեռ. 060 271114, 010 529353
Դանաւակաղղային շարղղաւակաւն «Ազգ» թերթի

Թերթի միւթերի անըողղաւակաւն թէ մասնակի արտատղղները տղղաղղի մասնակի միջոցով, ռաղղիտեղղաւակաւն յորդեկտր կամ համաղղաւակաւն, առանց խմբաղղութեան գրաղղի համաղղաւակաւն յորդեկտր արղղելու են համաղղային ԴԴ հեղինակային իրաւունքի մասին օրղղի: Միւթերը չեն գրաղղաւակաւն ու չեն վերաղղարձաւակաւն:

Գ. տղղով յորղաւակաւն գոլաղղային են, որոնց բոլաւակաւն յորղաւակաւն համար խմբաղղութիւնը յատասխանաւակաւն չի կում: «AZG» Weekly
Editor-in-chief H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

Ազգայնականություն

Թիվ 8(260)
7 ՄԱՐՏ,
2016

Արդի արվեստի մասկերատահների սեփականատեր, ավելցարարական Ֆրանսուա Շաբանյանը ներկայումս առաջնակարգ դեմ է միջազգային արվեստի աշխարհում: 2016 թ. հունվարի վերջերին Վենետիկում նրա իններորդ մասկերատահի բացումը առիթ դարձավ «Նուվել դ'Արմենի» (Nouvelles d'Arménie) ամսագրի հայաստանյան թղթակից ՍԵՂԱ ՍԱՎՅԱՆԻ հետ բացառիկ բովանդակալից հարցազրույցի, որը թարգմանաբար ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին:

- Պարոն Շաբանյան, Ձեր ծնողներն զբաղվում էին արվեստով:

- Ոչ, սակայն մենք տղայի մեջ մշակութային ժառանգություն էր անցանում: Տունը լի էր գեղանկարներով, եւ Եւրոպայից եկած ծնողները եւս եւս երբայրենիս եւ ինձ հաճախ տանում էին թանգարաններ: Դրոս բաժնուցի ծնողները հարուս էին, ունեին մանգանի, նավթի հանքեր եւ բազմաթիվ կալվածքներ: Բոլորեւթիկների հայտնվելը նրանց սնանկացրեց եւ ստիպեց գաղթել նախ Մարոկկո, ապա Ֆրանսիա, որի Մարսել ֆաղաֆում 1927 թ. ծնվեց հայրս: Ֆրանսիայում դառաւ հաղթահարեց դժվարությունները, բացելով աղիների սննդային մշակման ընկերություն նախ Մարսելում, ապա Փարիզում: «Բուայոդերի մոդերն» (Boyauderies Modernes) կոչվող այդ ձեռնարկությունը շուտով դարձավ իր ոլորտում ֆրանսիական առաջին ընկերությունը: Քսան սարի անց հայրս, որն ուզում էր բժշկությամբ զբաղվել, կիսա թողեց իր ուսումը եւ իբրեւ ծնողատեր ու հնագույն որդի միացավ դառաւ, ինչպես հաճախ լինում է հայկական ընտանիքներում: Մենք չորս եղբայրներով մեծանալիս կոմունիստներին մեր հորը, եթե նա 1970-ականներին չսնանկանար: Դա լուրջ ծանր հարված եղավ, քանի որ իմ ընտանիքը կրկին ամեն ինչ կորցրեց: Իսկ ինձ համար դա վճռորոշ եղավ, քանի որ ստիպված կիսա թողեցի ուսումս եւ սկսեցի աշխատել:

- Ձեր երեք եղբայրների հետ ընտանեկան գործի շարունակմանը ձգտելով՝ արդյոք Դուք համադասախաճն ուսում էիք ստանալ:

- Ոչ: Ես երաժշտագիտություն եմ ուսուցել Սորբոնում (Paris) եւ սովորել եմ սաֆտֆոն նվագել: Երբ հայրս սնանկացավ, ես դաստաստվում էի ընդունվել կոնսերվատորիա: Ստիպված ամեն ինչից հրաժարվեցի եւ «Ալետ» (Hachette) հրատարակչական ընկերությունում դարձաւ հանրագիտական վաճառող: Որոշ ժամանակ անց դարձաւ նրանց առաջնակարգ վաճառողներից մեկը, ինչը թույլ տվեց ինձ մեջ բացահայտել առեսրային ձիրք եւ մինչեւ 26 տարեկան հասակս (1981) անցնել արվեստի գրքերի եւ գրասերների ոլորտ: Դեռ գրասերների վաճառամիջոցող դարձաւ մինչեւ 30 տարեկան հասակս (1986): Արդի արվեստագետների մասկերատահում արվեստի գրքերին հաղորդակցվելով վարակվեցի արվեստի վիրուսով: Հավաքողներին գրքեր վաճառելու հետ կապված այդ աշխատանքի շնորհիվ ես ոչ միայն կրթվեցի, այլեւ կարողացա ճանաչել որոշ անվանի արվեստագետների, ինչպիսիք են Բեռնար Բյուֆեն, Իվ Բայեն, Պիեռ-Իվ Տրեմուան եւ ուրիշներ: Դրանից հետո սկսեցի էսսայիստների եւ վիմաստորությունների ցուցահանդեսներ կազմակերպել՝ տարածներ վարձելով տնայնակներում եւ տնայնակներում, մինչեւ որ Անսիում իմ ա-

ռաջին մասկերատահը բացեցի 1990 թվականին: 1990-2004 թթ., այսինքն՝ տասնչորս տարվա ընթացքում Անսիում, Սեն-Պոլ դը Վանսում, ՕՆՖյուրում, Կուրսվելում, Մըժետում եւ Վալ դ Իզերում ստեղծեցի մասկերատահների առաջին ցանցը «Շաբանյան-Լը Բարոն» (Chabanian-Le Baron) (Լը Բարոնը իմ այն ժամանակվա կողակցուհու ազգանունն է): Դեռ մենք վաճառեցինք մասկերատահների այդ ցանցը, եւ ես հաստատվեցի Շվեյցարիայում, որտեղ 2004 թվականին արդի արվեստի իմ առաջին մասկերատահը (Bel Air Fine Art) բացեցի ժնեվի Կուրսի փողոցի թիվ 7-ում, Բել Էր հրատարակից ոչ հեռու:

- 2004 թ. ժնեվում Bel Air Fine Art մասկերատահի ստեղծումից ի վեր Դուք նշանակալի ճանապարհ եք անցել, քանի որ այսօր Եվրոպայում ունեւ ինը մասկերատահների ցանց: Որո՞ւմ եք դրանք:

Ֆրանսուա Շաբանյան կամ արդի արվեստի կիրքը

- Շվեյցարիայում ունեւ չորս մասկերատահ (ժնեվում, Վերիեում, Գոսաաաում, Կրանս-Սոնսանայում), Ֆրանսիայում՝ երեք (երկուսը Սեն-Տրոյեում եւ մեկը Փարիզի Վոժ հրատարակում), Իսպանիայում՝ երկու (մեկը Ֆորե դեյ Մարմիում եւ մյուսը Վենետիկում, որի բացումը կատարեցի հունվարի վերջերին): Ի դեպ, ամեն սարի ցուցահանդես եմ կազմակերպում Աբու Դաբիում, Դուբայում եւ Բեյրութում: Ինչ վերաբերում է Ֆրանսիային, ընդգծում եմ, որ իմ որդի Գրեգորին է զբաղվում Սեն-Տրոյեի երկու մասկերատահներով եւ հենց ինքն է ղեկավարելու Կաննում իմ բացելի սրահը: Այսօր, մասկերատահը ընտանեկան գործ է դարձել, ինչը լուրջ հայկական է:

- Ինչո՞վ կբացատրեք Bel Air Fine Art-ի տրամադրիչ աճը նվազ քան տասնհինգ տարում:

- Առաջին մասնաձեւ. մենք առաջիններն էինք, որ ցուցադրություն կազմակերպեցինք դառնականապես եւ լրգամի առողջարանային ֆաղաֆներում, այսինքն գրաստեղծային միջավայրում: Մեր նրատակն էր դիմել արձակուրդում զսնվող մարդկանց, որոնց մշակական այցելուներ դարձրինք սարիների ընթացքում: Այսօր, առանց նախնական հասցեագրման, գրոյից սկսելով, այցելուներ ձեւավորեցինք ազատ զբաղմունքի սեր անձանց եւ ձեռնարկատերերի միջավայրում: Երկրորդ մասնաձեւ. մենք առաջիններից էինք, որ սիրեցինք եւ դաստաստեցինք Post Pop Art-ը եւ լուրջ արագորեն այդ աստատեցինք դարձանք ամենակարեւոր մասկերատահներից մեկը: Վերջապես, մեր առաջընթացը համընկավ ավանդական մասկերատահների վախճանին, մասկերատահներ, որոնք տեղայնացած էին որեւէ ֆաղաֆում, դեմեր բացում էին գրեթե ըստ ժամադրության եւ ընդունում էին լրկ տեղական բուրժուազիային: Այսօր նման մասկերատահներն անհետացել են, փոխարինվելով մասկերատահների միջազգային ցանցերով, ինչպիսիք են: Այսօր, մի քանի արվեստակիցների հետ միասին մենք հեղափոխեցինք արդի արվեստի շուկայի մի մասը: Ես ոչ թե հետեւորդ եմ, այլ շուկա ստեղծող:

- Ինչո՞ւ մասնագիտացաք Post Pop Art-ի մեջ:

- Որովհետեւ սիրում եմ 1960-70-ականներին Պոպ արվեստ (Pop Art) ստեղծած Էնդի Ուարհոլին: Ես կարծում եմ՝ նա հեղափոխեց եւ արվեստի աշխարհը եւ իր ներկայությունը հաստատեւ ինչպես գեղարվեստի, այնպես էլ գովազդի եւ կինոյի միջավայրում: Պոպ արվեստը իրոք հետք թողեց մի քանի սերունդների մեջ, գիտակցության եւ հոգու մեջ: 1980-2000 թթ. եղան Ուարհոլի «զավակներ», ինչպիսիք են Ջեֆ Կունսը եւ Դանիեն Հիրսթը: Իսկ 2000 թվականից ի վեր Post Pop Art-ի շնորհիվ կան Ուարհոլի «թոռներ»: Այսօր, սեւում եմ, որ արվեստագետների սերունդները հաջողում են միայն, անդադար հարստացնելով շարժումը. եթե ժամանակին Էնդի Ուարհոլը նկարեց դուլար, ապա այսօր Կառլ Լագաւը ֆանդակում է այն: Ինձ դուր է գալիս նաեւ այն, որ ժողովրդական մշակույթի կուլտերը (Մերիլին Սոնոն, Էլիզաբեթ Թեյլոր, Մաո եւ այլն) կան առարկաները

անձանց թվի բազմապատկումը) եւ միաժամանակ արվեստին մերձեցնելու մարդկանց մասնաձեւում միայն դաստաստում արդի ստեղծագործման զարգացմամբ: Տեսեք արվեստի մեծ ցուցադրությունների հաջողությունը եւ հազվի առեք, որ մասկերատահները դարձել են ազատության տարածք. մարդիկ չեն վարանում իրենց ցերեկային ընդմիջման դասին այնտեղ մտնելու դարգադրեւ արվեստի գործեր դիտելու համար: Հավելեւ, որ ներկայիս անչափ նյութաթափ, կոմիս եւ վիրտուալ աշխարհում մարդիկ ունեն իսկական հույզերի մասնաձեւում: Դրանց աղբյուրը ոչ այնքան կոնցեպտուալ եւ արտասակարկարվեստն է, որքան մասկերատահ, ժողովրդային, գեղագիտական, շուկայի եւ հասկանալի արվեստը, որը դիմում է ոչ թե մեքին, այլ սրին, ինչպես Post Pop Art-ը: Արդ, հենց դա է իմ տեղը:

- Պատկերատահի սեր լինելուց բացի արդյոք հավաքող եք:

(դուլար, Նյու Յորք եւ այլն) վիճարկող սկյալ շարժումը ժողովրդային, հույժ կենդանի եւ համընդհանուր արվեստ է:

- Ձեր ներկայացրած Post Pop Art-ի արվեստագետներից ո՞ւմ եք նախընտրում:

- Անկարելի է դաստաստել, որ ես ընտրություն կատարեմ զավակներս միջեւ: Յուրաքանչյուր արվեստագետ առանձնահատուկ հույժ է դաստաստում: Նաեւ նկատի ունեցեք, որ մասկերատահների սերերի եւ արվեստագետների միջեւ գոյություն ունի ոչ միայն խիստ անձնական կապ, այլեւ իմացությունների ընդհանրացում, որի շնորհիվ արվեստագետները իրենց ներկայացնող մասկերատահների սերերի հետ որդեգրում են որոշակի աշխատանք:

- Ինչպիսի՞ն են Bel Air Fine Art-ի զարգացման հեռանկարները:

- Ներկայումս ես ունեւ ավելի քան տասը հազար հավաքող եւ ամեն սարի վաճառում եմ հազարից ավելի ստեղծագործություն: Նախատեսում եմ առաջիկա երեք տարում բացել 4-5 նոր մասկերատահ (Կաննում, Լոնդոնում, Սաւոնոյում եւ երկրորդ Փարիզում) եւ կրկնապատկել իմ առեսրատահայնությունը: Իրականում Bel Air Fine Art-ի ենթադրելի զարգացումը մասն է կազմում ընդհանուր դիմամիկային, որը բնութագրվում է առեսրատահ արվեստի ցուցիչային զարգացմամբ (որը աշխարհում արվեստատերերի եւ արվեստի գործերի գնման միջոցներ ունեցող

Ինչպես մասկերատահների սերերի մեծ մասը, ես նաեւ հավաքող եմ: Հավաքում եմ գեղեցիկ գրքեր, փորագրանկարներ, դրանց արտադրող եւ գծանկարներ, ինչպես նաեւ արդի արվեստի գեղանկարներ եւ ֆանդակներ: Եվ մասկերատահների սերերից լուրջ նման ես էլ երբեմն վաճառք եմ հանում իմ հավաքածուի որոշ գործեր: Ես կրկն անկուրս եմ:

- 2015-ի հոկտեմբերին Հայոց ցեղասպանության հիշատակման միջոցառումների շրջանակում Դուք ժնեվում, Ձեր գլխավոր մասկերատահում կազմակերպեցիք Roots («Արմասներ») կոչվող ցուցադրություն: Այդ առիթով Տիգրան Համասյանին հրավիրեցիք որդեւ համաշխարհային որդեմիտա նվագելու սաֆոնոնահար Գիյոմ Պերեի հետ՝ ավախար Թամար Էսթեյանի մասնակցությամբ: Ի՞նչ կարող եք դաստաստել բացառապես հայ արվեստագետների նվիրված այդ ցուցահանդեսի մասին:

- Ես իմ ժնեվյան մասկերատահում 2005-ին արդեն կազմակերպել էի ցուցադրություն հայ արվեստագետների հետ: Այնպես որ 2015-ի Roots-ը երկրորդն է: Սա նշանակում է, որ ես անդադար չեմ հիշեցնում հայ լինելու եւ ժամանակաչեւ անցկացնում արմատներս հիշատակելով: Սակայն ինձ թվաց, որ 100-ամյակի տարին լուրջ է աղմուկելու առիթ տար մեզ՝ հայերիս, քանի որ, իմ կարծիքով, չափազանց գուտղ ենք: Ինձ թվաց, որ հարկավոր էր դրանից օգտվել ինչ-որ բան ստելու համար: Եթե է, բացման տեղին ամենի թվով բավական սահմանափակ էր, քանզի կարող էի ընդունել միայն երկու հարյուր մարդու, եւ Roots ցուցահանդեսն էլ տեւց ընդամենը մեկ շաբաթ (հոկտեմբերի 12-18-ը): Սակայն իմ բոլոր տար հազար հավաքողները ստացան ծանուցագիր եւ տեղեկացան ինչպես տեղադրել, այնպես էլ արմատներս նվիրված ցուցադրության մասին: 2015-ին ես միակ հայ մարդը չեի, որ որոշեցի մի բան կազմակերպել. բազմաթիվ հայեր սեփական նախաձեռնությամբ միջոցառումներ կազմակերպեցին իրենց բնակության վայրերում: Յուրաքանչյուրն իր անկյունում մի ֆար դրեց, եւ ես էլ ուզեցի իմը դնել:

Մեկանյա ԲԱԴԱԼՅԱՆ

«ՍՅՈՒՐՄԵԼՅԱՆԸ ԵՎ «ԱՅԱՍՏԱՆԸ»

Գրողին հասկանալու համար զգալ է ղեկս նրա բառի ուժն ու ներքին ձգողականությունը՝ ինչպես է աշխարհը ներծծվում խոսքի սարողության մեջ: Երբ բառը չի զուգվում ավելորդ շեղումներով, ավելի ճշգրտորեն է դառնում իրական աղբյուրը:

Լեւոն Ջավեն Սյուրմեյանի գրականության լեզուն անզուգական է, ոգին հայկական է: «...թոյլ տու՛մ որ յիժեցնեն ձեզի, թէ ես ալ մեկն եմ անոնցմէ, որ ետ դարձան մահուան ճանապարհն եւ որ իրենց սիրտերուն մէջ կը կրեն անմահական բաղձանքները Հայրութեան»: Այդ հիշեցման վավերականությունը իր գրականությունն է, այն ժառանգությունը, որ մնացել է մեզ: Ամերիկայի միջավայրում կայացած եւ կյանքն անցկացրած գրողն իր արմատներին ու երկրին կապված էր խորապէս: «Բայց, սիկիններ եւ դարուններ, ես ուզում եմ աշխարհին ստել՝ Հայաստանն իր ղեկավարությունը կառուցեց այս ժայռերի վրա, եւ այստեղ ավելի քան կյանքի ուրախությունները, երբ մենք հիշում ենք դառն անցյալը: Այս ժայռերը շողում են հայկական երազով, եւ ամենուրեք մարդկանց երազն է դա: Բաժանված, ցրուցան՝ մենք մնում ենք մեկ ազգ, եւ հոգ չէ՝ որտեղ են ապրում մեզանից ո՞նքան, եւ ինչ լեզվով ենք խոսում, այս հողը ձգում է մեզ...»: Այս ցափուցիկ, աշխարհով մեկ տարածված լինելը կարծես ճակատագրական վիճակ է մեզ համար՝ դառն իրողության հետեւանք, թէ՛ հիմա արդեն՝ ազգային բնավորություն, բայց երեւոյթն ասես խորհուրդ է կրում, որ խելացի օգտագործելու դարազայում ուժ ունի մեզը... բայց մենք անփութ ենք մեր ունեցածի ու ճակատագրի հանդեպ, հաճախ՝ անհետեւողական: Անցյալի մեծերի վարքն ու իմաստությունները հիշեցման եւ սթափեցման համար են նաեւ:

Սյուրմեյանի ծննդյան 110-ամյակի առիթով անցած տարի լույս տեսավ Վեսա Հարությունյանի «Լեւոն Ջավեն Սյուրմեյանի կյանքն ու գրական-հասարակական գործունեությունը» գիրքը, որ նրա 40-ամյա վաղեմության դիտարկման էր՝ ժամանակին չհասնող: Գրական միջավայրում եւ մամուլում եղած դրական արձագանքների տրամադրությամբ՝

Սերգեյ Գալստյանը նախաձեռնեց եւ կազմեց նոր ժողովածու՝ «Սյուրմեյանը եւ Հայաստանը» խորագրով, որ լույս տեսավ օրերս: Գիրքը մեկ անգամ եւս գրողին հայաստանյան հանրությանը ներկայացնելու, նրա գրականությանն ուսանելի հեֆերը սերտելու առիթ է: Վեսա Հարությունյանի հոգածությամբ մինչ այդ լույս էր տեսել գրողի «Լոյս զուարթ»՝ 20 բանաստեղծություններից բաղկացած փոքրիկ ժողովածուն, որի առաջին հրատարակությունը կայացել էր 1924-ին, Փարիզում, Վահան Թեֆեյանի նախաձեռնությամբ, առաջաբանով եւ անձնական միջոցներով. այն հայերենով գրված Սյուրմեյանի առաջին եւ վերջին գործն է: Այս հրատարակությունները նախընթաց օրջանում եղածի հետ մեզանում հնարավորինս ամբողջացնում են նրա գրականությունը, նաեւ գրողի մարդկային նկարագրի մասին ղեկավարացում սայիս: Ինչպես Ս. Գալստյանն է գրում առաջաբանում, Հայաստանը ներկայացված է Սյուրմեյանի աչքերով, գրողը՝ Հայաստանի մտավորականության դիտարկումից: Գրքի երկու հիմնական մասերից առաջինում ներկայացված են «Ձեզ եմ դիմում, սիկնայք եւ դարունայք» կենսագրական վեպից հայաստանյան այցի տրամադրությունների հասկանքներ, որոնցում վերադարձի զգացումները, նկարագրությունները դարձ են, անմիջական ու գեղեցիկ եւ, իր իսկ բառն օգտագործելով, այնքան նկարագրող, որ տղերի միջոց սարսանական արեւի փայլ, հայրենի հողի ու մրգերի համ է ասես բուրում:

Ներկայացված է նաեւ «Լոյս զուարթ» բանաստեղծական ժողովածուն, կից՝ Վ. Հարությունյանի համառոտ գրությամբ. գոհորիկ փերվածքներ, որոնցում արձագանքված հոգեաշխարհի ցարժերն ու զգացումները կարոտի, սխրության, հիշողության մեղեդիներ են, որոնց խոսքով արտահայտությունը «...Մեղելներուս իբրեւ խաչ՝ ես այս ծառը սնկեցի...» տղի, բանաստեղծության մեջ հասել է կատարելության: Այն կարծես ֆանդակ է, հավերժական մի խաչքար:

Գրքի հաջորդ բաժնում Սյուրմեյանը ներկայացվում է հայաստանյան մտավորականների հայացքով՝ Արմեն Հովակիմյան, Հակոբ Միքայելյան, Լյուդվիգ Կարապետյան: Առանձին հասկանով ներկայացված են Արամ Արսենյանի, Պետրոս Դեմիրճյանի, Վարդան Դերիկյանի, Ռոմեն Կոզմոյանի, Ավիկ Իսահակյանի, Թորոս Թորանյանի, Ռուբեն Հովսեփյանի, Սերժ Սրամիոնյանի, Մելանյա Բաղայանի անդրադարձները, կարծիքները Վեսա Հարությունյանի գրքի մասին: Հետաքրքիր է Սյուրմեյանին վերաբերող մատուցների մասին ղեկավար Ավիկ Իսահակյանի գրությունը. 1948-ին Ավետիս Իսահակյանին ուղարկված նամակում գրողը շնորհակալությամբ դիմում է նրան՝ ֆոզը ցուցաբերած բարոյական աջակցության համար: Ներկայացված է Անդրանիկ Քոչարի մի լուսանկար՝ արված 1964-ին, Դիլիջանում. Սյուրմեյանը՝ Սարյանի, Սիրզոյանի եւ Մեամամլոր մի խումբ մտավորականների հետ: Գնահատական - դիտարկումներ է դարձնում Վ. Դերիկյանի

գրությունը՝ ուսուցողությունը մասնավորապես հրավիրելով գրողի հրատարակագրության եւ անգլիագիր հայ գրողներին վերադարձված դերի մասին անդրադարձներին:

Օտարագրության մեակութային - հոգեբանական երկվությանն անդրադարձնելով Ռ. Հովսեփյանը գրում է. «Սարոյանը կարող էր մոռանալ իր արմատները, ամբողջովին սրվել ամերիկյան իրականությանը, եւ այդպես «չմեռներ»: Բայց կփրկվե՛ր: Նույնը եւ Լեւոն Ջավեն Սյուրմեյանը: Հայերենով ընդամենը մի լրարիկ բանաստեղծական գիրք հրատարակելուց հետո նա անցավ անգլերենին եւ կարծես բռնեց գիտական ճուշման կործանարար ճանապարհը, որով անցել էր Մայլ Առլեն ավագը, անցել էին, թերեւս, Շաքեր, ում անունները չենք էլ իմանում: Կողմից դիտողը հենց այդպես էլ ղեկ է ընկալել Սյուրմեյանին, եթե թեմանում մեկ անգամ «խաբածը» չվճռեր խաբել կրկին՝ այս դեպքում ուժացում կոչվող թեմանում:

«...Ո՞նքան կը կարծեն, թէ լրան են հայ գրականութիւնը, քանի որ հայերէն չեն գրեր այլեւս: Բայց երկու լեզուով գրականութիւն ընելը անկարելի է ինձ համար: Անէն լեզու ունի իր մասնաւոր ոգին, իր եղանակն ու կոչոյթը եւ իր ոճի գաղտնիքները: Ինչպէս որ ըսած են ուրիշ առիթով մը՝ ես կորսնցուցի հայ լեզուին կոչիւր որդեսոյի - ինձ եւ ժողովուրդիս բարիքին համար՝ ցափիւ կոչիւր Հայ Հոգիին, որ ասելի կարեւոր է:

... Չկայ մէկը որ հայ լեզուն սիրէ ինձմէ ասելի խորապէս: Բայց ես կը հաւատամ աշխատանքի բաժանումին: Եվ կը մնամ որդես ամերիկեան գրող ավելի մեծ չափով ծառայել իմ ժողովուրդիս ու անգլերէն գրելով՝ չեմ դադարի հայ գրող մը ըլլալէ», այսպես է մեկնաբանել լեզվական երկվության իր զգացումը գրողը:

Գիրքն ամբողջացնում են Սյուրմեյանի նամակագրուց մի փունջ, նաեւ՝ ձեռագիր մեղեդիների եւ «Կյանքը լուսանկարում» էջերը:

Մեակը գերմաներեն թարգմանելու առիթ հանդիսացավ Մեակ անունով մի հայ

Փետրվարի 20-ին ուժ երեկոյան Բեռլինի գրականության սան դահլիճը լեցուն էր. տեղի ունեցավ Պարույր Մեակի ստեղծագործությունների փոքրիկ ժողովածուի շնորհանդեսը: Ներկաների ցարքում էին Գերմանիայում ՀՀ դեսպան Ալեոս Սմբասյանը, Գերմանիայի Հայ ակադեմիականների միության նախագահ Ազատ Օրդու-

խանյանը, հայկական համայնքի բազմաթիվ անդամներ, հայ ուսանողներ, գերմանացի ընթերցասերներ, թուրք մտավորականներ եւ այլ հյուրեր: Und sticht in meine Seele՝ «Ու ծակում հոգիս» վերնագրված եւ 104 էջից բաղկացած գիրքը լույս է տեսել 2015-ին «Հանս Ծիլեր» հրատարակչությանը՝ վեր-

ջինիս հովանու ներքո: Այն, ինչպես եւ խորագրում է նշված, ներառում է 24 եւ 4 բանաստեղծություններ, որոնք հրատարակվել են Ցեղասպանության հարյուրամյա տարելիցի կադրակցությամբ: Նախաձեռնության հեղինակ, Բոխումի գրողների միության նախագահ սիկին Հայրե Ռիկը իր ճամփորդություններից մեկի ժամանակ ղեկավարեց սիկին Մեակ անունով մի հայի: Ձրույցը հասկապես անվան հետ կապված տրամադրվել է եղել, նա բացահայտել է հայ անվանի բանաստեղծ Պարույր Մեակին: Որո՞ւ բանաստեղծություններ կարդալուց, ուսումնասիրելուց հետո, որոշում է կայացրել անդաման թարգմանել:

Գրքի թարգմանիչներից գրող, բանաստեղծուհի Ազատի Սկրսյանը ղեկավարում է, որ մի օր դարձն Ազատ Օրդուխանյանը ղանգահարեց իրեն. «Մեակ թարգմանելու առաջարկին այդ ասացի, այդ ժամանակ չգիտեի, թե այդ «այոն» ինչ մեծ ղեկավարանասվություն էր, չնայած որ թարգմանության փորձը կար: Շուրջ երկու տարի իմ ազատ ժամանակը տրամադրվել են այս գործին»: «Մեր գործը միայն միջոցորդի դերն էր, հավաստիացնում է դարձն Օրդուխանյանը»:

Նյանը,՝ երկու թարգմանիչները միասին աշխատել են թե՛ Բոխումում, թե՛ Վիսթրադեմում: Երբ արդեն գիրքը ղեկավարում էր սրբագրության, հրատարակչությունը ղայման դրեց, որ 1000-ից 200-ը ղեկ է գնեն, դրանից 30 մենք վերցրեցինք, մնացածը՝ Բոխումի գրողների միությունը»:

Փետրվարի 19-ին գրքի շնորհանդեսը տեղի ունեցավ Փոթսդամում՝ Լեփսիոսի սանը, որը տարիներ արդեն հայկական շնչով է լցված: Ավելի վաղ թարգմանության հեղինակներն այն ներկայացրել են Գերմանիայի եւ Հայաստանի տարբեր ֆոնդներում: Բեռլինում նրանց ելույթը հուզումնառատ էր: Երաժշտական կատարումներով հանդես եկան երգիչ-դերասան Ստեփան Գանսրայանը եւ թավջութակահարուհի Զրիսիանե Կոնրադը:

«Հրաշալի միջոցառում էր: Պարույր Մեակի հասկանալ, ընկալել եւ թարգմանել ու հասցնել այլ ազգի, այլ մեակույթի, համարում եմ, որ մենք մեծ գործ ենք արել: Այս ամենի համար շնորհակալություն եմ հայտնում թարգմանիչներին եւ Ծիլեր հրատարակչությանը», - մեզ հետ ղրույցում նեցեց դարձն Ալեոս Սմբասյանը:

ԱԶՏԱՆԵ ԱՄՔԵԼՅԱՆ Արվեստագիտության քեկնամու

Ամերիկահայ հայտնի դերասան եւ դրոշմուհի Նորա Արմանի կողմից 2013-ին Նյու Յորքում հիմնադրված SR - Socially Relevant Film Festival New York փառասունը 2016 թվականին կենդանույի մարտի 14-20-ը: Փառասունում ներկայացված են բազմաթիվ հասարակական, սոցիալական խնդիրներ ընդգրկող ֆիլմեր՝ աշխարհի տարբեր երկրներից: Այս տարի Հայաստանից ներկայացված է հինգ ֆիլմ. Արա Երնջակյանի «Խավարում», Ռուբեն Փաշինյանի «Տղան, ուր է Եփրատը», Մարինե Զոհարյանի եւ Սոնա Զոհարյանի «Ինչդեռ անցնել» (Ջիլիզի Զիլիզ), Աննա Բայաթյանի «Արդեն գիտեմ» եւ Արեն Մալախյանի «Աղջիկը լուսնի վրա» ֆիլմերը: Ռեժիսորների հետ հետեւյալ հարցերի շուրջ զրուցել է Լիլիթ Սովետյանը.

1. Ինչի՞ մասին է ֆիլմը: 2. Ինչդեռ ծագեց ֆիլմը նկարելու գաղափարը: 3. Ռեժիսորի համար Ի՞նչ է նշանակում SR - Socially Relevant Film Festival New York -ին մասնակցելը: 4. Առաջին անգամ է լինում Նյու Յորքում եւ մասնակցում փառասունին: 5. Ո՞վ է ֆիլմի հանդիսատեսը:

Արա Երնջակյան.

«Խավարում»- 2014 թվական, 15 րոպե

- Ֆիլմը հիշեցում է այն մասին, որ ժամանակակից կյանքի փոփոխությունները անհասկանալի են, մեծերի սխալներից առաջին հերթին տուժում են երեխաները:

Արդեն վաս ավանդույթ է դարձել, որ ՅՆՀԿ-ի անդամության մասին բոլոր ֆիլմերում լացի, ողբի, յաթաղանի, արյան սեսախառնուրդ կան: Հանդիսատեսը հազեցել է այդ մոտեցումից, որն արդեն որեւէ հոյզ չի առաջացնում: Ահա ցանկություն առաջացավ նկարել մի ֆիլմ, որտեղ չեն լինի այդ ծեծված սեսախառնուրդ: Ուրախ եմ, որ ֆիլմը առանց մի կաթիլ արյունի կարողացավ հուզել:

Ես մի փոքր հետադարձ եմ իմ կատարած գործերը միջազգային աստիճաններում ներկայացնելու հարցում: Դա հաճախ անում են իմ մեծերը մարդիկ: Այս դեպքում նույնպես տալիս եմ իմ հարցը եւ դրոշմուհի Նորա Արմանին, իմանալով այս ֆիլմի մասին, առաջարկեց այն ներկայացնել իր հիմնադրած փառասունում, որը բարձրացնում է սոցիալական հարցեր:

Ֆիլմը ներկայացվել է բազմաթիվ միջազգային փառասունների, ցուցադրվել եվրոպական շատ երկրներում, եւ միջոցառվել են լավ գնահատականներ ու կարծիքներ: Հայաստանում ցուցադրվել է «Ոսկե ծիրան» փառասունում: Նյույորքյան փառասունին ներկայացվում է առաջին անգամ: Ինչու չեն մեկնելու Նյու Յորք, բայց սիրով կհետեւեն փառասունի ընթացքին:

Կուզեի, որ ֆիլմը գնահատվեր ինչպես հայ, այնպես էլ օտարազգի հանդիսատեսի կողմից, որպեսզի ամեն մարդ կարողանար այս խնդիրը կրել իր վրա: Աշխարհում միշտ էլ եղել են ունենում նույն բաները՝ անկախ ազգությունից ու վայրից: Ֆիլմը երեխաների միջոցով մեծահասակներին է փոխանցում կարեւոր դասեր, որը համաձայնաբեր խնդիր է:

Վստահ եմ, որ բոլորն էլ կարող են լինել իմ հանդիսատեսը, հասկալի են նրանք, ովքեր անտարբեր չեն երեխաների ճակատագրի հանդեպ:

Ռուբեն Փաշինյան.

«Տղան, ուր է Եփրատը»- 2015 թվական, 20 րոպե

Ֆիլմի ռեժիսոր, սցենարի հեղինակ, դրոշմուհի, ձեռագրողն ու հեղինակ, երկրորդ դերի դերակատար

- Ֆիլմը առնչվում է Հայոց ցեղասպանության թեմային, բայց ոչ թե ցավի, կորստի ու մահվան մասին է, այլ դրա արդյունքի մասին: Մենք ցանկանում ենք արդեն իսկ հիշել, որ ինչպե՞ս էր այն:

Կյանքը արտահայտվում է եւ դեմք չէ արդեն միայն անցյալի հուշերով: Ֆիլմի սյուժեն իրական դեմք է: Ցեղասպանություն վերադարձնող դեմքերը, որ ԱՄՆ-ից այցելել էր Հայաստան, սկզբում անհասկանալի էր, թե ինչու էր ճանաչարհորդության ընթացքում փնտրում Եփրատը: Ես նրան բացատրեցի, որ Եփրատն այստեղ չէ: Ֆիլմի վերջում նա ասում է. «Ես գիտեմ, որ Հայաստանում եփրատներ չկան եւ փառք Աստուծո, որ չկան»: Ֆիլմը շատ դժուար է ու թեթև, նույնիսկ փոքրիկ կատարողական դրվագներ կան:

Ես առաջին հերթին գրող եմ, հետո դերասան, ռեժիսոր եւ երաժիշտ: Կարծում եմ, որ կինոն արվեստի այնպիսի տեսակ է, որի հետ առնչվող արվեստագետը չի

հայկական եւ վրացական կողմերի: Լուսինն առջնակ է, որն արդեն է Հայաստանում զգնվող գյուղում, երազում է սեռնել սահմանից այն կողմ արդող տասնինը եւ մյուս բարեկամներին: Չնայած նրանց միջուկը ընդամենը մեկ կիլոմետր տարածություն է, գյուղերն առանձին աշխարհներ են, քանի որ անհարմար սահմանը մարդկանց սփռում է կտրել հարյուրավոր կիլոմետր՝ գյուղից հասնելու համար: Լուսինն, նրա ընտանիքը եւ համագյուղացիներն ամեն օր նույն հարցերի առաջ են. ի՞նչ է սահմանը, որտեղ է այն եւ ի՞նչի՞ համար է: Պատասխաններն փնտրում էր Լուսինն ճամփորդություն է ձեռնարկում Ջիլիզի Զիլիզի:

թյանը: Գլխավոր դերում խաղում է Սեն Ասատրյանը: Երբ Սենին տեսա, հասկացա, որ ուզում եմ նրան նկարել: Հետո կարդացի նրա գրող Դ. Խարմախի մատակցած մեկը, Սենի կերպարն ու խարմախի մատակցած խոսքի իրար եւ դարձավ այս ֆիլմի սցենարը:

Կարծում եմ որեւէ ռեժիսորի համար շատ կարեւոր է նման մասշտաբային կինոփառասունի մասնակցելը: Դա մեծ հնարավորություն է եւ լավագույն առիթ այլ ռեժիսորների եւ դրոշմուհիների հետ շփվելու: SR-Socially Relevant Film Festival New York փառասունն իմ նշանակալից համընկնում է ֆիլմի աստիճանին:

Նյու Յորքում չեն եղել, դա իմ երազանքներից մեկն էր: Անչափ շնորհակալ եմ

ՆՈՐԱ ԱՐՄԱՆԻ ԵՅՈՒՅՈՐՔՅԱՆ ՓԱՌԱՏՈՒՆ 5 ԿԱՐԵՎԱՄԵՏՐԱԺ ՖԻԼՄ ՆԱՅԱՍԱՆԻՑ

Նորա Արմանի

Սոնա Զոհարյան

- Սովորում էի Վրաստանի հանրային կապերի ինստիտուտում եւ որպես ուսանողական աշխատանք ռեդիոհաղորդման մասին: Երբ ես ու Մարինե նրբեցինք ֆիլմ նկարահանել, մտածեցինք, որ դա լավագույն թեման է՝ այս անգամ վավերագրական ֆիլմի տեսքով:

Մարինե Զոհարյան

Մեր ֆիլմն արդեն մասնակցել է մի շարք փառասունների: Մեզ համար շատ ուրախ էր, որ ֆիլմի համաշխարհային դրեմիերան տեղի ունեցավ Կաննի «Ռեդ Դոկս» վավերագրական ֆիլմերի միջազգային փառասունի ընթացքում եւ արժանացավ ժյուրիի հասույկ մրցանակին: Նույն մրցանակին է արժանացել նաեւ Թեթիսի «Սինե Դոկ» եւ Հայաստանի «Կին» փառասունում:

Ֆիլմի առաջին հաջողությունը ԱՄՆ դեստինացիայի եւ ՌԻՄՈ կենտրոնի Երիտասարդ վավերագրողների մրցույթի գլխավոր մրցանակին արժանանալն է, որտեղ ուղեւորություն էր դեմոկրատիայի Նյու Յորք, որտեղ որպես հյուր մասնակցեցինք Նյու Յորքի ֆիլմերի միջազգային փառասունին: Հիանալի հիշողություններ ունենք այդ ուղեւորությունից եւ հենց այդ ժամանակ նորապեղեցիք մի օր էլ մեր ֆիլմը ցուցադրել մյուսրոյսն որեւէ փառասունի ժամանակ: Հիանալի կարծիքներ ենք լսել SR - Socially Relevant Film Festival New York - ի մասին եւ հոյաք ենք, որ կարող ենք դա մասնակիցը լինել:

Մեր ֆիլմը ստեղծված է ամեն տեսակի եւ ճաշակի հանդիսատեսի համար:

Աննա Բայաթյան.

«Արդեն գիտեմ»- 2015 թվական, 20 րոպե

-Ֆիլմը գեղեցիկ դրեմ է սիրո եւ հավատի մասին: Հերոսը դրեմ է, նա սիրահարված է մի կնոջ, որին տեսել է ցուցադրասրահի վրա: Նա մաքրամաքուր հավատով փոստասարի հետ անհասցե ուղեւորում է միջավայրի ծաղիկ, մի անգամ է, նրա անհասցե մասնակցերը զննում են իրենց հասցեափոխը: Ինձ, որպես ռեժիսորի, հասկալիս հուզում է հոգեւոր բռնությունների թեման արվեստում: Ֆիլմը ներկայացնում է անհասցե եւ հասարակության անհամաձայնությունը, երբ ամբողջը հոգեւոր ճնշում է գործադրում ոչ սովորական ու դրեմիկ անձնավորության վրա, որը չի արդեն իրենց չափանիշներով:

Ֆիլմը դիտվումային աշխատանք է, որը դաժանակալից եմ ռեժիսոր Ռոման Բալախանի արվեստանոցում եւ նրա աջակցու-

Նորա Արմանին փառասունին մասնակցելու հրավերի համար:

Ձանի որ իմ ֆիլմերը ավելի շատ **արթնապահ** ժանրում են, կարծում եմ, որ դրանք ավելի հասկանալի կլինեն զգացմունքային հանդիսատեսին, ովքեր այլ իրականության մեջ են գտնվում կյանքում:

Արեն Մալախյան.

«Աղջիկը լուսնի վրա»- Փասագրական ֆիլմ 2015 թվական, 32 րոպե

- Ֆիլմը հաղթահարման մասին է, թե ինչդեռ է ստորոշությունից, լսողությունից զուրկ երեխան դարձնում թեմի վրա: Պե՛տք էր կինոյի լեզվով ցույց տալ դարաշրջանի ներկայացում թեմադրելու գործընթացը, թե ինչից դեմք է սկսել, ինչ դեմք է անել: Նկարահանումները տեղի են 6 ամիս: Օրորեսրի հետ երկար ժամանակ ուսումնասիրել ենք երեխաների հոգեբանությունը, նրանց հետ շփվել մոտակից, մեծացել, որպեսզի տեսախցիկի առաջ ազատ զգան: Նպատակ էր ֆիլմի միջոցով ոչ թե խղճահարություն, այլ ավելի հզոր զգացում արթնացնել մարդկանց մեջ, որ մարդիկ մայրն ու երազեն նրանց չափ ուժեղ լինել: Իրականում ովքեր չունեն ոչ մի ֆիզիկական խնդիր, երբեմն կամով ավելի թույլ են, քան նրանք, ովքեր ունեն: Ֆիլմը համոզում է, որ նրանք ավելի ուժեղ են՝ անկախ այն բանից, որ նրանց համար ուժեղ լինելն ավելի դժվար է:

Ֆիլմը առաջին անգամ ժյուրիի հասույկ մրցանակ է ստացել Ալմա Աթին: Հաջորդ մրցանակը ստացել է VEB Թիւրին փառասունում: Մասնակցել է մի շարք փառասունների, Գարեգին Երկրորդ կաթողիկոսից ֆիլմի համար ստացել ենք հուշանվեր: ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանից նույնպես ստացել ենք երիտասարդական մրցանակ, դարձեալստացել մեդալով:

Նյու Յորքի փառասունը ինձ համար հե՛սափրակալ է նրանով, որ այն սոցիալական ուղղվածություն ունի, իմ ֆիլմը տարբեր ցուցադրություններում հիմնականում սոցիալական հնչեղություն ստացավ: Ինձ համար կարեւոր է շփումը մարդկանց հետ, նոր ընկերներ ձեռք բերելը:

Առաջին անգամ եմ լինելու Նյու Յորքում, միաժամանակ առաջին անգամ է իմ ֆիլմը ցուցադրվելու մեր տաղանդավոր հայրենակցուհի Նորա Արմանի փառասունում, ինչի համար անչափ շնորհակալ եմ:

Ֆիլմը նախատեսված է մարդ տեսակի համար, հանդիսատեսը մարդն է, նշանակություն չունի ազգությունը: Բոլոր ազգերի մեջ էլ կան այսպիսի խնդիրներ ունեցող երեխաներ, ովքեր արժանի են ուշադրության, հարգանքի:

Հարցը վարել է ԼԻԼԻԹ ՍՈՎԵՏՅԱՆԸ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՎՆԳՎԱՍ ՎՆԸՆԴՄԵՑ ՀՎԱՐՎՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՎՈՎՃԻՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության մշակութային նախարարությունը եւ Հայաստանի Ազգային գրադարանը հրատարակել են «Հայաստանի գրադարանները (վիճակագրական վերլուծություն) 2014» գրքուկը:

Այստեղ ի մի են բերված համարադասարկության գրադարանային համակարգի (թե՛ համարային, թե՛ բուհական) 2014 թվականի աշխատանքային վիճակագրական ցվյալները:

Մանրամասնորեն ներկայացված են Պետական համակարգի 17 բուհական գրադարաններ, որոնց թվում նաեւ հասցանոր Արուսյանի անվան հայկական մշակական մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանը:

Ուրախությամբ ղեկավարել են արձանագրել, որ Մանկավարժական գիտական գրադարանը հիմնադրվել է 1950 թվականին և իր ամբողջ անցած ժամանակահատվածում անընդմեջ գրադարանային հիմնական ցուցանիշներով բուհական եւ հասարակական գրադարանների համակարգում առաջինն է:

2014 թվականին գրադարանում ունեցել է 21287 ընթերցող, 1.201.627 հաճախում, 3.124.212 տպագիր նյութի (գիրք, ամսագիր, հանդես, թերթ) օգտագործություն: Տարվա միջին ծանրաբեռնվածությամբ յուրաքանչյուր ընթերցող գրադարանից օգտվել է 56 անգամ եւ օգտագործել է 146

տպագիր նյութ: Տարվա ընթացքում գրադարանն իր գրադարանային հարստացրել է 7778 միավոր նոր ուսումնական ձեռնարկներով եւ ամենամասնական կիրառական գրականությամբ: Բացի թղթային տպագիր նյութերից գրադարանը իր համակարգչային բազայի օգնությամբ հնարավորություն է սկսել ընթերցող ուսանողներին, դասախոսներին գրել եւ ստեղծել հասցեյին փոխանցել 950.000 միավոր ռեֆերատ, կուրսային աշխատանք, մագիստրոսական թեզ, թղթատպային (սա 2013 թվականի ցուցանիշը գերազանցում է 870.345-ով):

Մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանի ցուցանիշները հիմնական մրցակից երեսնամյա Պետական համալսարանի Սարգիս եւ Մարի Իզմիրյանների անվան գիտական գրադարանի ընթերցողների ցուցանիշը գերազանցում են 2,3 անգամ, հաճախումը՝ 6,5 անգամ, տպագրված՝ 2,7 անգամ:

Գրադարանային ցուցանիշներով Մանկավարժական գիտական գրադարանը առաջինն է նաեւ համարադասարկության հասարակական գրադարանների համակարգում:

Ընթերցողների թվով 6000-ով զիջում է միայն Ազգային գրադարանին, սակայն 6,5 անգամ գերազանցում է վերջինսի հաճախումների թվով (Ազգային գրադարանի 2014 թ-ի հաճախումներն ընդամենը 263.146 են), 2,1 անգամ տպագրված գրքերի քանակով: Հասարակական մյուս գրադարանների՝ ՀՀ Գիտությունների Ազգային ակադեմիայի հիմնարար գիտական գրադարանի, ԽՍՀՄ Արմյան Ազգային մանկական գրադարանի վիճակագրական ցվյալներն ավելի ցածր են:

Մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանի հաջողությունները մեծապես մասամբ արդյունք են համալսարանի ղեկավարության կողմից գրադարանային թափանցիկ բարելավմանն ուղղված աշխատանքների (նոր ու ժամանակակից ընթերցարահների գործարկում ուղղակի ֆակուլտետներում, սեմինարական ժամանակակից միջոցների համալրում) եւ գրադարանում վերջին տարիներին իրականացվող ու տպագիր նյութի որոնողական հարմարությունների միջոցառումները (ամենամյա լավագույն ընթերցող միջոցառում, «Չորեքշաբթի» գրական ակումբի ամենաշաբաթյա աշխատանք եւ նույնպես գրական ժողովածուի հրատարակություն, երկարացված աշխատակազմ, Կարգադրության կիրառման օրերին ֆալգատիվների ստանդարտներ):

ԱՆՆԱ ՄԱՐՏԻՆՈՍՅԱՆ
«ՊՄ» գիտական գրադարան

Նունե Սարգսյանի մուտքը անգլիալեզու գրականություն

Նունե Սարգսյանը ծնվել է Երեւանում, ավարել Պետական լսողական ուսումնական ֆակուլտետը: 1991-ին իր ամուսնու՝ Արմենի եւ Երկու որդիների՝ Վարդանի եւ Հայկի հետ տեղափոխվել է Մեծ Բրիտանիա եւ հաստատվել Լոնդոնում, որտեղ Լոնդոնի համալսարանի Գոլդսմիթ ֆուլբրայթ ստաժեջի մագիստրոսի գիտական աշխատանքով ընդունվել է մագիստրոսի գիտական աշխատանք: Մանկական գրականության հայտնի դեմքերից է: Նախքան Անգլիա մեկնելը նա գրել է «Հերոսները», «Նուր հափկները», «Թագավոր եւ դրակոնը» ծանոթ են եղել եւ մեծապես գնահատված ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Մոսկվայում եւ Ռուսիայում:

Ըստ «Արմինյն Միրո-Սփիթերյո» շաբաթաթերթում տպագրված Ասատուր Կյուրաբեյանի գրախոսականի, Նունեն վերջերս մտք է գործել նաեւ անգլիալեզու մանկական գրականության ոլորտները, լույս ընծայելով անգլերեն լեզվով գրված իր առաջին գիրքը:

«Կախարդական կոճակները» («The Magic Buttons») կախարդների, վիուլների, Փղը (Մարգարիտ) անունով ազնիվ ու խիզախ աղջկա եւ ընկերագործ, չարամիտ Իզաբել Բերտոնի մասին է: Վերջինս փորձում է խոչընդոտել կախարդների եւ վիուլների միջազգային համագործակցությունը: Նունեի գրքերը կախարդանքի ուժը եւ «կոճակները» եւ դրանցով նաեւ այն կախարդական ուժը, որով հնարավոր կլինի բուժել իր հորը եւ բազմաթիվ այլ վարակված հիվանդներին: Այս հարցին է լուրջաբանում հեղինակը, որը հազգեցած է բարոյությամբ, արդարությամբ եւ ընկերասիրությամբ:

«Բայց գիրքը նաեւ գիտելիքներ է հաղորդում մանուկներին, օգնում ճանաչել Երկրագնդի աշխարհը եւ ընդլայնում է նրանց մտային ունակությունները: Հեղինակը հրաշալի ձևաչափ է երեխաներին եւ ունի ստեղծագործական զարգացումը հաղորդակցելու նրանց հետ: Ողջունելի է նաև հաղթական մուտքը անգլիալեզու մանկական գրականության աշխարհը», գրում է Ասատուր Կյուրաբեյանը, ավելացնելով, որ հետաքրքրվողները կարող են այցելել «www.foyles.co.uk» եւ «www.amazon.co.uk» կայքերը:

Ա - Արդյոք կարծում եմ, թե զարմացրել եմ Ձեր որոշ հաճախորդներին:

- Թուրք հաճախորդները երեւի հրճվել են (ծիծաղում է): Այնպես է ղայտապահել, որ իմ հավաքողների մեջ կան թուրքական մեծահարուստ ընտանիքներ... Սակայն ինձ չէր հուզում այն փաստը, որ ընդամենը մեկաշաբաթյա ցուցադրության ընթացքում Շվեյցարիայի հայ համայնքը եկավ դիտելու, նույնիսկ՝ ընտանիքներով (երեխաներով եւ օտար-տարիներով): Նրանք հավաքողներ չէին, քանի որ հայերի մեջ արդի արվեստի խոշոր գնորդները չեն, որ քանի որ այդ ցուցահանդեսը փող աշխատելու համար չէի կազմակերպել: Մարդիկ ինձ շնորհակալություն հայտնեցին իմ դասկարգարարական մի փշ Հայաստան վերստեղծած լիմեյուս համար, ինձ, որ հայերեն չգիտեմ, որ Հայաստանը բացահայտել են միայն 55 տարեկանում, եւ որ որքան ինձ հայտնի է, չունեն որեւէ արժան է գերդաստան:

- Դուք մասնակցում եմ Շվեյցարիայի հայ համայնքի կյանքին:

- Անուշահ: Գործում եմ կարողություններիս համեմատ: ՀԲԸՄ Շվեյցարիայի մասնաճյուղի կամ Շվեյցարիայի միության բարեգործական ճակատներին ժամանակ եւ արվեստի գործեր եմ նվիրում իրային վիճակախաղերի եւ աճուրդների համար:

- Ի՞նչ կարող եմ ասել Ձեր հայկական ընտանիքի մասին:

- Ցավով, գրեթե ոչինչ: Մոտ ի-սալովի լիմեյուս դասառնակ եւ հայ եւ հորս կողմից, ում ծնողները հայեր էին. դա միայն Շաբանյան էր, իսկ օտար-տարիներով զիջում էր: Ինչպես արդեն ասել

ՖՐԱՆՍՈՒԿԱ ՇԱԲԱՆՅԱՆ...

եմ, նրանք ռուսահայեր էին, բնիկ բաթունցիներ: Նրանք կաթուղիներ էին, իրար հետ խոսում էին ռուսերեն, ճանաչում էին ռուսական սր Զախիկը: Իրականում դա բավական ռուսացած, ավելի շուտ բազմամշակույթ ընտանիք էր, այնպես որ մինչեւ քսանմեկ տարեկանս հայ տղայի եւ մինչեւ ֆան ֆանտաստիկ հայ տղաների հետ ինձ չէր հաշտվում: Նրանք եղբայրներին եւ ինձ ոչինչ չեն ղայտապահել ընտանեկան արժանիքների կամ գերդաստանի մասին: Ըստ այդմ ես միայն դասանի հասակում բացահայտեցի, որ գեղանկարիչ Արտեմ Շաբանյանը (1864-1949) եղել է նախադաս ինչպես եւ մինչեւ նույնիսկ գեղանկարիչ էր եւ ստորագրում էր Հերան-Շաբան (1888-1939): Բայց մենք ունեինք մի տարբեր ազգական, դարձյալ բաթունցի Վանի դ Աթաբեկյանը, որն իսկական բանասեր էր: Այդ նա է ընտանեկան սազան դասանել եղբայրներին եւ ինձ:

- Ուրեմն երբ եւ ինչպե՞ս գիտացրեցիք, որ հայ եմ:

- Այն ժամանակ, երբ մեր բնակավայր Նոյ-սյուր-Սենի «Սուսեյ» տարական դպրոցի (école de la Saussaye) բակում դասարանիցս ինձ «կեղոս հայկական հրեա» անվանեցին, ինչը ներսումս մտածեցի եւ սկսել: Բայց հարցադրումը ի հայտ եկավ ավելի ուշ՝ դասանի հասակում:

- Roots ցուցահանդեսում ներկայացված հայաստանցի երեք գեղանկարիչներից երկուսը (Նեոսյուրեալիստներ Տարն Մուրադյան եւ Վահրամ Դավթյան) Ձեր դասկարարահամարում ներկա են արդեն մի ֆանի տարի: Ի՞նչպե՞ս հանդիպեցիք նրանց:

- Տարն Մուրադյանը եւ Վահրամ Դավթյանը վաղուց իրենց գործերը ցուցադրում են Հայաստանից դուրս գտնվող դասկարարահանդեսում, առաջինը՝ Փարիզում, երկրորդը՝ Բեյրութում: Քանի որ սովոր եմ այցելել դասկարարահանդես, գիտեի նրանց գոյության մասին: Ի դեպ, նրանք մասնակցել են հայ նկարիչների գործերի ցուցադրությանը, որը ես 2005-ին ժամանում իմ դասկարարահանդեսում կազմակերպել էի Շվեյցարիայում Հայաստանի այն ժամանակվա դեսպանի ֆունկցիոնը՝ Իրինա Մնացականյանի աջակցությամբ: Այդ առիթով ցուցադրված բոլոր հայ նկարիչներից ես դասկարարիցս իրենց գործերը, քանի որ նրանց ոճը համապատասխանում է իմ գեղարվեստական ուղղվածությանը: Ըստ իս, Վահրամ Դավթյանը եւ Տարն Մուրադյանը հայաստանցի առավել ավարտուն, առավել ուժեղ գեղանկարիչներն են, որոնք միջազգայնորեն ճանաչված են: Այսօր նրանց գործերը վաճառվում են ողջ աշխարհում:

- Տիրան Զիթոյանը (Հայաստանից ԱՄՆ արագադարձած մոտ ֆառասանյա հիդրոէրեալիստ) նմանապես մասնակցում էր Roots ցուցահանդեսին: Արդյոք դա մասնավոր դեպք էր, թե՞ տեղափոխված համագործակցություն է:

- Մենք արդեն համագործակցում ենք. ես 2015 թվականի նոյեմբերից նրան ներկայացնում եմ Եվրոպայում:

- Վերջին հաճվող Դուք ֆանի՞ հայ արվեստագետի եմ ներկայացնում:

- Պատկերասրահ կատարած այցելությունների ընթացքում բացահայտել եմ հավանել եմ Փարիզում աղյուղ եւ աշխատող Նինա Խեմչյանի խեղճ գործերը, նախադաս չիմանալով, որ նա հայուհի է եւ ծնվել է Հայաստանում: Ես նրան ներկայացնում եմ 2015 թ. դեկտեմբերից: Այսօր իմ ես այժմ ներկայացնում եմ Հայաստանում ծնված չորս, իսկ ընդամենը առձանբ ինձ հայ արվեստագետի, ֆանդի ցանկում ղեկավարել նաեւ 35-ամյա ֆրանսիացի Կառլ Լազարին, որը հոր կողմից հայ է, եւ որի կերտած մեկ դրվարանց թղթ

թղթի ֆանդակները իրեն համախառնային հոշակ բերեցին 2009-ին: Ես նրան անվանի դարձնողներից մեկն էի:

- Ըստ երեսույթին հայ արվեստագետները եւ արվեստի հայկական դորոքը սուժում են միջազգային ճանաչման դակալից: Ի՞նչ ղեկավարելու նրանց համարահայտ դարձնելու համար:

- Այստեղ գտնում ենք հայերի ընդհանրական խառնվածքը, այն է՝ առավելագույնի հասցնել համեստությունը: Հարկ է իմանալ, որ իրականում հայ գեղանկարիչները բավական լավ ներկայացված են աշխարհի տարբեր վայրերում գտնվող բարձրագույն դասկարարահանդեսների միջոցով, ինչպես Երեւանում, այնպես էլ Բեյրութում (մասնավորապես «Նոյան տղան» դասկարարահանդեսները) եւ միայն հայ արվեստագետների եւ Միացյալ Նահանգներում (գլխավորապես Կալիֆոռնիայում): Այնպես որ այսօր հայ արվեստագետների գործերը ամենուրեք վաճառվում են համայնքի ներքին ցանցերի միջոցով, բայց անաղձուկ կերպով: Ավելի հեռուն գնալու համար հարկ կլինի Հայաստանի մշակութային նախարարության եւ արտոճարարության ներգրավումը, որովհետեւ կազմակերպվեն արվեստի խոշոր ցուցադրություններ, ինչ-որ դասկարարական բան: Հասկանում եմ, որ ներկայումս Հայաստանում ունի ուրիշ հոգսեր, ուրիշ գեղարվեստականներ, բայց կարծում եմ՝ չարժեք մոռանալ այդ հարցը: Երբ կլինի, եթե հայկական արվեստը մոտոյս կատարեք բանագործներում:

Nouvelles d Arménie Magazine,
février 2016
Ֆրանս. արտոճ. Գ.Բ.